

NESÂYİMÜ'L-MAHABBE MİN
ŞEMÂYİMÜ'L-FÜTÜVVE
(Yiğitlik Kokularından Sevgi Esintileri)

-Tasavvuf ve Mutasavvıflar-

Ali Şir Nevâyî

Hazırlayan
Prof. Dr. Vahit Türk

YAYIN NU: 1662
KÜLTÜR SERİSİ: 937

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-084-5

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Kapak Tasarımı: GNG Tanıtım

Dizgi-Tertip: GNG Tanıtım

Baskı ve Cilt: İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok.No: 12 Esenyurt / İstanbul / TÜRKİYE
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul - 2021

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir.
Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği
akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Nevayi: Zengin ve asil bir ailenin çocuğu olan Ali Şir Nevayi evvela babasının vesilesiyle Timurlulardan Ebu'l Kasım Babür'ün himayesine girmiş, sultanın teveccühüne mazhar olarak onun tarafından "Oğlum" hitabıyla iltifat görüp takdir edilmiştir. Aynı himayeyi gören ve kendisi gibi bir sanat-kâr olan Timurlu hükümdarı Hüseyin Baykara'nın mühürdarı, divan beyi ve nedimi olmakla birlikte bir hattat, ressam, musikişinas, kat' ve tezhîp konusunda bilgili büyük bir şairdir. Türk tarihinin rical-i devlet galerisinde bu özellikleri ve tesiri altında kalan geniş bir şairler topluluğu ile edebiyatımıza büyük katkı sağlamış, büyük İranlı sanatçıların eserleriyle boy ölçüşebilecek Türkçe divanlarıyla ve Şapolyo'nun tabiriyle "Türk edebiyatına insanı hayran eden parçalar" bırakmak suretiyle dilimizin şahrahında büstü yükselen en seçkin sima olmuştur.

Herat doğumlu olan Ali Şir, 1499'da tamamladığı Muhâkemetü'l-Lûgâteyn adlı eserinde Türk dilinin Farsçadan ifade kudreti ve genişlik itibarıyla daha yukarıda olduğunu birçok örneklerle ele almış, buna rağmen dilimizin bu hakikatının gizli kalmasından, kabiliyetsiz şairlerimizin Farsça yazmalarından hayıflanarak yüksek bir millî şuura malik olduğunu da göstermiştir.

Divan ve hamseleri dışında tezkireler, dinî ve ahlaki eserler, tarih ve biyografiler de kaleme alan velut bir sanatçı olması devlet idaresi konusunda elini zayıflatmamıştır. Bilakis dirayeti sayesinde vergi sıkıntısı sebebiyle çıkan bir ayaklanmayı önlediği gibi Hüseyin Baykara'nın tahtını, Herat üzerine yürüyen, Timur'un bir diğer torunu Mirza Yadigâr Muhammed'i yakalamak suretiyle kurtarmıştır da. Hüseyin Baykara'nın onun için "Rüknü's-saltana (saltanatın dayanağı), umdetü'l-memleke (memleketin desteği), adüddü'-devleti'l-hâkânî (hakanın devletinin yardımcısı), mukarrebü'l-hazreti's-sultânî (padişah dostu), Nizâmü'd-dîn emir Ali Şir Nevayi, şefkatli kalbi ile bu yüksek devlet güneşinin tulûu zamanından beri temiz niyetli fikrini ve büyük kudret ve dirayetli niyetini bu devletin yükselmesi uğrunda sarf etmiş..." demesi boşuna değildir.

Sigrid Kleinmichel'e göre, Osmanlı şiirinde görülen Çağatayca şiir yazma geleneğinin bilhassa Nevayi'nin Farsça gibi büyük bir kültür dili karşısında Çağatay Türkçesi ile güçlü eserler ortaya koymuş olmasının yarattığı hayranlığın etkisinde geliştiği kesindir. Bununla birlikte bu gelenek onunla başlamamıştır. Mesela Ahmed-i Dâ'î'nin Çağatayca bir İskendername yazdığı ve bu gibi münferit örnekler bulunduğu bilinmektedir. Muhtemelen, 15 ve 16. asırda Osmanlı sarayı ve şehzade sancaklarında Herat ve Semerkand bölgesinden gelmiş, Çağatayca bilen âlim ve sanatkârların olması sonraki güçlü etkiler için uygun bir zemin de yaratmış olmalıdır. Aynı bilim adamı, Nevayi'nin tesiriyle Osmanlı şairlerinde mesnevi külliyatı (hamse) oluşturma geleneğinin doğmuş olduğunu da belirtir.

Kendisinden yaklaşık bir asır sonra yazılmış olan bir tezkirede kaydedildiği gibi, "Biz fakirler onun tarifi ve tavsifi hususunda kelime bulmaktan aciziz."

Vahit Türk, 12.06.1960 tarihinde Sivas ili Gürün ilçesi Sarıca köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Sivas'ta tamamladı. 1978 tarihinde Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine girdi. Aynı fakülteden 1983 yılında mezun oldu. 1987 yılında Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisansını, 1990 yılında Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde doktorasını tamamladı.

Kırkın üzerinde yüksek lisans ve doktora tezi yaptırmış olan ve son yıllarda Ali Şir Nevayî'nin eserleri üzerinde yoğunlaşan Vahit Türk'ün alanıyla ilgili pek çok makale ve bildirileri yanında güncel konularla ilgili *Türk Yurdu*, *Devlet*, *Yeni Düşünce*, *Türk Edebiyatı* gibi dergilerde yazıları yayımlanmış, yaklaşık üç yıldır da iki haftada bir haftalık *Millî Devlet* gazetesinde köşe yazıları yayımlanmaktadır.

Kitaplar

- Türk, V. (Aktaran). Kaydarov A. T., M. Orazov; *Türklük Bilgisine Giriş*, Birleşik Yayıncılık, İstanbul-1999 (Eser daha sonra Kesit yayınevi tarafından yeniden yayımlandı).
- Türk, V., *Ali Şir Nevâyî Nazmü'l-Cevâhir*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul-2006
- Türk, V. *Hatiboğlu Bahrü'l-Hakâyık (Giriş-Metin-Dizin)*, TDK Yay., Ankara 2009.
- Türk. V., Doğan Ş., Şerifoğlu, Y.; *Eski Anadolu Türkçesi Dersleri*, Kesit Yay. İstanbul-2011.
- Türk, V., *Esrâr-ı Hikmet (İbni Sina'nın Maceraları)*, Kesit yay., İstanbul, Ağustos-2014.
- Türk, V., *Türkçe Yazılar*, Kurgan Edebiyat, Ankara-2014.
- Türk, V., Doğan, Ş. *Hayretü'l-Ebrar*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay., Ankara-2015
- Türk, V., *Ali Şir Nevâyî Vakfiye*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay., Ankara-2015
- Türk, V., *Nevâyî Mahbûbu'l-Kulûb*, Ötüken, İstanbul-2016
- İ, Damira; Türk, V., *Kazakistan'da Kızıl Kılık* (Aktarma), BilgeKültür Sanat, İstanbul-2016
- Türk, V., *Ali Şir Nevayî Münacat, Çihil Hadîs(Kırk Hadis), Nazmü'l-Cevâhir, Kitab-ı Sracü'l-Müslimin*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay., Ankara-2017
- Türk, V., *Ali Şir Nevayî, Tarih-i Enbiya ve Hükema*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay., Ankara-2018
- Türk, V., *Ali Şir Nevayî Tevarih-i Müluk-ı Acem*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay., Ankara-2019
- Türk, V., *Ali Şir Nevayî Münşeat*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay., Ankara-2020

İÇİNDEKİLER

SÖZ BAŞI	23
GİRİŞ	27
Nevâyî'nin Hayatı ve Ailesi	27
Yetiştığı Gelenek, Tarih ve Coğrafya.....	28
Eğitimle İlişkisi	30
Eserleri	31
Manzum Eserleri	31
Divanları (Haza'inü'l-Meanî- Anlamlar Hazinesi)	31
Hamse	32
Tezkireleri	32
Dil ve Edebiyat Bilimiyle İlgili Eserleri	32
Din, Ahlak ve Toplum Hayatına Dair Eserleri	33
Tarih Eserleri.....	33
Biyografileri	33
Belge Nitelikli Eserleri	34
Din, Ahlak ve Bilim Görüşü.....	34
Türk'e ve Türkçeye Bakışı	37
Topluma Yönelik Etkinlikleri ve Hayır İşleri.....	39
NESAYİMÜ'L-MAHABBE MİN ŞEMAYİMÜ'L-FÜTÜVVE	41
Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâyimü'l-Fütüvve-Metin	49
(Yiğitlik Kokularından Sevgi Esintileri)	49
Esirgeyen ve Bağışlayan Tanrı'nın Adıyla.....	49
Tasavvuf Ehlinin Tasavvuf Yoluna Giriş Usulü Hakkında	50
Tasavvuf ehlinin eylemleri, davranışları ve azla yetinme özelliklerinin bazıları	52
Tanrı'nın veli kullarında görülen olağanüstü hâller ve kerametler üzerine	58

Şeyh Üveys Karanî (kaddesallâhu rûhahu) **60** • **Habîb A'cemî** (kaddesallâhu rûhahu) **60**
• **Ebü Hâzım Mekkî** (kadesallahu teâlâ sırrehu) **61** • **Atebe b. Gulâm** (rahimehullahu
teâlâ) **61** • **Mâlik Dînâr** (kaddesallâhu teâlâ sırrehu) **62** • **Muhammet Vâsi** (rahimahullâ-
hu teâlâ) **62** • **Abdullah Mübârek** (kaddesallâhu teâlâ sırrehu) **63** • **Ebü Hâşim Sofî**
(kaddesallâhu sırrehu) **64** • **Zünnûn Mısırî** (kaddesallâhu teâlâ sırrehu) **65** • **İmâm-ı Azam**
(kaddesallâhu teâlâ sırrehu) **67** • **İmâm Şâfi'î** (Radiyallahu anhu) **68** • **İmam Ahmet Han-
bel** (rahimehullâhu teâlâ) **69** • **İmam Mâlik** (kaddesallâhu teâlâ sırrehu) **69** • **Muhammet
Eslem Tûsî** (kaddesallâhu teâlâ sırrehu) **69** • **Ahmet Harb** (Kaddesallâhu sırrehu) **70** •
İsrâfîl Mağribî (rahimehullâhi teâlâ) **70** • **Ebu'l-Esved Mekkî** (rahimehullâhi teâlâ) **70** •
Ebu'l-Esved Râî (kuddise sırruhu) **70** • **Ebü Yakûp Hâşimî** (rahimehullâhu teâlâ) **71** •
Velît b. Abdullah es-Sakkâ (rahimehullahu teâlâ) **71** • **Fuzayl b. İyâz** (kaddesallâhu
teâlâ rûhehu) **71** • **Marûf Kerhî** (kaddesallâhu sırrehu) **72** • **Ebü Süleyman Dârânî**
(kaddesallâhu ruhahu) **73** • **Dâvût b. Ahmet Dârânî** (rahimehumullâhu teâlâ) **73** • **İbra-
him Edhem** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **74** • **İbrahim b. Sa'd Alevî** (kuddise sırruhu) **74**

• **Ebu'l-Hâris Evlâsî** (rahimehumullâhu teâlâ) **75** • **İbrahim b. Sitenbeh Herevî** (kaddesallâhu sirrehu) **76** • **İbrahim Ribâtî** (rahimehullâhu teâlâ) **76** • **İbrahim Utrûş** (rahimehumullâhu teâlâ) **77** • **İbrahim Sayyât Bağdâdî** (rahimehullâhu teâlâ) **77** • **İbrahim Âcurî Sagîr** (rahimehumullâhu teâlâ) **78** • **İbrahim Âcurî Kebîr** (rahimehumullâhu teâlâ) **78** • **Feth b. Ali Mavsîlî** (kaddesallâhu sirrehu) **78** • **Feth b. Şahref Mervezî** (kuddise sirruhu) **79** • **Bişr b. Hâris b. Abdurrahmân** (kadessallâhu sirrehu) **79** • **Şakîk b. İbrahim Belhî** (kaddesallâhu sirrehu) **79** • **Dâvut Belhî** (kaddesallâhu sirrehu) **80** • **Bişr Taberânî** (kaddesallâhu sirrehu) **80** • **Kâsım Harbî** (kaddesallâhu sirruhu) **80** • **Hâris b. Eset Muhâsibî** (kuddise sirruhu) **81** • **Ebû Turâp Nahşebî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **81** • **Ebû Hâtem Attâr** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **82** • **Serî b. Mugallis Sakatî** (Kaddesallâhu rûhahu) **82** • **Ali b. Abdulhamit Gazâ'irî** (rahimehullâhu teâlâ) **82** • **Ebû Câfer Semmâk** (kaddesallâhu teâlâ rûhahu) **83** • **Ahmet Hazraveyh Belhî** (kaddesallâhu rûhehu) **83** • **Yahya b. Muâz Râzî** (kaddesallâhu teâlâ rûhehu) **83** • **Halef b. Ali** (kaddesallâhu teâlâ rûhehu) **84** • **Bâyezî Bestamî** (kaddesallâhu teâlâ esrârehu) **84** • **Ebû Ali Sindî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **85** • **Ebû Hafs Haddât** (kuddise sirruhu) **85** • **Ebû Muhammet Haddât** (kaddesallâhu teâlâ rûhehu) **85** • **Zâlim b. Muhammet** (kuddise sirruhu) **86** • **Ebû Muzâhim Şirazî** (kaddesallâhu rûhahu) **86** • **Abdullah Mehdi Bâverdî** (kuddise sirruhu) **86** • **Hamdûn Kassâr** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **87** • **Ebu'l-Hüseyn Bârûsî** (kaddesallâhu sirrehu) **87** • **Mansûr b. Ammâr** (kaddesallâhu sirrehu) **87** • **Ahmet b. Âsım Antâkî** (kaddesallâhu sirrehu) **88** • **Muhammet b. Mansûr Tûsî** (kuddise sirruhu) **88** • **Ali Mekkî** (rahimehullâhu teâlâ) **88** • **Hâtem Asam** (kaddesallâhu sirrehu) **89** • **Ahmet b. Ebu'l-Havârî** (kaddesallâhu sirrehu) **89** • **Ebû Abdullah Hubeyk Sâbık Antâkî** (kaddesallâhu sirrehu) **89** • **Sehl b. Abdullah Tüsterî** (kaddesallâhu sirrehu) **90** • **Abbas b. Hamza Nişâburî** (kuddise sirruhu) **90** • **Abbas b. Yusuf Şeklî** (kuddise sirruhu) **91** • **Abbas b. Ahmet Şâir Rûmî** (kaddesallâhu sirrehu) **91** • **Ebû Hamza Horasânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **91** • **Ebû Hamza Bağdadî** (kaddesallâhu sirrehu) **91** • **Hamza b. Abdullah Alevî** (kaddesallâhu sirrehu) **92** • **Ebû Sait Harrâz** (Kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **92** • **Ahnef Hemedânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **93** • **Ebû Şuayb Mukannâ** (rahimehumullâhu teâlâ) **93** • **Ebu'l-Akkal b. Alevan Magribî** (kaddesallâhu sirrehu) **94** • **Hammat Kureşî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **94** • **Ebû'l-Hüseyn Nurî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **94** • **Seyyidü't-tayife Cüneyt Bağdâdî** (kuddise sirruhu) **95** • **Ebû Cafer b. Kernebî** (rahimehullâhu teâlâ) **96** • **Kehmes Hüseyn Hemedânî** (kaddesallâhu rûhehu) **96** • **Amr b. Osman Mekkî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **97** • **Şah Şücâ Kirmanî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **97** • **Ebû Osman Hîrî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **98** • **Zekeriyya b. Raveyh** (kaddesallâhu sirrehu) **98** • **86. Zekeriyya b. Yahya el-Hirevî** (kuddise sirruhu) **99** • **Ziyad b. Kebir Hemedânî** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **99** • **Ebû Osman Magribî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **99** • **Ebû Talip İhmîmî** (rahimahullâhu teâlâ) **100** • **Talha b. Muhammet Sabbah Nîlî** (kaddesallâhu sirrehu) **100** • **Ebû'l-Abbas b. Masrûk** (rahimehullâhu teâlâ) **100** • **Ebû'l-Abbas Mûre-zen Bağdâdî** (kuddise sirruhu) **101** • **Ebû Abdullah Mağribî** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **101** • **Ebû Abdullah Nicâbî** (rahimehullâhu teâlâ) **101** • **Ebû Abdullah Antâkî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **102** • **Memsât Dîneverî** (kaddesallâhu teâlâ) **102** • **Hasan b. Ali Mesûhî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **103** • **Ahmet b. İbrahim Mesûhî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **103** • **Ruveym** (rahimehullâhu teâlâ) **103** • **Yusuf b. Hüseyn Râzî** (kaddesallâhu sirrehu) **104** • **Abdullah Hâzır** (rahimehullâhu teâlâ) **105** • **Sabit Habbâz** (kuddise sirruhu) **106** • **Ebû Sabit Râzî** (kuddise sirruhu) **106** • **Semnûn b. Hamza Muhibb Kezzâp** (kuddise sirruhu) **106** • **Zehrûn**

Mağribî (kaddesallâhu sirrehu) **107** • **Arun b. Vessâbe** (kaddesallâhu sirrehu) **107** • **Meymûn Mağribî** (kaddesallâhu sirrehu) **107** • **Sa'dûn Mecnûn** (kaddesallâhu sirrehu) **108** • **Atâ b. Süleyman** (rahimehullahu teâlâ) **108** • **Ali b. Sehl Ezher İsfahânî** (rahimehullahu teâlâ) **108** • **Muhammet b. Yusuf Bennâ** (kaddesallâhu sirrehu) **109** • **Muhammet b. Fâze** (rahimehullahu teâlâ) **109** • **Sehl b. Ali Mervezî** (rahimehullahu teâlâ) **110** • **Ali b. Hamza İsfahanî Hallâç** (kaddesallâhu sirrehu) **110** • **Ali b. Şuayp Sakkâ** (kuddise sirruhu) **111** • **Ali b. Muvaffak Bağdâdî** (kaddesallâhu sirrehu) **111** • **Ebû Ahmet Kalânîsî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **111** • **Ebu'l-Garîb İsfahânî** (kaddesallâhu sirrehu) **112** • **Ebû Abdullah Kalânîsî** (rahimehullahu teâlâ) **112** • **Ebû Abdullah b. Cellâ** (kaddesallâhu sirrehu) **113** • **Ebû Abdullah Hakan Sofî** (kuddise sirruhu) **113** • **Ebû Ubeydullah Busrî** (rahimehullahu teâlâ) **114** • **Ebû Abdullah Siczî** (kaddesallâhu rûhehu) **114** • **Ebû Abdullah Husrî** (kuddise sirruhu) **115** • **Cafer b. el-Müberka** (kuddise sirruhu) **115** • **Ali b. Bündar b. Hüseyin Sofî Sayrafî** (kuddise sirruhu) **115** • **Muhammet b. Fazl Belhî** (kaddesallâhu ruhahu) **116** • **Muhammet b. Ali Hakîm Tirmizî** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **116** • **Ali b. Bekkâr** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **117** • **Ebû Abdullah Abâdânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **117** • **Ebû Abdullah Hazremî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **117** • **Ebû Abdullah Sâlimî** (kaddesallâhu sirrehu) **118** • **Ebû Abdullah Çavpâre Sofî** (kuddise sirruhu) **118** • **Ebû Talip Muhammet b. Ali b. Atiyye Harisî Mekkî** (kaddesallâhu sirrehu) **119** • **Ebû Bekr Varrâk Tirmizî** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **119** • **Ebu'l-Kasım Râzî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **119** • **Ebu'l-Kasım Hakîm Semerkandî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **119** • **Ebû Bekr Sogdî** (kaddesallâhu teâlâ) **120** • **Salih b. Mektûm** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **120** • **Ebû Zer Tirmizî** (rahimehullahu teâlâ) **120** • **Hâsimî Sogdî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **120** • **Muhammet b. Hasan Cevherî** (kuddise sirruhu) **121** • **Ebû Bekr Kisâyî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **121** • **Ebû Ali Cüzcânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **121** • **Muhammet ve Ahmet b. Ebi'l-Verd** (rahimehumallahu teâlâ) **122** • **Tâhir Makdîsî** (rahimehullahu teâlâ) **122** • **Ebû Yakup Sûsî** (kaddesallâhu sirrehu) **123** • **Ebû Yakup Nehrecûrî** (kaddesallâhu sirrehu) **123** • **Ebû Yakup Zeyyât** (kaddesallâhu sirrehu) **123** • **Ahmet b. Vehb** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **123** • **Ebû Yakup Mezâbilî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **124** • **Ebû Yakup Aktâ** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **124** • **Ebû Yakup Zîzî** (kaddesallâhu sirrehu) **124** • **Ebû Yakup Mezku'rî** (kaddesallâhu sirrehu) **125** • **Ebû Yakup Meydânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **125** • **Ebû Yakup Harrât Askalânî** (kuddise sirruhu) **125** • **Ebû Yakup Kûretî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **126** • **Hayr Nessâc** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **126** • **Mahfûz b. Mahmut** (rahimehullahu teâlâ) **126** • **Mahfûz b. Muhammet** (kaddesallâhu teâlâ rûhahu) **126** • **İbrahim Havvâs** (rahimehullahu teâlâ ruhahu) **127** • **İbrahim b. İsa** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **128** • **İbrahim b. Sabit** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **128** • **Ebû Muhammet Cerîrî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **128** • **Âlim b. Sa'd** (rahimehullahu teâlâ ruhahu) **129** • **Gaylân Semerkandî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **129** • **Gaylân Müvesvis** (rahimehullahu teâlâ ruhahu) **129** • **Ebû'l-Abbas b. Atâ** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **129** • **Ebû Salih Müzeyyin** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **130** • **Ebû'l-Abbas Erzîzî** (kaddesallâhu sirrehu) **130** • **Ebû'l-Abbas Dîneverî** (kaddesallâhu sirrehu) **131** • **Ebû'l-Abbas b. Ahmet Yahya Şirazî** (kaddesallâhu sirrehu) **132** • **Ebû'l-Abbas Bâverdfî** (kaddesallâhu ruhahu) **132** • **Ebû'l-Abbas Burdu'î** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **132** • **Ebû'l-Abbas Seyyârî** (kaddesallâhu sirrehu) **132** • **Abdulvahit İbn Ali Seyyârî** (kuddise sirruhu) **133** • **Ebû'l-Abbas Suhreverdî** (kaddesallâhu sirrehu) **133** • **Ebû'l-Abbas Nihavendî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **134** • **Ahi Ferec Zencânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **134** • **Ebû'l-Abbas Nesâyî** (kaddesallâhu

hu teâlâ sirrehu) **135 • Ebû'l-Abbâs Sureyc** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **135 • Ebû'l-Abbâs Hamza b. Muhammet** (kaddesallâhu sirrehu) **136 • Hüseyin b. el-Mansûr Hallâc** (kaddesallâhu sirrehu) **136 • Abdu'l-Melik Uskâf** (kaddesallâhu sirrehu) **137 • İbrahim b. Fâtik ve kıl Ahmet b. Fâtik** (kaddesallâhu sirrehu) **137 • Fâris b. İsa el-Bağdâdî** (kaddesallâhu sirrehu) **138 • Ahmet b. Hüseyin b. Mansûr Hallâc** (kaddesallâhu teâlâ) **139 • Ebû Mansûr Gâv-külâh** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **139 • Ebû Amr Dımışkî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **139 • Muhammet b. Hâmit Tirmizî** (kaddesallâhu sirrehu) **140 • Abdullah b. Muhammet Harrâz** (kaddesallâhu sirrehu) **140 • Bunân b. Muhammet Hammâl** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **140 • İshak b. İbrahim Hammâl** (kaddesallâhu sirrehu) **142 • Bunân b. Abdullah** (rahimehullahu teâlâ) **142 • Şeybân b. Ali** (kaddese teâlâ ruhahû) **142 • Ebû'l-Hasan b. Muhammet Müzeyyin** (rahimehullahu teâlâ) **142 • Ebû'l-Hasan Sâyig Dineverî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **143 • Ebû'l-Hasan Sabihî** (kaddesallâhu sirrehu) **144 • Ebû'l-Hasan Süyûtî** (rahimehullahu teâlâ) **144 • Ebû'l-Hasan b. Şa're** (rahimehullahu teâlâ) **144 • Ebû Hâmit b. Esvet Ma'rûf Zencî** (rahimehullahu teâlâ) **144 • İbrahim b. Dâvut Kassâr Rakkî** (rahimehullahu teâlâ) **145 • Ebû Cafer Haffâr** (rahimehullahu teâlâ) **145 • Ebû Cafer Sumânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **145 • Ebû Cafer Saydelânî** (rahimehullâhu teâlâ) **146 • Ebû Cafer Ahmet b. Hamdân b. Ali b. Sinan** (rahimehullahu teâlâ) **146 • Ebû Cafer Fergânî** (rahimehullahu teâlâ) **146 • Ebû Cafer Samânî** (rahimehullâhu teâlâ) **147 • Ebû Cafer Haddât** (rahimehullâhu teâlâ) **147 • Ebû Cafer Mu'az el-Mısırî** (rahimehullâhu teâlâ) **148 • Ebû Abdullah Berkî** (rahimehullâhu teâlâ) **148 • Ebû Cafer Meczûm** (rahimehullâhu teâlâ) **148 • Şeyh Ebû Cafer Dâmegânî** (kaddesallâhu sirrehu) **149 • Şeyh Ebu'l-Hüseyin Varrâk** (kaddesallâhu sirrehu) **150 • Ebû'l-Hüseyin Derrâc** (kaddesallâhu sirrehu) **150 • Şeyh Bûkeyr Derrâc** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **151 • Şeyh Ebu'l-Hüseyin Selâmî** (kaddesallâhu sirrehu) **151 • Ebû'l-Hüseyin Mâlikî** (kaddesallâhu sirrehu) **151 • Ebû'l-Hüseyin Hâşimî** (kaddesallâhu sirrehu) **151 • Şeyh Ebû Bekr Vâsıtî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **151 • Ebû Bekr Zakkâk Kebîr** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **152 • Ebû Bekr Zakkâk Sagîr** (kaddesallâhu sirrehu) **152 • Şeyh Ebû Bekr Kettânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **153 • Ebû Bekr Atâ Cahfî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **154 • Ebû Bekr Şakkâk** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **154 • Ebû Bekr Şiblî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **154 • Ebû Bekr b. Yezdânyâr Urmevî** (kaddesallâhu sirrehu) **156 • Ebû Bekr Saydelânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **156 • Ebû Bekr Habbâz Bağdâdî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **157 • Ebû Bekr b. İsa Mutavvî'î** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **157 • Ebû Bekr Tâhir Ebherî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **157 • Ebû Bekr b. Ebî Sa'dân** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **158 • Ebû Bekr Atûfî** (kaddesallâhu sirrehu) **158 • Ebû Bekr Sekkâk** (rahimehullâhu teâlâ) **159 • Ebû Bekr Sakkâr** (kaddesallâhu sirrehu) **159 • Ebû Bekr Mısırî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **159 • Ebû Bekr Dukkî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **160 • Ebû Bekr Timistânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **161 • Ebû Bekr Ferrâ** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **161 • Ebû Bekr Şibhî** (kaddesallâhu sirrehu) **161 • Ebû Bekr Tarsûsî** (kaddesallâhu sirrehu) **161 • Ebû Bekr Sûsî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **163 • Ebû Bekr Şukeyr** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **164 • Ebû Bekr Cevzakî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **165 • Ebû Bekr Râzî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **165 • Ebû Bekr Müfît** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **165 • Ebû Bekr Kasrî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **166 • Ebû Bekr Mevâzînî** (kaddesallâhu sirrehu) **166 • Ebû Bekr Aşnânî** (kaddesallâhu sirrehu) **166 • Ebû Bekr Magâzilî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **167 • Ebû Bekr Katî'î** (kaddesallâhu sirrehu) **167 • Ebû Bekr Hemedânî** (kaddesallâhu sirrehu) **167 • Ebû Bekr Keşfirî** (kaddesallâhu sirrehu) **167 • Ebû Bekr**

Dâvut Dîneverî (kaddesallâhu sirrehu) **168** • **Ebû Ali Rûdbârî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **168** • **Ebû Ali Sakafî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **169** • **Ebû Ali Kâtîp Mısrî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **170** • **Ebû Ali Meştûlî** (kaddesallâhu sirrehu) **170** • **Ebû Ali Râzî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **171** • **Ebû Ali Hayrân** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **171** • **Ebû Ali Sircânî** (kaddesallâhu sirrehu) **171** • **Abdullah b. Muhammet Marûf Murta'îş** (kuddise sirruhu) **172** • **Abdullah b. Muhammet Münâzilî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **173** • **Abdullah b. Haddât Râzî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **173** • **Abdullah b. İsâm Makdisî** (kaddesallâhu sirrehu) **173** • **Abdullah Nebâzânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **174** • **Ebû'l-Hayr Tinâfî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **174** • **Ebû'l-Hayr Habeşî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **175** • **Ebû'l-Hayr Askalânî** (kaddesallâhu sirrehu) **176** • **Ebû'l-Hayr Hımsî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **176** • **İbrahim b. Şeybân Kırmansâhî** (kaddesallâhu sirrehu) **176** • **Ebû Zeyd Mergazî Horasânî** (kaddesallâhu sirrehu) **176** • **İbrahim b. Ahmet Müvellit Sofî Rakkî** (kaddesallâhu sirrehu) **177** • **İbrahim Cîlî** (rahimehullâhu teâlâ) **177** • **İbrahim Dihistânî** (rahimehullâhu teâlâ) **178** • **İbrahim Merginânî** (kuddise sirruhu) **178** • **İbrahim Nâzeveyh** (kaddesallâhu sirrehu) **178** • **Muzaffer Kırmansâhî Kırmısî** (kaddesallâhu sirrehu) **178** • **Ebû'l-Hüseyn b. Bunân** (kaddesallâhu sirrehu) **179** • **Ebû'l-Hüseyn b. Hint Fârisî** (kaddesallâhu sirrehu) **179** • **Ebû'l-Edyân** (kuddise sirruhu) **179** • **Ebû Cafer Muhammet b. Ali Nesevî el-Marûf b. Muhammet Galtân** (kuddise sirruhu) **180** • **Ebû Sait A'rabî** (kuddise sirruhu) **180** • **Ebû Amr Zeccâc** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **181** • **İbrahim b. Yusuf b. Muhammet Zeccâcî** **181** • **Cafer b. Muhammet b. Nasır Huldî Havvâs** (rahimehullâhu teâlâ) **181** • **Ebû'l-Hasan Sofî Fuşencî** (rahimehullâhu teâlâ) **182** • **Bündâr b. el-Hüseyn b. Muhammet b. Mühellep Şirazî** (kaddesallâhu sirrehu) **182** • **Ebû Amr b. Nuceyt** (kaddesallâhu sirrehu) **183** • **Abdullah b. Muhammet b. Abdurrahman Râzî** (kuddise sirruhu) **183** • **Ebû'l-Hüseyn Sîrevânî** (rahimehullâhu teâlâ) **184** • **Ebû'l-Hüseyn Kırâfî** (rahimehullâhu teâlâ) **184** • **Ebû Süleyman Nîlî** (kuddise sirruhu) **185** • **Ebû Süleyman Havvâs Mağribî** (rahimehullâhu teâlâ) **185** • **Ebû'l-Kâsım Nasrâbâdî** (kuddise sirruhu) **185** • **Ebû Bekr Râzî Becelî** (rahimehullâhu teâlâ) **186** • **Ebû Bekr Fâlîzbân Buhârî** (rahimehullâhu teâlâ) **186** • **Ebû'l-Hüseyn Husrî** (rahimehullâhu teâlâ) **187** • **Ebû'l-Hüseyn Sem'ûn** (rahimehullâhu teâlâ) **187** • **Ebû Nasr Habbâz ve Ebû'l-Hasan Sûhân-âjen** (kuddise sirruhuma) **188** • **Şeyh Ahmet Harrânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **188** • **Cehm Rakkî** (rahimehullâhu teâlâ) **189** • **Ebû'l-Hüseyn Urmevî** (rahimehullâhu teâlâ) **189** • **Ebû Abdullah Hafîf Şirazî** (kuddise sirruhu) **189** • **Ebû'l-Hayr Mâlikî** (rahimehullâhu teâlâ) **190** • **Ebû Bekr Şarânî** (rahimehullâhu teâlâ) **190** • **Ebû Muhammet Atâyidî** (rahimehullâhu teâlâ) **191** • **Cafer Hazzâ** (rahimehullâhu teâlâ) **191** • **Hişam b. Abdân** (rahimehullâhu teâlâ) **191** • **Ebû Muhriz Şirazî** (rahimehullâhu teâlâ) **192** • **Abdurrahim İstahrî** (rahimehullâhu teâlâ) **193** • **Mü'emmil Cassâs** (rahimehullâhu teâlâ) **194** • **Ali b. Şalûye** (rahimehullâhu teâlâ) **195** • **Ebû Bekr Uskâf** (rahimehullâhu teâlâ) **195** • **Ebû Zahhâk** (rahimehullâhu teâlâ) **195** • **Ebû Muhammet Haffâf** (rahimehullâhu teâlâ) **195** • **Hasan b. Hammûye ve sahibi Ebû Cafer Harrâz İstahrî** (kaddesallâhu sirruhuma) **196** • **Abdullah Kassâr** (rahimehullâhu teâlâ) **196** • **İbrahim Mütevekkil** (rahimehullâhu teâlâ) **197** • **Ebû Tâlip Hazrec b. Ali** (rahimehullâhu teâlâ) **197** • **Ebû Ali Vâricî** (kuddise sirruhu) **198** • **Ebû'l-Fazl Cafer Ca'dî** (rahimehullâhu teâlâ) **198** • **Ebû'l-Kâsım Kasrî** (rahimehullâhu teâlâ) **199** • **Abdulazîz Bahrânî** (kuddise sirruhu) **199** • **Ebû'l-Hasan Hakîmî** (kuddise sirruhu) **200** • **Ebû Ali Hüseyin b. Muhammet Ekkâr** (rahimehullâhu teâlâ) **200** • **Ebû İshak Şehriyâr Gâzirûnî** (kaddesallâhu teâlâ) **200** • **Şeyh Rûzbihân Baklî** (kad-

desallâhu teâlâ sirrehu) **201 • Ebû'l-Hasan Kerdûye** (rahimehullâhu teâlâ) **202 • Şeyh Abdullah Balyânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **203 • Cemaluddin Muhammet Bâke-lincâr** (kuddise sirruhu) **204 • Musa İmrân Cîreftî** (kuddise sirruhu) **205 • Hâce Ali b. Hasan Kirmânî** (kaddesallâhu sirrehu) **205 • Mîre Nişâburî** (rahimehullâhu teâlâ) **205 • Ebû Abdullah Tarûgundî** (rahimehullâhu teâlâ) **206 • Ebû Abdullah Rûdbârî** (kaddesallâhu sirrehu) **206 • Ebû Abdullah Mânek** (rahimehullâhu teâlâ) **207 • Ebû Abdullah Dûnî** (kuddise sirruhu) **207 • Ebû Abdullah Mevlâ** (kuddise sirruhu) **208 • Ebû Abdullah Mukrî** (kuddise sirruhu) **208 • Ebû'l-Kasım Mukrî** (kuddise sirruhu) **209 • Ebû Muhammet Râsibî** (rahimahullâhu teâlâ) **209 • Ebû Abdullah Dîneverî** (kuddise sirruhu) **209 • Ebû'l-Hüseyn Sîrevânî Sagîr** (kuddise sirruhu) **210 • Ebû'l-Hüseyn Cahzam Hemedânî** (kuddise sirruhu) **211 • Ebû'l-Hüseyn Tarzî** (kuddise sirruhu) **212 • Ebû'l-Hüseyn Serkî** (rahimehullâhu teâlâ) **213 • Şeyh Muhammet Sâherî** (rahimehullâhu teâlâ) **213 • Şeyh Ahmet Cuvâlger** (kuddise sirruhu) **213 • Ebû'l-Hüseyn Had-dât Herevî** (rahimehullâhu teâlâ) **213 • Ebû'l-Muzaffer Tirmizî** (rahimehullâhu teâlâ) **214 • Emirçe Sifâl-fürûş** (kuddise sirruhu) **214 • Şerif Hamza Ukaylî** (rahimehullâhu teâlâ) **215 • Arif Ayyâr** (rahimehullâhu teâlâ) **216 • Ebû'l-Hüseyn Sâlbe** (rahimehullâhu teâlâ) **216 • Şeyh İmrân Sülûsî** (rahimehullâhu teâlâ) **216 • Ebû'l-Hüseyn Merv Rûdî** (rahimehullâhu teâlâ) **217 • Ebû Hamit Dostân** (kuddise sirruhu) **217 • Bab Fergânî** (kuddise sirruhu) **218 • Ebû Mansur Muammer b. Ahmet İsfahanî** (rahimehullâhu teâlâ) **219 • Ebû Nasr Sarrâc** (rahimehullâhu teâlâ) **219 • Şeyh Ebû'l-Fazl Hasan Serahsî** (kuddise sirruhu) **220 • Hâlû Nişâburî** (kuddise sirruhu) **220 • Şeyh Ebû'l-Abbas Kassap Âmulî** (kuddise sirruhu) **221 • Şeyh Ahmet Nasr** (rahimehullâhu teâlâ) **222 • Şeyh Ebû Ali Siyâh** (kuddise sirruhu) **223 • Şeyh Ebû Ali Dakkâk** (rahimehullâhu teâlâ) **224 • Ebû Ali Şebbûyî Mervezî** (kaddesallâhu sirrehu) **225 • Şeyh Ebu'l-Kasım Bısr Yâsîn** (rahimehullâhu teâlâ) **226 • Şeyh Lokman Serahsî** (kuddise sirruhu) **227 • Şeyh Muhammet Kassap Âmulî** (kuddise sirruhu) **228 • Şeyh Ebu'l-Hasan Harakânî** (rahimehullâhu teâlâ) **228 • Şeyh Ebû Abdullah Dâstânî** (kaddesallâhu sirrehu) **229 • Şeyh Ebû Sait b. Ebu'l-Hayr** (kaddesallâhu sirrehu) **229 • Şeyh Ebû'l-Kasım Gürgânî** (kaddesallâhu sirrehu) **231 • Hâce Muzaffer Ahmet b. Hamdân** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **232 • Ma'sûk Tûsî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **232 • Emir Ali Abû** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **233 • Şeyh Ebû Abdurrahman Sülemî Nişâburî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **233 • Hüseyin b. Muhammet Musa Sülemî** (kaddesallâhu sirrehu) **234 • Ebû Sehl Su'lûkî** (rahmetullâhi aleyh) **234 • Şeyh Ebu'l-Kasım Kuşeyrî** (rahimehullâhu teâlâ) **235 • Şeyh Ebu'l-Kasım Şakânî** (kaddesallâhu sirrehu) **235 • Ebu'l-Fazl Hasan Huttalî** (rahimehullâhu teâlâ) **236 • Ali b. Osman b. Ebî Ali Cullâbî Gaznevî** (kaddesallâhu sirrehu) **236 • Hâce Ahmet Hammât Serahsî** (rahimehullâhu teâlâ) **237 • Edip Kemendî** (rahimehullâhu teâlâ) **238 • Ebu'l-Hasan Müsennâ** (rahimehullâhu teâlâ) **238 • Şeyh Ahmet Neccâr Esterâbâdî** (kaddesallâhu sirrehu) **239 • Şeyh Ebû Zur'a Râzî** (kuddise sirruhu) **239 • Şeyh Ebû Zur'a Erdebilî** (kuddise sirruhu) **239 • Ebû Abdullah Müstehir Bâbûnî** (kuddise sirruhu) **240 • Şeyh Ebû Abdullah Bâkû** **240 • Şeyh Mü'emmen Şirâzî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **241 • Şeyh Ebû İshak Şâmî** (rahimehullâhu teâlâ) **241 • Şeyh Ebû Ahmet Abdal Çiştî** (rahimehullâhu teâlâ) **241 • Hâce Muhammet b. Ebû Ahmet Abdal Çiştî** (kuddise sirruhu) **242 • Üstât Merdân** (rahimehullâhu teâlâ) **242 • Hâce Yusuf b. Muhammet Sem'ân** (rahimehullâhu teâlâ) **243 • Hâce Mevdût Çiştî** (rahimehullâhu teâlâ) **243 • Hâce Ahmet b. Mevdût b. Yusuf Çiştî** (kaddesallâhu sirrehu) **244 • Ebu'l-Velit Ahmet b. Ebî'r-Recâ** (rahimehullâhu teâlâ) **245 • Ebû İsmail Ab-**

dullah b. Ebî Mansûr Muhammet Ensârî Hirevî (kaddesallâhu sirrehu) **245** • **Hâce Yahya b. Ammar Şeybânî** (rahimehullâhu teâlâ) **247** • **Şeyh Abdullah Tâkî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **248** • **Şeyh Ebu'l-Hasan Bişrî Sencerî** (kuddise sirruhu) **248** • **Kâkâ Ebu'l-Kasr Bustî** (kuddise sirruhu) **249** • **Kâkâ Ahmet Sünbül ve kardeşi Muhammet Hâce** (rahimehullâhu) **249** • **Ebû Mansur Muhammet Ensârî** (rahimehullâhu teâlâ) **249** • **Ebû Mansûr Suhte** (rahimehullâhu teâlâ) **249** • **Şeyh Ahmet Çiştî ve kardeşi Hâce Ahmet İsmail** (kuddise sirruhuma) **250** • **Şeyh Ahmet Hâcî** (rahimehullâhu teâlâ) **250** • **Şeyh Ebû Seleme Baverdî** (kuddise sirruhu) **250** • **Ebû Ali Keyyâl** (rahimehullâhu teâlâ) **251** • **Ebû Ali Zerger** (rahimehullâhu teâlâ) **251** • **Ebû Ali Bûteger** (rahimehullâhu teâlâ) **251** • **Şeyh Ebû Nasr Kabbânî** (kuddise sirruhu) **251** • **Şeyh İsmail Nasrâbâdî** (kuddise sirruhu) **251** • **Şeyh Ebû Mansûr Gâzer** (kuddise sirruhu) **251** • **Şeyh İsmail Debbâs Cîreftî** (kaddesallâhu sirrehu) **252** • **Şeyh Ebû Sait Muallim** (rahimehullâhu teâlâ) **252** • **Şeyh Muhammet Ebû Hafs Kûretî** (rahimehullâhu teâlâ) **252** • **Şeyh Amû** (rahimehullâhu teâlâ) **252** • **Şeyh Ahmet Kûfânî** (rahimehullâhu teâlâ) **253** • **Ebu'l-Hasan Neccâr** (rahimehullâhu teâlâ) **253** • **Şeyh Ebu'l-Lays Fûşencî** (kuddise sirruhu) **253** • **Muhammet b. Abdullah Gâzer Hirevî** (kuddise sirruhu) **253** • **Kurbenc** (rahimehullâhu teâlâ) **254** • **Hâce Hayrçe** (rahimehullâhu teâlâ) **254** • **Ebû Abdullah Ahmet b. Abdurrahman Nasr Mâlîni** (kuddise sirruhu) **255** • **Ebû Nasr b. Ebi Cafer b. Ebi İshak Hirevî Hânçebâdî** (kuddise sirruhu) **255** • **Sultan Mecdüddin Tâlbe** (rahimehullâhu teâlâ) **256** • **Ebû Abullah Muhtar b. Muhammet b. Ahmet Hirevî** (kuddise sirruhu) **257** • **Şeyh Ebû Zer Buzcânî** (kuddise sirruhu) **257** • **Şeyhülislam Ahmet Nâmakî Câmî** (kuddise sirruhu) **258** • **Ebû Tâhir Kürt** (rahimehullâhu teâlâ) **260** • **Şeyh Ebû Ali Fârumedî** (kaddesallâhu sirrehu) **261** • **Şeyh Ebû Bekr b. Abdullah Tûsî Nessâc** (kuddise sirruhu) **262** • **Hüccetü'l-İslam Muhammet b. Muhammet Gazzâlî Tûsî** (kuddise sirruhu) **263** • **Şeyh Ahmet Gazzâlî** (rahimehullâhu teâlâ) **265** • **Hâce Yusuf Hemedânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **265** • **Hâce Abdulhaluk Gucduvânî** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **267** • **Hâce Arif Rivgervî** (kuddise sirruhu) **268** • **Hâce Mahmut Hayr Fagnevî** (kuddise sirruhu) **268** • **Hâce Ali Râmîtenî** (kaddesallâhu sirrehu) **268** • **Hâce Muhammet Baba Semmâsî** (rahimehullâhu teâlâ) **269** • **Seyyit Emir Külâl** (rahimehullâhu teâlâ) **270** • **Kusem Şeyh** (rahimehullâhu teâlâ) **271** • **Halil Ata** (kaddesallâhu ruhahu) **272** • **Hâce Bahauddin Nakşebend** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **273** • **Hâce Alaeddin Attâr** (kuddise sirruhu) **276** • **Hâce Muhammet Pârsâ** (rahimehullâhu teâlâ) **277** • **Hâce Hafızuddin Ebû Nasr Muhammet b. Muhammet b. Muhammet Hafızî Buharî** (rahimehullâhu teâlâ) **281** • **Hâce Hasan Attâr** (rahimehullâhu teâlâ) **281** • **Mevlânâ Yakup Çerhî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **282** • **Hâce Alaeddin Gucduvânî** (kuddise sirruhu) **284** • **Mevlânâ Nizamüddin Hâmûş** (kuddise sirruhu) **284** • **Hâce Ubeydullah İmam İsfehânî** (kuddise sirruhu) **285** • **Mevlânâ Saduddin Kâşgarî** (kuddise sirruhu) **286** • **Hâce Ubeydullâh** (kuddise sirruhu) **287** • **Mevlânâ Kâsım** (kuddise sirruhu) **289** • **Ebû'l-Hasan Bustî** (rahimehullâhu teâlâ) **290** • **Şeyh Hasan Sekkâk Simnânî** (kuddise sirruhu) **290** • **Muhammet Hammûye el-Cüveynî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **291** • **Aynu'l-Kuzât Hemedânî** (kuddise sirruhu) **291** • **Şeyh Bereke** (rahimehullâhu teâlâ) **292** • **Şeyh Fetha** (rahimehullâhu teâlâ) **292** • **Şeyh Ziyauddin Ebu'n-Necip Abdulkâdir Suhreverdî** (kuddise sirruhu) **292** • **Şeyh Ammâr Yâsir** (kaddesallâhu ruhahu) **293** • **Şeyh Rûzbihân Kebîr Mısrî** (rahimehullâhu teâlâ) **294** • **Şayh İsmail Kasrî** (kaddesallâhu sirrehu) **294** • **Şeyh Necmüddin Kübrâ** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **294** • **Şeyh Mecdüddin Bağdâdî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **298** • **Şeyh Saduddin Hamevî** (kad-

desallâhu sirrehu) **300** • **Şeyh Seyfüddin Bâherzî** (kaddesallâhu sirrehu) **301** • **Aynu'z-Zamân Cemalüddin Gîlî** (kuddise sirruhu) **302** • **Baba Kemâl Cendî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **302** • **Hâce Ebu'l-Vefâ Harezmi** (kuddise sirruhu) **303** • **Pehlevan Mahmut Pekkeyâr** (kuddise sirruhu) **304** • **Şeyh Necmüddin Râzî Marûf bi-Dâye** (kuddise sirruhu) **306** • **Şeyh Raziyüddin Ali Lala Gaznevî** (kaddesallâhu sirrehu) **306** • **Şeyh Cemalüddin Ahmet Cûrfânî** (kuddise sirruhu) **308** • **Şeyh Nuruddin Abdurrahman Esferâyînî Kesrakî** (kuddise sirruhu) **308** • **Şeyh Ebu'l-Mekârim Rûknüddin Alaudevle Simnânî** (kuddise sirruhu) **309** • **Ahi Ali Mısrî** (kaddesallâhu ruhahu) **312** • **Şeyh Necmüddin Muhammet Edkânî** (kaddesallâhu ruhahu) **313** • **Ahi Ali Dihistânî** (rahimehullâhu teâlâ) **313** • **Ebu'l-Berekât Takıyyüddin Alî Dostî Simnânî** (kuddise sirruhu) **315** • **Emir Seyyit Ali b. Şihab b. Muhammet Hemedânî** (kuddise sirruhu) **315** • **Şeyh Abdullah Garcistânî** (kaddesallâhu sirrehu) **316** • **Baba Mahmut Tûsî** (kuddise sirruhu) **317** • **Ahi Ali Kutluk Şah** (kuddise sirruhu) **317** • **Şeyh Hâfız Ömer Eberdihî** (kaddesallâhu sirruhu) **317** • **Hâce Abdurrahman Gehvâreger** (kuddise sirruhu) **318** • **Mevlânâ Fahrüddin Lûristânî** (kuddise sirruhu) **320** • **Şah Ali Ferâhî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **321** • **Şeyh Muhammet Şah Ferâhî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **321** • **Şeyh Bahauddin Ömer** (rahimehullâhu teâlâ) **322** • **Mevlânâ Şemsüddin Muhammet Eset** (kaddesallâhu sirrehu) **323** • **Şeyh Bahauddin Veled** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **324** • **Seyyit Burhanüddin Muhakkik** (kaddesallâhu sirrehu) **325** • **Mevlânâ Celaleddin Muhammet Belhi Rûmî** (kaddesallâhu sirrehu) **325** • **Mevlânâ Şemsüddin Muhammet b. Ali b. Melik-dâd Tebrizî** (kuddise sirruhu) **329** • **Şeyh Selahuddin b. Feridun el-Konyevî Marûf bi-Zerkûb** (kaddesallâhu sirrehu) **331** • **Şeyh Hüsamüddin Hasan b. Muhammet b. Hüseyin b. Ahî Türk** (kuddise sirruhu) **332** • **Sultan Veled** (kaddesallâhu sirrehu) **333** • **Şeyh Şihabuddin Suhreverdî** (kaddesallâhu sirrehu) **335** • **Şeyh Necibüddin Ali b. Burguş Şirazî** (kaddesallâhu sirrehu) **336** • **Zahirüddin Abdurrahman b. Ali b. Burguş** (kuddise sirruhu) **337** • **Şeyh Muhammed Yemenî** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **338** • **Şeyh İbrahim Meczûp** (kaddesallâhu sirrehu) **339** • **Şeyh Cemalüddin Lûr** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **339** • **Şeyh Şemsüddin Safî** (rahimehullâhu teâlâ) **339** • **Şeyh Nuruddin Abdussamet Natanzî** (kaddesallâhu sirrehu) **340** • **Şeyh İzzüddin Mahmut Kâşî** (rahimehullâhu teâlâ) **340** • **Şeyh Kemaluddin Abdurrezzak Kâşî** (rahimehullâhu teâlâ) **341** • **Şeyh Nurüddin Abdurrahman Mısrî** (kuddise sirruhu) **341** • **Şeyh Zeynüddin Ebû Bekr Havâfî** (kuddise sirruhu) **342** • **Emir Kıvamuddin Sincânî** (rahimehullâhu teâlâ) **343** • **Hâce Şemsüddin Muhammed Kûsevî Câmî** (kuddise sirruhu) **344** • **Mevlânâ Zeynüddin Ebû Bekr Tâyibâdî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **345** • **Mevlânâ Celaleddin Mahmut Zâhit Murgâbî** (kuddise sirruhu) **346** • **Mevlânâ Celaleddin Ebû Yezit Pürânî** (kuddise sirruhu) **347** • **Mevlânâ Zahirüddin Halvetî** (kaddesallâhu sirrehu) **348** • **Şeyh Bahauddin Zekerıyya Mûltânî** (kuddise sirruhu) **348** • **Şeyh Nizamüddin Dihlevi Hâlidî mâruf Şeyh Nizamuddin Evliyâ** (kuddise sirruhu) **349** • **Şeyh Ferit Şekker-genc** (kuddise sirruhu) **350** • **Mevlânâ Fahrüddin Zâhit** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **351** • **Alaeddin Kirmânî** (kaddesallâhu sirrehu) **352** • **Hâce İmad Halaç** (revvahâllâhu ruhahu) **352** • **Hâce Mahmut Mûy-dûz** (rahimehullâhu teâlâ) **353** • **Emir Âlim Delvâlicî** (rahimehullâhu teâlâ) **353** • **Kadı Şerefüddin Büheyrâ** (rahimehullâhu teâlâ) **354** • **Kadı Safıyyüddin Büheyrâ** (rahimehullâhu teâlâ) **354** • **Emir Şerefüddin Eşref** (kuddise sirruhu) **355** • **Kadı Reis** (rahimehullâhu teâlâ) **355** • **Mevlânâ Raziyyüddin Nebî** (kuddise sirruhu) **355** • **Mevlânâ Mecdüddin Hacı** (kuddise sirruhu) **355** • **Hâce Râhat** (kaddesallâhu ru-

hahu) **356 • Mevlânâ Reşidüddin Na'zî** (kuddise sirruhu) **356 • Hâce Ebû Bekr Câm** (kuddise sirruhu) **356 • Şeyh Ziyauddin Rûmî** (kaddesallâhu ruhahu) **357 • 543. Şeyh Necibüddin Mûtevekkil** (kaddesallâhu sirrehu) **357 • Kırk Abdal** (kaddesallâhu ervahehum) **358 • Mevlânâ Kerimüddin Mev'idî** (kuddise sirruhu) **358 • Şeyh Muhyiddin Ali Çiştî** (kaddesallâhu sirrehu) **358 • Derviş Beşir** (kuddise sirruhu) **359 • Mevlânâ Sarrâc Hafız** (rahimehullâhu teâlâ) **359 • Seyyit Cemal Surh** (aleyhi'r-rahmetü) **359 • Hacı Kerimüddin Nîm-gûr** (kuddise sirruhu) **360 • Mevlânâ Hüsamüddin Galbek** (kaddesallâhu sirrehu) **360 • Mir Büzürg ve Mir Hord Marûf bi-Sâdât Nûhka** (kuddise sirruhum) **360 • Mevlânâ Kemalüddin Zâhid** (kuddise sirruhu) **361 • Şeyh Reşn Evtiyâ** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **361 • Şeyh Mahmut Bihârî** (rahimehullâhu teâlâ) **362 • Şeyh Ebû Bekr Tûsî ve Şeyh Melikyâr Perrân** (kuddise sirruhu) **362 • Mevlânâ Nizamuddin Kelâmî** (kaddesallâhu sirrehu) **363 • Şeyh Mücir** (rahmetullahu aleyhi) **363 • Şeyh Kutbuddin Bahtiyâr Kâkî** (kaddesallâhu sirrehu) **363 • Kadî Hamidüddin Nâgürî** (kaddesallâhu sirrehu) **364 • Melik Nasirüddin Mahmut** (kaddesallâhu rûhehu) **365 • Şeyh Şâdî** (kaddesallâhu ruhahu) **366 • Şeyh Ebû Abdullah Savma'î** (kaddesallâhu ruhahu) **366 • Şeyh Muhyiddin Abdulkadir Cîlî** (kuddise sirruhu) **366 • Şeyh Hammât Debbâs** (rahimehullâhu teâlâ) **368 • Şeyh Sadaka Bağdâdî** (kaddesallâhu sirrehu) **369 • Şeyh Seyfüddin Abdolvahhâp** (rahimehullâhu teâlâ) **370 • Şeyh Ebû Muhammet Abdurrahman Tafsûncî** (rahimehullâhu teâlâ) **371 • Şeyh Ebû Amr Sarîfînî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **371 • Şeyh Beka b. Batû** (rahimehullâhu teâlâ) **373 • Kazîbü'l-bân Mavsîlî** (kaddesallâhu sirrehu) **373 • Muhammedü'l-Evânî ki İbnü'l-Kâyid olarak tanınır** (kuddise sirruhu) **374 • Ebû Su'ûd b. Şiblî** (rahimehullâhu teâlâ) **374 • Şeyh Ebû Medyen Mağribî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **375 • Ebû'l-Abbas b. Arif Sanhâcî Endelusî** (rahimehullâhu teâlâ) **377 • Ebû'r-Rebi Keffî Mâlikî** (rahimehullâhu teâlâ) **378 • Adıyy b. Müsâfir Şâmî Sümme'l-Hakkârî** (kuddise sirruhu) **378 • Şeyh Ahmet b. Ebû'l-Hasan Râ'î** (kuddise sirruhu) **379 • Hayat b. Kays Harrânî** (rahimehullâhu teâlâ) **379 • Şeyh Câ-gîr** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **380 • Şeyh Ebû Abdullah Muhammet b. İbrahim Kureşî Hâşimî** (kuddise sirruhu) **380 • Ebû'l-Hasan Ali b. Hamit Sa'idî** (kuddise sirruhu) **381 • Ebû İshak b. Zarîf** (kuddise sirruhu) **381 • İbnü'l-Fârız Hamevî Mısırî** (kuddise sirruhu) **382 • İbrahim b. Mî'sâr Ca'berî** (kuddise sirruhu) **384 • Şeyh Muhyiddin Muhammet b. Ali b. Arabî** (kuddise sirruhu) **384 • Şeyh Sadruddin Muhammet b. İshak Konyevî** (kaddesallâhu ruhahu) **386 • Şeyh Müeyyediddin Cendî** (kuddise sirruhu) **387 • Şeyh Saidüddin Fergânî** (rahimehullâhu teâlâ) **387 • Şeyh Musa Sidrânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **389 • Şeyh İsa Hattâr Yemenî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **390 • Şeyh Ebû'l-Gays Cemil Yemenî** (kuddise sirruhu) **390 • Şeyh Ebû'l-Hasan Mağribî Şâzilî** (kaddesallâhu sirrehu) **392 • Şeyh Yasin Mağribî Haccâmü'l-Esvet** (kaddesallâhu sirrehu) **392 • Şeyh Ebû'l-Abbas Mursî** (kaddesallâhu ruhahu) **393 • Şeyh Sa'd Haddât ve onun müridi Şeyh Cevher** (rahimehullâhu) **394 • Ahmet b. Ca'd ve Şeyh Sa'it** (künyesi Ebû İsa'dır) (kuddise sirruhu) **394 • Şeyh Abdullah İsfahanî** (kuddise sirruhu) **395 • Hâce Kutbuddin Yahya Nişâbü'rî** (kuddise sirruhu) **397 • Mir Gıyâs** (kaddesallâhu ruhahu) **397 • Ebû Muhammet Abdullah Mercânî Mağribî** (kuddise sirruhu) **398 • Ebû Abdullah Ma'rûf bi-İbnî'l-Matarrif Endelusî** (kuddise sirruhu) **399 • Şeyh Süleyman Türkmen Müvelleh** (kaddesallâhu sirrehu) **399 • Şeyh Ali Kürdî** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **400 • Şeyh Müferrih** (rahimehullâhu teâlâ) **401 • Şeyh Ebû'l-Abbas Demenhûrî** (kuddise sirruhu) **401 • Şeyh Reyhan** (kaddesallâhu sirrehu) **402 • Şeyh Alaeddin Harezmi** (kaddesallâhu

sirrehu) **403 • İmam Abdullah Yâfî Yemenî** (kuddise sirrehu) **404 • Şeyh Şihabuddin Sühveredî Maktûl** (kaddesallâhu ruhahu) **405 • Hâce Ahmet Yesevî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **405 • Kutbuddin Haydar** (kaddesallâhu sirrehu) **406 • Hakîm Ata** (rahimehullahu teâlâ) **406 • İsmail Ata** (aleyhi'r-rahmetü) **407 • İshak Ata** (aleyhi'r-rahmetü) **407 • Hâce Bahauddin** (aleyhi'r-rahmetü) **407 • Hâce Bâyezî't** (aleyhi'r-rahmetü) **407 • Hâce Halil** (rahimehullahu teâlâ) **408 • Korkut Ata** (aleyhi'r-rahmetü) **408 • Ali Ata** (aleyhi'r-rahmetü) **408 • Kılıç Ata** (aleyhi'r-rahmetü) **408 • Sadr Ata** (rahimehullahu teâlâ) **408 • Hubbî Hâce** (aleyhi'r-rahmetü) **408 • Yiğit Ahmet** (aleyhi'r-rahmetü) **408 • Kök Şeyh** (aleyhi'r-rahmetü) **409 • Timürçi Ata** (rahimehullâhu) **409 • Zehhât Han** (rahimehullâhu) **409 • Şeyh Ebu'l-Hasan İşkî** (kuddise sirrehu) **409 • Mahmut Şeyh-zade** (kaddesallâhu sirrehu) **409 • Hiday Kuli Şeyh** (kaddesallâhu sirrehu) **410 • Muhammet Şeyh** (rahimehullahu teâlâ) **410 • İlyas Şeyh** (rahimehullâhu teâlâ) **410 • Şeyhzade Ebû'l-Hasan** (kuddise sirrehu) **410 • Şeyh Muhammet Sofî** (kaddesallâhu sirrehu) **411 • Ebû Musa Şeyh** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **411 • Şeyh Sultan Sofî** (kuddise sirrehu) **411 • Kişlig Ata** (aleyhi'r-rahmetü) **411 • Ömer Ata** (rahimehullahu teâlâ) **411 • Seyyit Ata** (aleyhi'r-rahmetü) **412 • Bâb-ı mâ Hüseyin** (aleyhi'r-rahmetü) **412 • Zengî Ata** (aleyhi'r-rahmetü) **412 • Hasan Şeyh** (aleyhi'r-rahmetü) **412 • Yusuf Şeyh** (aleyhi'r-rahmetü) **412 • Hacı Şeyh** (aleyhi'r-rahmetü) **412 • Edip Ahmet** (rahimehullahu teâlâ) **413 • Mevlânâ Kelân Ziyaretgâhî** (kuddise sirrehu) **414 • Mevlânâ Nizamüddin Ahmet** (kuddise sirrehu) **414 • Baba Süngü** (kaddesallâhu sirrehu) **414 • Şeyh Ebû Mansur Maturîdî** (kuddise sirrehu) **415 • Şeyh Burhanuddin Sâgarçî** (kuddise sirrehu) **415 • Seyyit Nimetullah** (kaddesallâhu sirrehu) **416 • Şeyh Cemâl Nûkânî** (kuddise sirrehu) **416 • Şeyh Abdullah Bernişâbâdî** (kuddise sirrehu) **416 • Şeyh Reşî't Bîdvâzî** (kuddise sirrehu) **417 • Şeyh Şâh Bîdvâzî** (kuddise sirrehu) **417 • Şeyh San'ân** (kaddesallâhu ruhahu) **417 • Mir Kârîz** (rahimehullâhu teâlâ) **417 • Şeyh Şâh Ziyaretgâhî** (kaddesallâhu sirrehu) **418 • Mevlânâ Muhammet Tebâdegânî** (kuddise sirrehu) **419 • Hâce Abdulazîz Câmî** (kaddesallâhu sirrehu) **420 • Mevlânâ Alaeddin** (kuddise sirrehu) **421 • Mevlânâ Ebû'l-Hayr** (kuddise sirrehu) **421 • Mevlânâ Şihabuddin** (kuddise sirrehu) **421 • Mevlânâ Hacı** (rahimehullâhu teâlâ) **421 • Mevlânâ Saduddin** (rahimehullâhu teâlâ) **422 • Mevlânâ Muhyî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **422 • Mukrî Mahmut** (kaddesallâhu sirrehu) **423 • Mevlânâ Vecihüddin** (rahimehullâhu teâlâ) **423 • Mevlânâ Muhammet Emin** (rahimehullâhu teâlâ) **423 • Derviş Muhammet Bihre** (rahimehullâhu teâlâ) **424 • Derviş Mansûr** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **424 • Derviş Hasan Şehr-âşûb** (kuddise sirrehu) **424 • Derviş Muhammet Gâzürgâhî** (kuddise sirrehu) **425 • Mevlânâ Muhammet Horasânî** (aleyhi'r-rahmetü) **425 • Derviş Seyyit Hasan** (kuddise sirrehu) **425 • Hâce Evhad Müstevfî** (kuddise sirrehu) **426 • Baba Ali Hoş-merdân** (rahimehullâhu teâlâ) **426 • Şeyh Nuruddin Muhammet** (kuddise sirrehu) **427 • Mir Haydar Fahr-bâyî** (kuddise sirrehu) **427 • Mevlânâ Muhammet Arap** (kuddise sirrehu) **427 • Şeyh Sadullah Zengûle** (rahimehullâhi aleyhi) **427 • Şeyh Sadruddin Revvâsî** (aleyhirrahmetü) **427 • Mevlânâ Mir Zeyn** (kuddise sirrehu) **428 • Hâce Müeyyed Mehine** (kaddesallâhu sirrehu) **428 • Hâce Rûknüddin Mehine** (kuddise sirrehu) **428 • Mevlânâ Tacüddin Ahmet Şîcenî** (kuddise sirrehu) **429 • Mevlânâ Muhammet Çâhû** (rahimehullâhu teâlâ) **429 • Hâce Mahmut Ferenhâdî** (rahimehullâhu) **429 • Derviş Behlül** (aleyhi'r-rahmetü) **430 • Hâce Pir Ahmet Nakkâs** (kuddise sirrehu) **430 • Şeyh Yahya** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **430 • Mevlânâ Şemsüddin Ma'dâbâdî** (kuddise sirrehu) **431 • Mir Müflisî** (kaddesallâhu sirrehu) **431 • Baba Hâkî** (kuddise sirrehu) **431 • İsmail Hasan Kandehârî** (kuddise sirrehu) **432 •**

Baba K k  (kaddesallâhu sirrehu) **432** • **Baba Ali Mest Nesâyî** (kaddesallâhu sirrehu) **432**
 • **Baba Hoş Kildi** (kaddesallâhu ruhahu) **433** • **Seyyit Muhammet Medenî** (kaddesallâhu ruhahu) **433** • **Baba Behl l** (kaddesallâhu sirrehu) **434** • **Baba Ali P y Hisârî** (kaddesallâhu sirrehu) **434** • **Baba Tilen i** (kaddesallâhu ruhahu) **434** • **Baba P r ** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **435** • **Baba Hasan Türk** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **435** • **Baba Cel l** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **436** • **Baba Őih p** (kaddesallâhu ruhahu) **436** • **Baba Sarig Pulat** (kaddesallâhu sirrehu) **436** • **Şeyh İlyas** (aleyhi'r-rahmetü) **437** • **Mevlânâ Mir İmam** (kuddise sirruhu) **437** • **Mevlânâ Şerefüddin Yezdî** (kaddesallâhu sirrehu) **437** • **Mevlânâ H mam ddin Keleb d ** (kuddise sirruhu) **438** • **Şeyh Evhaduddin Hamit Kirmânî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **438** • **Mir Seyyit Kasım Tebrizî** (kaddesallâhu sirrehu) **439** • **Hakîm Senâyî Gaznevî** (rahimehullahu teâlâ) **441** • **Şeyh Feriduddin Attâr Nişaburî** (kaddesallâhu sirrehu) **442** • **Şeyh Şerefüddin Muslih b. Abdullah Sa'd  Şirâzî** (kuddise sirruhu) **444** • **Şeyh Fahrud n İbrahim Müştehir Irakî** (kuddise sirruhu) **445** • **Emir H seyn ** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **447** • **Şeyh Mahmut  eb Őter ** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **448** • **Şeyh Evhadüddin** (kuddise sirruhu) **449** • **Efdalüddin Bed l Hakâyık Hakan ** (kuddise sirruhu) **449** • **Şeyh Nizam ** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **450** • **Hüsrev Dihlevî** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **451** • **Hasan Dehlevî** (kaddesallâhu teâlâ sirrehu) **452** • **Şeyh Kemâl Hocendî** (kaddesallâhu ruhahu) **453** • **Mevlânâ Muhammet Őir n meşhûr be-Maĝrib ** (kaddesallâhu sirrehu) **454** • **Seyyit N sır Hüsrev** (kaddesallâhu sirrehu) **455** • **Şeyh Âzerî** (kaddesallâhu ruhahu) **455** • **Mevlânâ Lütfi** (rahimehullahu teâlâ) **455** • **Mevlânâ Muk m ** (aleyhirrahmet ) **456** • **Mevlânâ EŞref** (kaddesallâhu sirrehu) **456** • **Seyyit Nesim ** (kaddesallâhu ruhahu) **456** • **Şeyh İmaduddin Fakîh** (kaddesallâhu teâlâ ruhahu) **457** • **Şemsüddin Muhammet Hâfız Şirâzî** (kaddesallâhu sirrehu) **458** • **Şeyhülislam Mahdûmî Nuruddîn Abdurrahman Câmî** (kaddesallâhu ruhahu) **458** • **Erkeklerin Derecesini Elde Eden Arif Kadınlar** **460** • **Rabi'a Adeviyye** (rahimehumullâhu) **460** • **L b bet 'l-M te'abbide** (rahimehullâhu) **461** • **Meryem 'l-Basriyye** (rahimehullâhu) **461** • **Reyhâne V lihe** (rahimehullahu te l ) **461** • **Mu ze Adeviyye** (rahimehumallahu) **462** • **Afire  bide** (rahimehumull hu te l ) **462** • **Őav ne** (rahimehumull hu te l ) **462** • **K rdiyye** (rahimehumull hu te l ) **463** • **Hafse binti Őir n** (rahimehumull hu te l ) **463** • **R bia Ő miyye** (rahimehumull hu te l ) **463** • **Halime DimiŐkiyye** (rahimehumullahu te l ) **464** • ** mmi Hassan** (rahimehumullahu te l ) **464** • **Fatime NiŐaburiyye** (rahimehumull hu te l ) **465** • **Zeyt ne** (rahimehumull hu te l ) **465** • **Fatıma Berdeyye** (rahimehumull hu te l ) **466** • ** mmi Ali zevcehu Ahmat Hazr ye** (rahimehumull hu) **466** • ** mmi Muhammet v lidedu Şeyh Eb  Abdullah Hafif** (rahimehumull hu te l ) **466** • **Fatıma binti Eba Bekr Kett n ** (rahimehumull hu te l ) **467** • **Fizze** (rahimehumull hu te l ) **467** • **Tilmizet n Ser  Sakat ** (rahimehumull hu te l ) **467** • **Tuhfe** (rahimehumull hu te l ) **468** • ** mmi Muhammet** (rahimehumull hu te l ) **468** • **B bik Merviyye** (rahimehumullahu te l ) **468** • **Ka'b Kızı** (rahimehumull hu te l ) **468** • **Fatıma binti'l-M senn ** (rahimehumullahu te l ) **469** • **C riye Sevd ** (rahimehumull hu te l ) **470** • **İmre'et n Mechûle** (rahimehumullâhu teâlâ) **470** • **C riye Mechûle** (rahimehumullâhu teâlâ) **471** • **İmre'et n Mısrıyye** (rahimehumullâhu teâlâ) **471** • **İmre'et n Mısrıyye Uhrâ** (rahimehumullâhu teâlâ) **472** • **İmre'et n H rezmiyye** (rahimehumullâhu teâlâ) **472** • **C riye HabeŐiyye** (rahimehumullâhu teâlâ) **472** • **İmre'et n İsfah niyye** (rahimehumullâhu teâlâ) **473** • **İmre'et n F riŐiyye** (rahimehumullâhu teâlâ) **473** • **Penbece M neccime** (rahimehumullâhu teâlâ) **474**

*Bizlere sandıklarda saklanan değil, göklerde dalgalanan
bir bayrak bırakan büyük dayım Gazi Mustafa avuş ile
yiğit silah arkadaşlarının aziz hatıralarına...*

SÖZ BAŞI

Ali Şir Nevâyî, yazdığı yirmi dokuz eseri, devlet görevleri sırasında halka karşı tutumu ve hizmetleri, toplumun gelişmesi için hayatı boyunca sürdürdüğü eğitim faaliyetleri, değişik bilim ve sanat alanlarında yetiştirdiği pek çok insan ve sayıları yüzlerle ifade edilen hayır kurumları, biri tıp alanında olmak üzere kurduğu medreseler ile insanlığa ve Türk kültürüyle uygarlığına son derece değerli hizmetleri olmuş, kalıcı eserler bırakmış, varlığını ve etkisini bugün de sürdüren bir büyük kişiliktir.

Bu belirtilen nitelikleriyle bütün Türkler için övünç kaynağı olan Ali Şir Nevâyî'nin önemli eserlerinden biri de genel olarak tasavvuf tarihi, özellikle de Türk tasavvufu için son derece değerli bir kaynak niteliği taşıyan *Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemayimü'l-Fütüvve* adlı tabakat kitabıdır. Nevâyî'nin yakın dostu ve bağlı olduğu Nakşibendî tarikatının şeyhi Molla Abdurrahman Camî'nin *Nefehâtü'l-Üns min Hadaratü'l-Kuds* adlı Farsça eserinin Doğu Türkçesine, bir diğer adıyla Çağatay Türkçesine çevirisi olan eserde yedi yüz yetmiş madde başı altında, bazı maddelerde iki kişi olmak üzere yedi yüz yetmiş dokuz kişi hakkında bilgi verilir, kırk abdal başlığında da kırk kişilik bir topluluktan söz edilir.

Molla Camî'nin eseri, Lami Çelebi tarafından 1521 yılında *Fütûhu'l-Mücahidîn li-Tervîhi Kulûbi'l-Müşahidîn* adıyla Anadolu Oğuz Türkçesine de çevrilmiştir, ancak bu eser de *Nefehâtü'l-Üns* olarak bilinir. Eserde verilen bilgilere göre Molla Camî, *Nefehâtü'l-Üns*'ü Nevâyî'nin istemesi ve yardımlarıyla yazmıştır. Bu durum eserin giriş kısmında Camî tarafından da belirtilir. Nevâyî, Camî'nin 1476 yılında tamamladığı bu eseri baştan beri Türkçeye çevirmeyi düşündüğünü, ancak bir türlü bu büyük işe başlama fırsatı bulamadığını, eserin yazılmasından ancak yirmi yıl sonra 1495 yılında eseri Türkçeye çevirebildiğini ifade eder.

Nevâyî eseri Türkçeye çevirmesinin sebebi olarak Türkçe yazılmış böyle bir eserin olmadığını, Arapça ya da Farsça bilmeyen Türklerin eserdeki bilgilerden yararlanma imkânı bulamadıklarını, buradaki bilgileri edinmeleri ve tasavvuf konusuna ilgi duyanların konu hakkında bilgi sahibi olmaları gerekliliğini gösterir. Yani Nevâyî bu eseri Arapça ve Farsça bilmeyen, ancak tasavvuf konusu-

na ilgi duyan Türklerin ihtiyacını karşılamak üzere çevirmiş ve eserde bulunmayan bazı bölümleri de ekleyerek eseri tamam duruma getirmiştir. Başka eserlerinde de Türklerde bilim, sanat ve kültür bakımından gördüğü eksikleri tamamlamak için bu eserleri yazma gereği duyduğunu belirtir. Bu, onun milletine karşı hissettiği sorumluluk duygusunun ifadesidir ve o yüzyıla göre son derece ileri olarak değerlendirilebilecek olan bu tavır, Nevâyî'nin çok belirgin bir vasfı olarak karşımıza çıkar.

Nevâyî, yazılması sırasında katkıda bulunduğu şeyhinin eserini olduğu gibi çevirmemiş, ona birtakım eklemeler yapmış ve *Nefehâtü'l-Üns*'te eksik olan Türkistan şeyhleriyle Hint şeyhlerini, ayrıca Camî'nin kitabına dâhil etmediği yaşadıkları zamanın mutasavvıflarını da kitabına almış, onlar hakkında da gerekli bilgileri vermiştir. Özellikle Hoca Ahmet Yesevi silsilesi ile ilgili verilen bilgiler Türk tasavvufu için son derece değerlidir. Nevâyî'nin şeyhlerin içine Korkut Ata'yı da dâhil etmesi, konuya nasıl yaklaştığını gösterdiği gibi ayrıca nasıl bir birikime sahip olduğunu da ortaya koyar.

Nevâyî eserdeki bazı yerleri çıkardığını da şöyle belirtir: "O kitapta bulunan, ancak bu zamanda yaşayanlar için gerekli olmayan bilgileri sözü uzatma endişesinden dolayı bu kitaba almadım ve bu çeviriden eksik ettim."

Türkçe yazılmış ilk tabakat kitabı diyebileceğimiz *Nesâyimü'l-Mahabbe*, on beşinci yüzyıl sonlarına kadar Türkistan, Maveraünnehir, Horasan ve Hindistan'ın hem genel olarak kültür hayatı, hem de din ve tasavvuf hayatıyla ilgili bilgi alabileceğimiz değerli bir başvuru eseri niteliği taşır. Eser, Kemal Eraslan tarafından doktora tezi olarak çalışılmış, bu çalışmanın metin bölümü 1979 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yayını olarak basılmıştı. Doğu Türkçesiyle bilimlik yayını yapılan eser, bugüne kadar Türkiye Türkçesine aktarılmadı. Elinizdeki çalışma hazırlanırken Kemal Eraslan yayını esas alındı, ancak hem Özbekistan'da yayımlanan nüsha, hem de Süleymaniye Kütüphanesi Fatih Bölümü 4056 numara ile kayıtlı olan Külliyyat nüshasında yer alan yazmadan yararlanıldı. Eserde bulunan Arapça ve Farsça ibareler, Özbekistan yayımında Özbek Türkçesine aktarılmıştı, bu metinler Özbek Türkçesi çevirilerinden Türkiye Türkçesine aktarıldı ve bunların bazıları da *Nefehâtü'l-Üns*'ün Lami Çelebi tercümesiyle karşılaştırıldı. Eserde geçen ayet-i kerimelerin mealleri Elmalılı mealinden alındı.

Eserin aktarılmasında Farsça cümle yapılarının Türkçe cümle yapısı üzerindeki ağır etkisinden dolayı birtakım zorluklarla karşılaşıldı ve böyle durumlarda anlamı kaybetmemeye çalışılarak serbest aktarma yoluna gidildi. Bu tür yapıların çözümlenmesinde Prof. Dr. Ozan Yılmaz ve Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Türkmen'in büyük destekleri oldu her ikisine de teşekkür borçluyum. Aktarma tamamlandıktan sonra farklı gözlerle değerlendirilmesi gereğinden dolayı değerli dostlarım Prof. Dr. Ömür Ceylan ve Dr. Öğr. Üyesi Cevdet Şanlı'dan ortaya çıkan metni okumaları rica edildi ve sağ olsunlar geri çevirmeyip bu uzunca metni okuma külfetine katlandılar ve her birinin birtakım düzeltme önerileri oldu. Ortaya eksiksiz bir çalışma çıkması için desteklerini esirgemeyen bu değerli dostlara da teşekkür borçluyum. Hiçbir çalışmamız mükemmellik iddiasında değildir, bütün çabalarımıza karşın bazı yanlışlar ve eksikler yine olacak ve bunların bütün sorumluluğu doğal olarak şahsımıza aittir.

Hiçbir bilimlik çalışma tek kişinin eseri olarak ortaya çıkamaz, bir kişinin adıyla yayımlanan bu çalışmalarda adlarının anılma imkânı olmayan pek çok kişinin katkısı vardır, bu durum istisnasız her çalışma için söz konusudur. Bu çalışmada da bu belirtilenler fazlasıyla oldu.

Çabamız, millete ve üzerimizde hakkı ve emeği olan hocalarımızla aile büyüklerimize borçlarımızı ödeme, çocuklarımıza ve gelecek kuşaklara karşı olan sorumluluğumuzu yerine getirme çabasıdır. Türk kültür ve uygarlığına bir nebzecek katkıda bulunabilirsek ne mutlu. Takdir, gayreti izlermiş, gayret bizden takdir ve yardım Tanrı'dan...

GİRİŞ

Nevâî'nin Hayatı ve Ailesi

Nevâî (Emir Nizamettin Ali Şir); 9 Şubat 1441 yılında Emir Timur'un oğlu ve zamanın sultanı Şahruh'un başkenti Herat'ta doğdu ve yaşadığı altmış yıl içinde yaptıkları ve yazdıklarıyla bütün Türklüğün büyük düşünürü, şairi ve devlet adamı payesini kazanan bu büyük kişilik, 3 Ocak 1501 yılında bugün Afganistan'ın kuzeyinde, bir başka deyişle Güney Türkistan'da bulunan, dostu ve sultanı Hüseyin Baykara'nın başkenti Herat'ta hayata veda etti.

Devir kaynaklarının verdiği bilgilere göre Ali Şir henüz küçük bir çocukken dilinden oldukça şaşkırtıcı ve beklenmedik sözler dökülür, işitenler hayret içinde kalırdı. O, çocukluk çağından itibaren dikkatleri üzerinde toplamış ve saray çevresinin de sevgisini kazanmıştı.

Timurlu devletinde Emir Timur'un 1405 yılında ölmesinden sonra şehzadeler arasında taht kavgaları olmuş ve birkaç yıl süren mücadelelerin sonunda Şahruh, babasının tahtına oturmuştu. Şahruh, Emir Timur'un başkenti olan Semerkant'ı oğlu Uluğ Bey'e bırakıp kendisine başkent olarak Horasan'ın merkezi Herat'ı seçti. Bu durum, zaten önemli bir merkez olan şehrin her yönüyle gelişmesini, eğitim ve bilim merkezi olmasını sağladı.

Şahruh'un 12 Mart 1447 yılında ölmesi üzerine Timurlu şehzadeler arasında kanlı taht kavgaları yeniden baş gösterdi ve bu durum doğal olarak bütün halkı, bu arada Ali Şir'in ailesini de etkiledi. Babası Kıçkine Bahadır, 1447 yılında yani Şahruh'un öldüğü yıl, Ali Şir altı yaşındayken ailesiyle birlikte Herat'ı terk etmek zorunda kaldı.

1452 yılında Şahruh'un torunu Ebulkasım Babür'ün Horasan tahtını ele geçirmesinin ardından Kıçkine Bahadır ailesiyle birlikte Herat'a döndü. 1457 yılından sonra Kıçkine Bahadır hakkında bilgiye rastlanmaz, dolayısıyla Nevâî'nin babasının bu yıl içinde öldüğü anlaşılıyor.

Ebulkasım Babür, Ali Şir'i korumasına alıp yetişmesine özel bir önem verdi, Timurlu şehzadeler arasındaki ölümcül taht kavgaları olurken o, Timur'un oğlu Ömer Şeyh Mirza soyundan gelen Hüseyin Baykara'yı da himayesine alıp korudu. Baykara ile Nevâî'nin

hayatları boyunca süren ve onların bütün hayatlarını etkileyen, birbirlerini “*kökeltaş*” (sütkardeş) olarak niteleyecekleri dostlukları, bu mektep arkadaşlığı dolayısıyla başlamış oldu. Birlikte şehzade eğitimiyle yetişen Baykara ve Nevâyî dostluğu, sonraki yıllarda edebiyatta da yankısını buldu.

Ali Şir'i Ebulkasım Babür'ün ve babasının ölümünden sonra Timurlu emirlerinden Seyyit Hasan Erdeşir korumasına aldı. Nevâyî bu durumu; “*Bu fakire baba yerinde idi*” diye belirtir. Daha sonra eğitimini sürdürmek düşüncesiyle Semerkant'a gitti ve orada da zamanın önemli bilginlerinden olup “İkinci Ebu Hanife” olarak anılan Hace Fazlullah Ebu'l-Leys Semerkandî'nin tekkesinde iki yıl kalıp onun öğrencisi oldu. Nevâyî aralarındaki ilişkiyi; “*Bana o kadar iltifatı vardı ki 'evlat' diye hitap ederdi,*” cümlesiyle ifade eder.

Hüseyin Baykara 1469 yılında Herat tahtını ele geçirdi ve “*süt-kardeşini*” yanına davet etti. Ali Şir de olayın üzerinden bir ay bile geçmeden Herat'a gitti. Ali Şir'in bundan sonraki hayatının büyük kısmı üst düzey devlet görevleriyle ve Baykara'nın en yakınında olarak geçti. Hüseyin Baykara, devlet yönetiminde dostuna duyduğu ihtiyaçtan dolayı, onun ısrarla istediği hacca gitme iznini, yolların güvensizliği gibi gerekçeler ileri sürerek vermedi, bir defasında da verdiği izni iptal etti ve o, çok istemesine rağmen bir türlü hacca gidemedi.

Nevâyî, 1500 yılının sonlarında Esterabat seferinden dönen sultanını karşılamaya giderken kalp krizi geçirdi ve sultanı tarafından Herat'a getirildi. Hekimlerin bütün çabalarına rağmen Türklüğün bu büyük bilgisi 3 Ocak 1501 yılında hayata gözlerini yumdu ve kendi yaptırdığı Kudsiye Camisi yanında, önceden hazırlattığı türbeye defnedildi.

Ölümünden sonra sultanın, devlet erkânının, aydınların ve toplumun önde gelenlerinin tavırları, yapılan törenler, kendi çevresinde yetişen aydınlardan Gıyasettin Hondemir'in, bu büyük bilgenin hayatını anlatmak için yazdığı *Mekârimü'l-Ahlak* adlı eserde bütün ayrıntularıyla anlatılır.

Yetiştığı Gelenek, Tarih ve Coğrafya

Türk milleti, tarihin izlenebilen zamanlarından başlayarak büyük devletler halinde ve bu büyük devletler içinde farklı kavimler ve kül-

türlerle birlikte yaşamaya alışmış bir millettir. Çok geniş sınırlara ulaşan ve imparatorluk olarak nitelenen devletler için çok halklılık ve çok kültürlülük doğal bir durumdur. Türklerin yüzyıllar boyunca pek çok halkla birlikte bir devlet çatısı altında yaşamaları, bu halklarla tanış olma ve onları yadırgamama sonucunu doğurmuş, hatta kendini devletin sahibi olarak gören Türkler diğerlerini korumayı da kendine görev olarak kabul etmişlerdir. Böyle bir kültürün ve geleceğin içine doğan Nevâyî, hem kuzeyden güneye, hem de doğudan batıya geçişin kesişme noktası denilebilecek bir coğrafyada yetişti.

Köktürklerden başlayarak izlediğimiz Türk yazı dili, bize Türklerin bilgiyle ilişkileri konusunda da fikir verir. Uygurlar devrinde görülen ve çağını aşan önemli medeni gelişme, oluşturulan büyük şehirler, tarımdaki ileri uygulamalar, toplumdaki sosyal gelişmişlik, değişik dinlerin kabul edilmesinin doğurduğu farklı bakış açıları ve hayatın hemen her alanını ilgilendiren yazma faaliyeti bütün bu ve benzeri alanlarda gelenek oluşması sonucunu doğurdu. Bu gelenek, ilk Müslüman Türk topluluklarında sürdürdüğü gibi Moğolları da etkileyip onları yazısı olan bir kavim durumuna yükseltti.

Bir yanda Köktürk, Uygur, Karahanlı kaynaklı Türk geleneği, diğer yanda İpek Yolu üzerinde yaşamaktan dolayı ilişkiye girilen Çin uygarlığı, Ak Hunlardan itibaren karşılaşılan Hint uygarlığı, bir yanda ise yedinci yüzyıldan başlayarak büyük gelişme gösterip çevreyi etkisi altına alan İslam uygarlığı Türkistan şehirlerini bilimin merkezi durumuna getirdi. Maverâünnehir ve Horasan'da ticaret dolayısıyla zenginleşmiş şehirler, yüzyıllar boyunca dünyanın cazibe merkezleri oldu. Cazibe merkezi olmanın tek sebebi zenginlik ve refah değildi, bölgenin bilim merkezi olması, Türkistan kentlerinin çekiciliğini artıran bir başka sebepti.

Moğol istilasıyla tökezleyen gelişmeler Timurlular çağında yeni bir ivme yakaladı ve bu dönemde Semerkant ve Herat şehirleri on dört ve on beşinci yüzyıllarda iki önemli kültür, bilim ve eğitim merkezi olarak öne çıktı. Bu dönemde Semerkant, Uluğ Bek'in hâkimi olduğu Maverâünnehr'in başkenti, Horasan'ın merkezi olan Herat ise "Büyük kağan" Şahruh'un ve dolayısıyla devletin başkenti oldu. Semerkant gibi köklü bir geçmişe sahip olan Herat, pek çok uygarlığa merkezlik etmişti. Bu şehir, Şahruh zamanında, sultanın ve eşi Gevher Şad Begüm'ün çabalarıyla son derece mamur bir şehir, bir eğitim ve kültür ocağı durumuna geldi.

Emir Timur'un ölümünden sonra Timurlu şehzadeler arasında görülen mücadele, uzun süren Şahrüh Mirza hâkimiyetinden sonra yeniden başlayıp daha da can yakıcı oldu. Bu duruma Uluğ Bek ile oğlunun mücadelesi ve sonunda hem sultan, hem de büyük bir bilgin olan Uluğ Bek'in oğlu tarafından öldürülmesi acı bir örnektir. Bütün siyasi karışıklıklara rağmen Türkistan'ın bilimdeki üstünlüğü on beşinci yüzyıl sonlarına kadar sürdü, ancak siyasi istikrarsızlık ve ekonomik çöküş bilim hayatını da etkiledi ve on altıncı yüzyıldan sonra Türkistan bir daha eski görkemine bir türlü kavuşamadı. Herat ise son ve belki de en parlak dönemini Hüseyin Baykara'nın hâkim olduğu, Nevâyî'nin yaşadığı on beşinci yüzyılın ikinci yarısında gördü. Gazneliler çağında Hindistan'daki bilgi birikimi büyük bilginlerimizden Bîrûnî tarafından Türkistan'a taşınmış ve yeni bir çığır açılmıştı, on altıncı yüzyılda ise Türkistan'daki bilim, Babür Şah'ın hâkimiyetiyle birlikte Hindistan'a göçüp buradaki bilgi birikimiyle kaynaştı ve uzun süre bu kıtayı aydınlatmayı sürdürdü.

Eğitimle İlişkisi

Oldukça iyi bir eğitim alarak çağın bütün bilimlerinden haberdar olan Nevâyî, kurduğu eğitim kurumlarıyla pek çok insanın yetişmesine katkıda bulunmuş, Türk eğitim tarihinde özel yeri olan kişilerden biridir.

Kaynaklara göre onun kurduğu, hocaları ile öğrencilerin ve diğer görevlilerin bütün ihtiyaçlarını karşıladığı medreseler şunlardır:

1. İhlasîye Medresesi: Herat'ta İncil ırmağı kıyısında kurulmuş, alanında yüksek derecede bilimlere sahip dört müderrisin görev yaptığı ve müderrislerle öğrencilerin bütün masraflarının nasıl karşılanacağı vakıf senediyle belirlenmiş devrin en önemli bilim merkezidir. Bu medresenin müderrisleri: Emir Burhanettin Ataullah Nişaburî, Kadı İhtiyariddin Hasan Türbetî, Emir Murtaz, Mevlana Muhammet Nizamî.

2. Halasîye Hankâhı: İhlasîye medresesinin karşısında kurulmuştur. Burada büyük bilginlerden üçü ders vermekle meşgul oldu. Bunlar: Emir Cemalettin Ataullah Asilî, Emir Sadrettin İbrahim Meşhedî, Hoca İmadettin Abdulaziz Ebherî.

3. Şifaiye Medresesi: Tıp medresesidir. İhlasîye medresesinin batı yönünde kurulmuştur. Mevlana Celalettin bu medresede tıp bilimleri dersleri vermiştir.

4. Nizamiye Medresesi: Herat'ın iç kısmında kurulmuştur. Emir Burhanettin ve Mevlana Kerimettin bu medresede ders vermiştir.

5. Hüsreviye Medresesi: Merv şehrinde kurulmuştur.

Bu medreseler ve buralarda eğitim görenler hakkında Hondermir yukarıda adı geçen eserinde şunları yazar: “Dünya'nın çeşitli ülkelerinde ve köşelerinde binlerce öğrenci gelip kısa süre içinde bu medreselerde bilgi seviyelerini yükseltmeye muvaffak oldu, bu bilim yuvaları için dua edip övgülerde bulunarak dönüp yurtlarına gittiler. Bunlar içinden pek çoğu da şu anda Herat'ta müderris olarak görev yapma şerefine erişmiş durumdadır.”

Eserleri

Henüz çocuk denilecek yaşlarda iken yazmaya başlayan Nevâyî, altmış yıllık ömründe ikisi Farsça olmak üzere nazım ve nesir yirmi dokuz eser yazdı. Mütefekkir bir şair ve bilgin olan Nevâyî kendi çağına kadar olan bütün dinî, felsefî ve tasavvufî birikimi oldukça iyi kavramış, Türkçe ve Farsça edebiyatın en yüksek örneklerini kendine kılavuz olarak seçmiş, onlara hassas biçimde karşılık vermeyi başarmıştır. Onlardan ve yaşadığı çağın önde gelen bilgin ve sanatçılarından edindiği birikimle özgün bir tefekkür, bilim ve sanat ortamı oluşturan Nevâyî, bütün bu eserleriyle çağını aşır yüzyılları etkileyebilmiş bir kişiliktir. Onun mesnevi, gazel, kıta, rubai vb. şiirlerinde karşılaşılan bilime, edebiyata, dine ve felsefeye dair tefekkür zenginliği ve derinliği dolayısıyla şiirlerinin anlaşılabilirliği, oldukça derin bir bilgi birikimi ve irfan zenginliği gerektirir.

Manzum Eserleri

Ali Şir Nevâyî yazdığı bütün Türkçe şiirleri dört divanda topladı ve bunları insan hayatının dönemleriyle adlandırdı. Türkçe divanları yanında Fânî mahlasıyla Farsça yazmış olduğu şiirlerini de ayrı bir divanda topladı.

Divanları (Haza'inü'l-Meanî- Anlamlar Hazinesi)

Molla Camî, Ali Şir Nevâyî'nin arzusuyla divanları için bir fihrist yazıp her divanına ayrı bir ad verir, daha sonra Camî, onun da aynı şeyi yapmasını ister. Nevâyî de bu isteği yerine getirip şiirlerini yazılış zamanlarına göre sınıflandırır ve divanlarını şöyle adlandırır.

1. *Garaibu's-Sıgar*; çocukluk çağlarında yazdığı şiirleri bu divanda topladı.

2. *Nevadirü'ş-Şebab*; gençlik çağında yazdığı şiirleri içeren divanıdır.

3. *Bedayii'l-Vasat*; orta yaş şiirlerinin bir araya getirildiği divandır.

4. *Fevayidü'l-Kiber*; yaşlılığında yazdığı şiirlerini de bu divanda topladı.

5. *Farsça Divan*

Hamse

Klasik edebiyatta beş mesneviden oluşan toplama hamse denir. Fars edebiyatında hamse yazan ilk kişi Nizamî Gencevî, bir başka hamse yazarı ise Emir Hüsrev Dehlevî'dir. Nizamî de, Dehlevî de Türk olmalarına rağmen eserlerini Farsça yazdılar, ancak bu iki büyük şairi üstat olarak kabul eden Nevâyî, Türkçe yazdı ve Türk Edebiyatı'nda hamse sahibi ilk şair oldu. Nevâyî Hamse'sindeki mesnevilere şu adları verdi:

1. *Hayretü'l-Ebrâr*

2. *Ferhad ü Şirin*

3. *Leyla vü Mecnûn*

4. *Seb'a-i Seyyâre*

5. *Sedd-i İskenderî*

Tezkireleri

1. *Mecâlisü'n-Nefâyis*; Türk Edebiyatı'nın ilk şairler tezkiresi olan bu eser, edebiyatımızda sonraki zamanlarda yazılan tezkireler için örnek oldu. Tezkire sekiz bölümden (meclisten) oluşur.

2. *Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâyimü'l-Fütüvve*; Türk kültür tarihi, özellikle tasavvuf tarihimiz açısından son derece değerli bilgileri içeren önemli bir kaynak eserdir. Şeyhi ve dostu Molla Abdurrahman Camî'nin *Nefehâtü'l-Üns min Hadaratü'l-Kuds* adlı Farsça eserinin eklemeli çevirisidir.

Dil ve Edebiyat Bilimiyle İlgili Eserleri

1. *Risale-i Muamma*

2. *Mîzânu'l-Evzân*

3. *Muhakemetü'l-Lügateyn*; Ali Şir Nevâyî'nin çok tanınan eserle-

rindendir. Kâşgarlı Mahmut'un Divanü Lügati't-Türk ile yapmak istediğini Nevâyî de bu eseriyle yapmaya çalışmıştır. Kâşgarlı, yaşadığı coğrafyanın ve zamanın gereği olarak Arapça karşısında Türkçeyi savunurken Nevâyî de aynı gerekçelerle Farsça karşısında aynı şeyi yaptı, ancak Kâşgarlı eserini Araplara hitaben ve Arapça, Nevâyî ise Türklere hitaben ve Türkçe yazdı. Nevâyî'nin bu eseri yazmaktaki amacı, Fars edebiyatının güçlü etkisi altında kalıp Farsça yazmayı bir ayrıcalık ve üstünlük olarak gören Türk okuryazar kitlesine bu düşüncelerinin doğru olmadığını anlatmak, onları öz dilleriyle yazmalarını gerektiği konusunda uyarmaktı.

Din, Ahlak ve Toplum Hayatına Dair Eserleri

1. *Münâcât*
2. *Çihil (Kırk) Hadis*
3. *Nazmü'l-Cevâhir*
4. *Sırâcu'l-Müslimîn*
5. *Mahbûbu'l-Kulûb*

Tarih Eserleri

Nevâyî, aşağıda adları belirtilen iki eseri tek eser olarak düşünmüş ve ikisini ayrı ayrı adlandırdığı gibi ikisine birden *Zübdetü't-Tevarih* diye ad da vermiştir.

1. *Tarih-i Enbiya ve Hükema*
2. *Tevarih-i Müllûk-ı Acem*

Biyografileri

Edebiyatımızda biyografi türünün ilk örnekleri de Nevâyî tarafından yazıldı. Bu eserlerde kendi hayatında oldukça önemli yer işgal eden, çok değer verdiği üç kişinin kısa hayat hikâyeleri ve şahsiyatı olan ilişkileri anlatılır. Bunlar, dönem tarihinin ve kültür hayatının aydınlatılması için kaynak niteliği taşıyan değerli eserlerdir.

1. *Hâlât-ı Seyyid Hasan Erdeşir*
2. *Hamsetü'l-Mütehayyirîn*
3. *Hâlât-ı Pehlevan Muhammed*

Belge Nitelikli Eserleri

1. *Vakfiye*
2. *Münşe'at*

Son derece iyi bir eğitim aldığı bilinen Ali Şir Nevâyî, pek çok eserinde belirttiği üzere mensup olmaktan dolayı şeref duyduğu milletinin sanat, kültür ve bilim hayatının gelişmesi için hemen bütün ömrü boyunca çabalamış ve yukarıda görüldüğü üzere pek çok konuda eser yazmıştır. Kendisinden önce de oldukça önemli bir eğitim, bilim ve kültür merkezi olan, kültür tarihimize “*Herat Okulu*”nu armağan eden, yüzlerce aydın, bilgin ve sanat erbabının yaşadığı Herat şehri, onun, sütkardeşi, dostu ve hükümdarı Hüseyin Baykara’nın çabalarıyla daha da gelişip her anlamda tam bir merkez durumuna yükseldi. Türk ve İslam dünyasının hemen her yerinden insanlar bu şehirde eğitim aldı. Nevâyî’nin eserlerinde karşılaşılan “*Rûmî*” nisbeli kişilerden, bu şehre eğitim için Anadolu’dan da insanların gittiğini öğrenmekteyiz.

Din, Ahlak ve Bilim Görüşü

Çocukluk ve gençlik yıllarının oldukça sıkıntılı geçmesine, hayatının bu dönemlerinde sabit bir yeri bile olmamasına rağmen toplumun önde gelenleri tarafından saygı duyulan ve sevilen bir aileye mensup olması dolayısıyla korunup kollanması, ona aksatmadan eğitimini sürdürebilme imkânı sağlamıştır. Çağın en önde gelen bilginlerinin eğitiminden geçen Ali Şir Nevâyî’nin eserlerinde pek çok konuda, özellikle din bilimleri, şiir sanatı ve edebiyat bilimleri, tıp, felsefe, tasavvuf, tarih gibi alanlarda oldukça iyi yetiştirdiği anlaşılır.

İslam döneminde yazılan hemen bütün metinlerimizde Tanrı’ya övgü ve hamt, Hz. Peygamber’e ve dört halifeye saygı ve övgü ifade eden bölümlerle başlama geleneği vardır. Nevâyî de hemen bütün eserlerinde bu geleneğe uyar. Ayrıca yazılan eser her ne konuda olursa olsun İslam kültürünün derin etki ve izleri açık biçimde görülür, daha doğru bir ifadeyle bütün eserlerini, İslam dininin oluşturduğu kültür ve uygarlık atmosferinin ürünü olarak değerlendirebiliriz.

Eserler bölümünde aktarıldığı üzere Nevâyî’nin özel olarak din ve ahlak ile ilgili yazdığı eserler vardır. Bunlardan *Sıracu’l-Müs-limîn*’in yazılma nedeni şöyle açıklanır:

“Bir kitapçık yazayım da din ve İslam evini bayındır duruma getireyim, dedim. Din ehli için zorunlu olan ne varsa bilinir duruma getireyim, dedim. Öncelikle akaidin ne olduğunu açıklayıp Müslümanlara yararlı olayım, dedim. Sonra farz, vacip ve sünnetlerle ilgili olarak iyi ve kötü ne varsa yazayım. Din ehlinin gönlüne hoş gelsin ve Müslümanlık konusunda da eksiksiz olsun. Açık ve temiz bir biçimde açıklayayım ve Türk halkı onu iyice anlasın.”

Bu cümleler yazarın hedef kitlesini ve amacını açıklar, buna benzer beyit ve cümleleri pek çok eserinde görmek mümkündür.

Tanrı insanı birtakım özelliklerle donatarak yaratmıştır. Nevâ-yî'nin bu konudaki düşünceleri şöyledir: Tanrı, kulu yoktan var etmiş ve onu yaratıcılığının örneği kılmış, onu cehalet karanlığından aklın aydınlığına çıkarmış, çocukluğun gaflet halini yaşadıkdan sonra ona bilinç ve düşünme talihi nasip etmiş, duygularla donatmış, anlama yeteneği, güzel bir tabiat, doğruya yönlendirici özellikler bağışlamış, din mutluluğu verip başını yukarı kaldırmıştır. Bütün bunlar insanın şükretmesi gereken nimetlerdir. Şükür, kişinin şükür sözünü tekrar tekrar söylemesiyle değil, Tanrı'nın emirlerini yerine getirmek ve yasakladıklarından da uzak durmakla olur. Şükür; Tanrı'nın birliğini ve peygamberin peygamberliğini ikrar etmekle, beş vakit namaz kılmakla, oruç tutmak, zekâtı vermek ve gücü yetiyorsa hacca gitmekle göstermek gerekir. Tanrı bu beş buyruğun dördüne müsamaha eder, ancak kul, namaz kılmaktan hiçbir biçimde muaf tutulmamıştır. Tanrı için Tanrı'nın buyurduklarını yerine getirmeli. Ona göre devleti yönetenlerin durumları farklıdır. Bir padişah, bütün halkın durumu hakkında bilgi sahibi olmak zorundadır, halk arasında bir fakir zulme uğramışsa Tanrı bunun hesabını padişahın sorar. Çünkü bu, padişah olmanın doğal sonucudur. Padişahların diğer insanlara göre sorumluluğu daha fazladır, çünkü onlara verilen imkânlar ve yetkiler daha fazladır ve bunun da bir karşılığının olması gerekir.

Nevâ-yî'ye göre Müslüman olmanın bilinen birtakım şartları vardır. Bunlardan biri, temizlenmek için abdest almaktır, ancak bedeni titizlikle yıkarken aynı şekilde ruhu da temizlemek gerekir. Gözü, gözyaşlarıyla temizlemeli, aynı şekilde gönlü de kirden arıtmalı. Nevâ-yî, bu ve benzeri ifadelerle dinin yalnızca yazılı kurallar manzumesi, yani fizik olarak yerine getirilen hareketlerden ibaret olmadığı-

nı, iyi bir insan ve samimi bir Müslüman olmak için de yerine getirilecek birtakım şartlar olduğunu, bunun için de ruhun ve gönlün arıtılması gerektiğini hatırlatır. Oruç tutan insanın her organı üzerine düşeni yapmak zorundadır, yani ayaklar kötülüğe gitmeyecek, gözler kötüye bakmayacak, eller harama uzanmayacak, diller kötü söz söylemeyecek, kulaklar kötü sözü duymayacak ve boğaz herhangi bir şeyi yutmayacaktır. Oruç, ancak bu şartlarda gerçek bir oruç olur.

Bilim ve akıl, Nevâî'nin çok değer verdiği iki kavramdır. Hayretü'l-Ebrâr'ın bilim konusuna ayrılan makalesinin başlangıç kısmında "ilim" sözünün Arap harfleriyle yazılışındaki harflerin neleri temsil ettiği anlatılır; cehalet karanlığını aydınlatmak için ilim göğü yüce yıldızlara sahiptir. İlm sözündeki ayın harfi Güneş'ten, lam harfi Ay'dan, mim harfi ise gündüzden izler gösterir. Bilgisizliğin karanlığı ise gaflet kuyusunu sapkınlık gecesinde ortaya çıkarıp bu geceyle ilgili talihsizlik efsaneleri anlatır. Bilge, talihsizliğine rağmen Güneş gibi yüce, cahil ise mal ve hazinelerine rağmen toprak gibi alçaktır. Bilim ile cehaletin, bilge ile cahilin karşılaştırması şöyle yapılır; dünyanın yaratılışından beri bilgin hor görülüp cahil aziz tutulmuş, meyve yere düşmüş, ağaç yüksek durmuş, taş dağın üstünde, ancak hazine yerin altında olmuş, başkalarını bağrını yaran yırtıcı kuşlar hakanların kolunda, gönül alıcı nağmeler söyleyen bülbül ise külhanda perişan hâldedir. Koltuğundaki kâğıt ve kitaplarla eğitim görmek için telaş eden kişi, kuş gibi uçmaya çabalar, güya koltuğundaki kâğıtlar kendine kanat olacak, ancak yoksulluktan dolayı karnı açtır ve lokmaya muhtaçtır, zayıf gövdesi kamışa dönmüş ve kamış kalem gibi dilini çıkarıp yardım ister. Amacına ulaşmak için bulduyuyla yetinip yoluna devam eder. Amacı, düşünde bile görmediği bir ülkeye ulaşmaktır. Bir harf öğrenebilmek ve bazı kâğıtlar uğruna ömrünü harcar. Ona ne gündüz bir mesken, ne de gece dinleneceği bir mekân bulunur. Medrese köşelerini gam ile bayındır edip sabahtan akşama ağlayıp inler. Bu şekilde aylar ve yıllar geçer, içlerinden bir iki tanesi olgunluğa ulaşmayı başarır. Damlada deryanın gizlenmesi gibi bilim, onun gönlünü bir dünyaya döndürür. O, bir sözü kalemiyle kâğıda yazdığı zaman karanlıkta bengi su gibi görünür. Bilgin, din konusunda cehalet ve kibrin düşmanıdır, o, Hz. Peygamber'in varisidir. Bütün bunlara rağmen o, akşamdan ertesi öğleye kadar yiyecek bulamaz, öğleyin bulsa bile akşam yine açtır.

Şaşırtıcı olan ise cahillerin onu hor görmesidir. Bilgin erdemi ve güzel konuşmasıyla, cahil, kötü işleriyle ünlüdür, ancak şaşırtıcı olan, yüzlerce insanı perişan edenin itibarı diğerinin yüz katıdır. Emirlerle yaltaklanan bilgin, bilgin değil kendine zulmeden bir cahildir. Bilimi makam için araç olarak kullanan, deniz suyuyla alın terini denk görmüş demektir. Amacı leş bulmak olan köpeğe süslü giyecekler giydirmenin ne anlamı var! Makam için bilim edinen alçak, ipek örtüyle pislik örtmüştür. Dünya malına tamah etmeyen, ona dönüp bakmayan bilgin, şeref mücevherinin ocağı, hatta mücevherin kendisidir. Gerçek bilgin bir ocak ve yüz yanı da mücevherdir. O, evren, her yanı yıldızdır. Bilginin hırkası yüz parça olur, ancak gülün giysisinin yırtıklığı ona eksiklik getirmez. Güneş'in süsü çıplaklığıdır, bal, kabaktan uzak olursa tatlı olur, misk ise geyiğin göbeğinden ayrılınca kokar, her sineğin üst kısmı süslü olur, ancak onun konuştuğu yer leşin üzeridir.

Türk'e ve Türkçeye Bakışı

Ali Şir Nevâyî'nin kendisini Türk milletinin "hocası" gibi gördüğü ve mensup olduğu millette gördüğü eksiklikleri tamamlamak, onu bilim, sanat ve kültürde diğer milletlerin önüne geçirmek için büyük çaba sarf ettiği, hatta pek çok eserini bunun için yazdığını eserlerinden anlıyoruz. Devlet görevleri sırasında âdil bir yönetim oluşması, muhtaç durumda olan insanlara yardım edilmesi, zulüm görenlerin imdadına yetiştirilmesi gibi insani değerler konusunda son derece titiz olduğu hem tarihî kaynaklarda kayıtlıdır, hem de kendi eserlerinden anlaşılır. Bu ve benzeri konulardaki duyarlı davranışları onu sıkıntılı durumlarda başvurulacak bir kurtarıcı yapmış ve halk arasında kişiliğinin bu yönleriyle ilgili çeşitli rivayetlerin oluşmasına yol açmıştır.

Nevâyî, ömrünün sonlarına doğru (1498-99) yazdığı *Lisannu't-Tayr*'ın son bölümünde yaptıklarının ne anlama geldiğinin ve Türklük için değerinin farkında olduğunu şu beytiyle ifade eder:

Türk nazmında çü tartıp alem, Eyledim ol memleketni yek-kalem.

"Türk nazmında bayrağı çektim ve o ülkeyi (yani Türk illerini) birleştirdim." Bu beyitte dile getirilen, gerçekten de son derece büyük bir iddiadır. Yazdığı eserlerle bütün Türklüğü birleştirdiği-

ni söyleyebilmek, ancak Nevâyî'nin ortaya atabileceği bir iddia ve hak edilmiş bir övünmedir. Bu beyit, Nevâyî'nin o kadar çok eser yazmaktaki temel amacının da göstergesi olarak kabul edilmelidir. Özellikle Farsça karşısında boynu bükük duran Türkçenin bayrağını göklere yükseltmeyi amaçlamış ve bunu da başarmıştır.

Belirtildiği üzere *Lisanu't-Tayr*, Nevâyî'nin hayatının sonuna doğru yazdığı eserlerden biridir, yani Nevâyî bu eseri ve özellikle yukarıdaki beyti, divanlarının, mesnevilerinin ve diğer eserlerinin Türkistan'daki, Hindistan'daki, İran'daki, Doğu Anadolu'daki, Mısır'daki, İstanbul'daki ve Altınordu bölgesindeki Türk saraylarında değer gördüğünü, okunduğunu, eserlerinin kopyalarının çıkarıldığını, hatta belki de eserlerinin okunup anlaşılması için sözlükler yazıldığından haberli olarak yazdı.

Nevâyî'nin dil ile ilgili tavrını açık ve kesin biçimde görebileceğimiz eseri, Farsça ile Türkçeyi karşılaştırmak ve ifade zenginliği bakımından Türkçenin Farsçadan daha zengin olduğunu ortaya koymak üzere yazdığı ve adı, iki dilin karşılaştırılması anlamına gelen *Muhakemetü'l-Lügateyn* adlı dil bilimiyle ilgili eseridir. Nevâyî bu eserinde Türkçeyi, Hintçe ve Farsça ile birlikte bütün dillerin kaynağı sayar. Ortadoğu kaynaklı birtakım anlatılarda Türklerin atası olarak kabul edilen Nuh oğlu Yafes'in ise kardeşlerinden peygamberlik tacı ile üstün, resullük mansıbı ile seçkin olduğunu tarih ehlinin ittifakla kabul ettiğini belirtir.

Çihil (Kırk) Hadis adlı eserindeki şu beyitler yine aynı düşünceyle davrandığını gösterir:

Fârisi-dânlar eyleben idrâk, Ârî irdi bu nefdin Etrâk.
İstedim kim bu hayl hem barı, Bolmagaylar bu nefdin ârî.

"Farsça bilenler bu eseri anlıyorlardı, ancak Türkler bunun yararlarından uzak idiler. Türklerin de hiçbirinin bunun yararlarından uzak olmamasını istedim." Nevâyî, böyle düşündüğünü şeyhi Molla Camî'ye söylediğini ve onun da bu eserini Türkçeye çevirmesine izin verdiğini belirtir.

Hz. Ali'nin hikmetli sözlerinin Farsçaya dörtlükler biçiminde tercümesi olan Camî'nin *Nesrü'l-Leal* adlı eseri, Nevâyî tarafından *Nazmü'l-Cevahir* adıyla Türkçeye çevrilmiştir. Bu eserin çevrilme sebebi de şöyle anlatılır: "Perişan gönle ve karmakarışık benliğe *Nesrü'l-Leali*'yi Türkçe ile süslemek arzusu çok vesvese verdi... Böylece

ondan Türk ulusuna da şefaathat vermenin hazzı ve daha sayısız yarar gelmesi mümkün olacaktır.”

Bir akait kitabı olan *Sıracu'l-Müslimîn* adlı eserdeki şu beyitte eser-in yazılış sebebi açıklanır:

Beyân kılğaymin andak rûşen ü pâk, Ki idrâk itkey anı hayl-ı Etrâk.

“Onu öyle açık ve temiz anlatayım ki Türk halkı onu anlasın.” Buradan anlaşılana, eserin hedeflediğı insanlar, Türk halk kitlesine mensup kişilerdir ve Nevâyî eserini onların anlayabilmesi için açık ve yalın bir dille yazdığını belirtme gereğı duyar.

Toplumaya Yönelik Etkinlikleri ve Hayır İşleri

Nevâyî, sayısı yüzlerle ifade edilen hayır eserleriyle insanlığın gördüğü büyük hayırseverlerden biri olarak anılmayı hak eder. Onun yüzyıllar sonra bile bu kadar çok sevilmesi ve hatırlanmasının sebebi, yalnızca yazdığı eserler değil, insanlara, özellikle muhtaç ve zayıflara karşı merhamet ve şefkatle dolu tutumu, onların sorunlarına çare bulmaya uğraşması, adaletli bir devlet için hayatı boyunca çabalaması, zalimlere karşı yürüttüğü mücadeledir.

Kaynaklar onun henüz *Meşhed*'de on dört on beş yaşlarında bir öğrenci iken bir yandan da öğrenci okuttuğunu yazar. Vakfiye adlı eserinde bir kısım hayır kurumları hakkında bilgi verir ve özellikle kurduğı medreselerdeki hoca, öğrenci ve diğer görevlilerin masraflarının nasıl karşılanacağını ayrıntılı biçimde belirtir. Adı yukarıda zikredilen Hondemir'in eserinde hayır kurumlarının önemli görülenlerinin listesi kaydedilmiştir.

Nevâyî, devlette görev yaptığı yıllarda fakirlere maddi yardımlar yapar, başka yerlerden gelen yolcu ve konukların rahat etmesi için Horasan'ın değişik yerlerinde pek çok imaret, rıbat (han), havuz, köprü ve hamam kurdurmuştur. Bunlardan bir kısmı şöyledir:

Halasiyye Hankâhı (İmaret), İhlasiyye Medresesi'nin karşısındadır ve burada her gün binden fazla fakir için yemek hazırlanır, bunun dışında iki bine yakın kışlık üst giyim, palto, gömlek, iç giyim, başlık ve ayakkabı muhtaç kişilere dağıtılır.

Cemaathane Hankâhı, Mevlana Şemsaddin Muhammet Tabadeganî'nin mezarı yanında kurulmuştur.

Şeyhi ve dostu olan Molla Camî'nin kabri başında da bir imaret kurulmuştur. Buna yakın bir başka imaret de Fenaiyye imaretidir.

Havz-ı Mâyihân İmaretı, Horasan halkının gezıp dolaştığı ve fakırlerin ve dervışlerin mekân tuttuğu bir yerdir.

Hoca Ebulvalıt Ahmet'in mezarı başında kurulan imaret, Şeyh Muhyî'nin kabri başında kurulan imaret, Emir Abdulvahıt ibni Müslim'in kabri başında kurulan imaret, Hoca Yusuf Hemedâni'nin kabri başında kurulan imaret...

Ziyaretgâh Hankâhı, burada da fakir ve miskinlere yemek verilir.

Meşhed'de İmam Rıza makberesi avlusunda kurulan Darü'l-Huffaz imaretı. Bunun dışında adı geçen makbereye armağan olmak üzere son derece gösterişli bir bina da kurulmuştur ve burada da her gün fakirlere, muhtaçlara ve yetimlere yemek verilir.

Şeyh Feridüddin Attar'ın kabri başında kurulan hankâh; burası cenneti andıran bir yerdir. Nevâyî, 1496 yılında Nişabur şehrini ziyaret eder ve oradaki Şeyh ve evliya kabirlerinin bozulduğunu görüp onların onarılmasını ister ve bu isteği yerine getirilir.

Mevlana Sırrı hankâhı, Merv şehrinde kurulmuştur.

Bu sayılan önemli eserler yanında *Mekarim'l-Ahlak*'ta Nevâyî tarafından yaptırılan ve insanların hizmetine sunulan yüzlerce han, hamam, köprü, cami, mescit ve havuzun varlığından söz edilir.

Nevâyî oldukça varlıklı bir kişi olmasına rağmen toplanan bütün paralar anında hayır işleri için elden çıkarıldığından dolayı zekât vermesini gerektirecek kadar toplu parası hiçbir zaman olmazdı. Onunla görüşen büyükler, sürekli muhtaç durumda olanların adlarını ona bildirir ve o da ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarını karşıladı. Her ramazanda her akşam iftar sofraları kurar ve bu sofrada seyitler, bilginler, soylular, yüksek dereceli vezirler iftar açar, Nevâyî kendi eliyle bu kişilere yemek dağtır, sonra kendisi iftarını açardı.

NESAYİMÜ'L-MAHABBE MİN ŞEMAYİMÜ'L-FÜTÜVVE

Kültürümüzün önemli beslenme kaynaklarından biri, çeşitli meslek ya da konuları esas alarak yazılan tezkirelerdir. Bunlar içerisinde şair tezkireleri, evliya tezkireleri, peygamberleri konu alan kısas-ı enbiya ya da tevarih-i enbiya başlıklı kitaplar vb. sayılabilir. Bu eserler, insanları bilgilendirmek yanında onların ortak duygular etrafında birleşmesine hizmet ediyor ve aynı topluma mensup olma bilinçlerini besleyerek insanların birbirleriyle kaynaştığı bir toplum oluşmasına katkı sağlıyordu. Bu eserlerin bir başka işlevi ise devir toplumunun nelerle meşgul olduğunu yansıtmak, insanların ilgileri ve ilişkileri hakkında bilgi vermek, günlük yaşayışlarla ilgili verdiği ipuçlarıyla geçmişi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olmak, yani sosyal ve günlük hayat ile insan ilişkileri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktır.

Ali Şir Nevâyî, yazdığı Türk edebiyatının ilk şairler tezkiresi olan *Mecalisü'n-Nefayis* ile kendisinden öncesinin ve yaşadığı dönemin edebî hayatını resmetti ve özellikle Horasan ve Maverâünnehir, daha bütüncül bir ifadeyle Türkistan coğrafyasındaki on beşinci yüzyıl sonlarına kadar ortaya çıkan kültür birikiminden bizleri haberdar ettiği gibi edebiyat araştırmaları için de çok değerli bir kaynak bıraktı. Yazdığı peygamberler tarihi (*Tarih-i Enbiya ve Hükema*) kitabı ile de Türkistan Türklerinin konuyla ilgili bilgi sahibi olmasını sağladı ve din tarihiyle ilgili değerli bir kaynak ortaya koydu. Nevâyî'nin üçüncü tezkiresi diyebileceğimiz eseri, tabakat kitabı niteliğindeki *Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâyimü'l-Fütüvve*'dir. Yazar, eserinin adıyla ilgili şu açıklamayı yapar: “Bu velilik bağları, sevgi yellerinin kaynağı oldu ve fütüvvet kokularının gelmesini sağladı. Bu yüzden bu esere *Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâyimi'l-Fütüvve* adını koydum. Esen bu yellerden ruhları tazelenen ve gelen bu güzel kokulardan gönül rahatlığı sonsuz olan değerli kişilerin, bunları söyleyenin ruhunu birer dua ile yâd ve birer Fatıha ile şâd etmeleri umulur.”

Doğu (Çağatay) Türkçesinden aktardığımız *Nesâyimü'l-Mahabbe*, evliya tezkiresi ya da tabakat kitabı olarak adlandırılan eserlerdendir ve bu alanda Türkçe yazılmış ilk eser olma özelliği taşır¹. Eser,

¹ Lami'î Çelebi'nin *Nefehatü'l-Üns* tercümesinin 1993 yılında Marifet Yayınları tarafın-

Ali Şîr Nevâyî'nin çok yakın dostu ve şeyhi olan Molla Abdurrahman Camî'nin *Nefehâtü'l-Üns min Hadaratü'l-Kuds* adıyla 1476 yılında yazdığı Farsça eserinden 1495 yılında Türkçeye çevrilmiştir. Molla Abdurrahman Camî, klasik Fars edebiyatının son büyük üstatlarından biri olarak kabul edilen ve pek çok eser bırakmış, Fars kültüründe etkili olduğu gibi Türk aydın ve yazarlarını da etkilemiş biridir. Nevâyî ile oldukça özel ve yakın ilişkileri vardır. Nevâyî bütün eserlerinde ondan çok büyük bir saygıyla söz eder. Camî, Herat'ta zamanın Nakşibendi şeyhidir ve Nevâyî de ona bağlıdır. Devrin bu iki büyük aydını yazdıklarını birbirlerine okutup düşüncelerini alırlar, birbirlerine çeşitli konularda tavsiyelerde bulunurlar ve birbirlerinin eserleriyle ve kişilikleriyle ilgili övücü sözler söylerler. Camî'nin vefatından sonra Nevâyî şeyhiyle ilgili bir biyografi yazar ve bu eser de Türkçede biyografi türünün ilk örneklerinden biri olur.

Nevâyî, şeyhinin kaleme aldığı tabakat kitabının yazılmasında da katkısı olduğunu şöyle ifade eder: "... Sekiz yüz seksen bir (M. 1476) yılında üstadım, büyüğüm, bağlı olduğum, hizmetinde bulunduğum, Müslümanların şeyhi, efendimiz, milletin ve dinin aydınlığı Abdurrahman Câmî hazretlerinin hizmetlerinde (Allah'ın rahmeti, bağışlaması, selamı, hoşnutluğu ona olsun) bulunup *Nefehâtü'l-Üns min Hadarâtü'l-Kuds* kitabının toplanmasının düzenlenmesinin sebebi oldum. Kitabın başlangıç kısmında o hazret (Allah onun kabrini nurlandırsın), bu durumu açıkça belirtir."

Nevâyî bu açıklamayı yaptıktan sonra eserin Türkler tarafından okunup anlaşılmasını bir eksiklik olarak görür ve onu Türkçeye çevirmesi hakkında da şu bilgileri verir: "Sürekli karmaşa içinde olan aklıma ve perişan durumdaki gönlüme bu kitabın dilinin Farsça olduğu, Arapçada da bu tür eserlerin varlığı ve ibarelerinin tasavvuf ehlinin diline de uygun olduğu gelirdi. Bu dilleri anlamaktan nasibi olanlar ve o ibare ve işaretlerden haberli olanlar, adı geçen eserden kendi yetenekleri derecesinde ve meşgul oldukları ölçüde yarar elde ederler, feyz alırlardı. Ancak Türk halkı içerisinde gönül temizliği ve hoşluğuna sahip olanlar; bu son derece etkili sözler içeren, Tanrı'nın bağışından dolayı haysiyeti yüce olan o sözleri anlamamaktan dolayı o feyzlerden yoksundu ve bu ince ve anlaşılması

dan yapılan baskısının girişinde Tabakat kitaplarıyla ilgili olarak Süleyman Uludağ tarafından etraflı bilgi verilmiştir.

güç sözlerin varlığı onlar tarafından bilinmemekteydi. Bu fakir, eğer çaba gösterirsem bu kitabı Türk diline çevirebilir miyim ve o ince ve anlaşılması güç olan sözleri, açık ve anlaşılır biçimde aktarabilir miyim diye düşünüp dururdum. Ne bu düşünce ve iddiadan kendimi vaz geçirebilirdim, ne de işin büyüklüğü ve güçlüğünden dolayı çalışmaya başlayabilirdim. Belirtilen tarihten yirmi yıl geçtikten sonra dokuz yüz bir (M. 1495) yılında Tanrı teâlânın yardımıyla bu büyük işe el attım ve bu ulu buyruğu yerine getirmek üzere kalem oynattım.”

Nevâyî, şeyhinin eserini olduğu gibi çevirmediğini ve bazı eklemelerle çıkarmalar yaptığını belirtir: “*Nefehâtü'l-Üns*'e alınmayan, ancak Hz. Şeyh Feridüddin Attar (ks)'ın yazmış olduğu *Tezkiretü'l-Evliya*'da olan bazı büyük veliler vardı, bunların her birini uygun yere ekledim. Bu eserde Türk şeyhlerinden de az söz edilmekteydi. Onları da, şeyhlerin şeyhi Hz. Hoca Ahmet Yesevî (Tanrı'nın rahmeti onun üzerine olsun)'den bu zamana kadar, mümkün olduğunca araştırarak tespit edip ekledim ve bunların bazı durumlarıyla sözlerini de kendi yerlerinde kaydettim. Hindistan şeyhlerinden de az söz edilmişti. Bunları da mümkün olduğu ölçüde araştırıp tespit ederek velilerin en ulusu Hz. Şeyh Ferit Şekker-genc (ks)'den son zamanın şeyhlerine kadar ekledim. Hz. Mahdûmî (nmn)'nin adı ile çağdaşları ve dostlarının (ks) adları da bizim için armağan olan *Nefehâtü'l-Üns*'te yer almamıştı, bunları da bu kitaba ekledim. O kitapta bulunan, ancak bu zamanda yaşayanlar için gerekli olmayan bilgileri sözü uzatma endişesinden dolayı bu kitaba almadım ve bu çeviriden eksik ettim.” Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere Nevâyî, Molla Camî'nin eserinde yer almayan Hindistanlı ve Türkistanlı şeyhlerle birlikte Molla Camî'nin ve kendisinin çağdaşı olan ve bizzat tanıdığı şeyhleri de eserine dâhil etmiş, onlar hakkında da bilgiler vermiştir.

Molla Abdurrahman Camî'nin yararlandığı en önemli kaynak, Herevî nisbesiyle bilinen ve Eyyüp el-Ensarî'nin soyundan geldiği için bütün Horasan'da, özellikle Herat'ta çok büyük saygı duyulan Hacı Abdullah Ensarî'nin yazdığı *Tabakâtu's-Sufiyye* adlı eserdir. Nevâyî de bu esere sıkça göndermeler yapar. Nevâyî'nin eserinde “Şeyhülislam” unvanıyla pek çok yerde anılan kişi, Hacı Abdullah Ensarî, Hz. Mahdumi olarak anılan ise Molla Abdurrahman Camî'dir. Nevâyî'nin bir başka kaynağı, Feridüddin Attar'a ait olan

Tezkiretü'l-Evliya adlı eserdir. Türkistanlı ve Hindistanlı sufileri kendi araştırmalarıyla yazdığını belirtiyor, ancak bu konularda hangi kaynakları kullandığına dair açık bir bilgi vermiyor.

Nesâyimü'l-Mahabbe'de haklarında bilgi verilen kişilerin dağılımına bakıldığında devrin hemen bütün İslam dünyası karşımıza çıkar. Endülüs, Kuzey Afrika, Mısır, Yemen, Mekke-Medine çevresi, Suriye, Irak, İran, Horasan, Hint coğrafyası, Maveraünnehir, Hıtaç olarak belirtilen Doğu Türkistan eserinde haklarında bilgi verilen kişilerin yaşadıkları ya da dolaştıkları coğrafya olarak karşımıza çıkar. Rum olarak adlandırılan Anadolu'dan Bahauddin Velet'ten dolayı söz edilmeye başlanır ve Mevlana'nın çevresinde bulunanlar dışında Anadolu evliyalari hakkında pek bilgi verilmez. Yalnız birkaç yerde özellikle Suriye ile ilişkilendirilerek Tarsus anılır.

Molla Cami'nin eserini on altıncı yüzyıl başlarında Anadolu Türkçesine çeviren Lamiî Çelebi eserine Anadolu sufilerini eklemiş ve Nevâyî'nin Türkistan sufileriyle ilgili olarak yaptığının aynısını yapmıştır. Bu yüzden Nevâyî'nin eseriyle Lamiî Çelebi'nin eseri birlikte değerlendirilirse Türk tasavvufunu bütün olarak anlamak mümkün olur. Süleyman Uludağ, Lamiî Çelebi'nin *Nefehâtü'l-Üns* yayınına yazdığı yukarıda adı geçen giriş yazısında haklı olarak bu ilişkinin kopukluğundan söz ediyor, hâlbuki elimizde bu ilişkiyi kuracak malzeme az da olsa var, ancak insanların istifadesinden uzak kaldı ya da bu ilişkiyi kurmak için çaba sarf edilmedi. Türkistan tasavvufuyla Anadolu tasavvufu arasındaki ilişkiyle ilgili olarak büyük bilgin Fuat Köprülü'nün yüz yıl önce yazdığı *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar* adlı muhteşem eserini hatırlamak bir vefa borcudur.

Nevâyî, eserine eklediği Türk şeyhleri hakkında etraflı bilgi vermez ve pek çoğundan birkaç satırla söz edip geçer. Belki de ulaşabildiği bilgi o kadardı ve olan bilgiyi aktardı, bunu tam olarak bilmiyoruz, ancak buna rağmen Nevâyî'de gördüğümüz bilgiler Türkistan kaynaklı Türk sufiliği için son derece değerlidir. Mesela Nevâyî, Edip Ahmet adlı bir Türk'ün İmam-ı Azam'ın öğrencisi olduğunu ve gözlerinin görmediğini, İmam-ı Azam'ın dersine katılmak için her gün Bağdat yakınlarından bir köyden kilometrelerce yolu yürüyerek gelip gittiğini belirtiyor. Fuat Köprülü ve Reşit Rahmet Arat gibi araştırmacılara göre burada adı geçen Edip Ahmet, *Atebetü'l-Hakayık*'ın yazarı Edip Ahmet Yükneki'dir, ancak tarihi gerçekler Edip

Ahmet Yüknêî ile İmam-ı Azam'ın oldukça farklı zamanlarda yaşadığını gösterir. İmam-ı Azam'ın ölümü 767 yılıdır ve Edip Ahmet ise on ikinci yüzyılda yaşamış bir kişidir. Anlaşıldığı kadarıyla Edip Ahmet, halk arasında çok etkili olmuş ve menkıbevî hayatı gerçek hayatının önüne geçmiş. Reşit Rahmeti Arat *Atebetü'l-Hakayık* yayınının giriş kısmında konuyla ilgili geniş bir değerlendirme yapar.² Nevâyî'nin Korkut Ata başlığı ile Dede Korkut'u anması ve onu da Türk şeyhleri içerisinde sayması yine son derece ilgi çekici bir durumdur.

Nesâyimü'l-Mahabbe'de yer alan Türk sufilerin farklı kişilikleri, bozkır insanına has tavır farklılıkları, özellikle mücadeleci oldukları dikkat çekicidir. Bu durum, yani Türk kökenli şeyhlerin farklı özellikleri zaman zaman Fars ya da Arap sufiler tarafından da dile getirilir.

Eserde dikkat çeken konulardan biri de tasavvufu ilgili verilen bilgiler ve özellikle tasavvuf nedir sorusuna verilen cevaplardır. Nevâyî eserinin giriş kısmında tasavvufun ne olup ne olmadığına, bu yola girenlerde ne gibi özelliklerin bulunması ve bu kişilerin nelere dikkat etmeleri gerektiğine dair oldukça özet, ancak son derece açık ve anlaşılır bilgiler verir. Eserde önemle üzerinde durulan konulardan biri, bu yola girmiş olanların kimseden maddi bir şey kabul etmemeleri ve mümkün olduğunca kendi emekleriyle geçimlerini sağlamaları, bir işle meşgul olmaları konusudur. Yaptıkları işle yalnız kendilerinin ve ailelerinin geçimlerini sağlamayacak, muhtaç durumda olanlara da yardım edeceklerdir. Bir başka husus, dinin zahiri kuralları mutlaka eksiksiz olarak yerine getirilmelidir. Dinin ibadet yani muamelat kısmı yerine getirilmeden bu yolda ilerleme imkânı olmaz.

Nevâyî sufilerin bazı temel özelliklerini şöyle açıklar: Bunlar, Tanrı'nın koymuş olduğu bütün yasaklardan uzak dururlar ve tövbe ederler. Yiyip içtiklerinin helal olması konusunda son derece titizlenirler. Dinin koyduğu bütün kurallara uyarlar ve "Emr olunduğun gibi dosdoğru ol!"³ ayetinin uyarısını hiçbir zaman unutmazlar.

Edepte aşırılık da bu topluluğun temel davranış biçimlerinden

² Arat, Reşit Rahmeti; *Atebetü'l-Hakayık*, TDK yay., Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1992.

³ Hûd suresi 112. Ayet.

biri olarak görülür. İyiyе-kötüye, büyüğe-küçüğe karşı edep daire-sinde davranmayı ve kendini bütün insanlardan küçük, hatta aşığı görmeyi edebın gereğı olarak kabul ederler.

Ellerinde ne varsa dağıtmak, yani el açıklığında aşırılık bir başka önemle üzerinde durulan husustur. Bu konudaki kural, hiçbir şeyi hiç kimseden esirgememektir. Özellikle vurgulanan “hiçbir şey” ve “hiç kimse” ibarelerine dikkat çekmek isteriz. Bu konuda din, mezhep, yol, kişilik dikkate alınmaz, yalnızca “insan” daha doğrusu “yaratılmış olma” esastır.

İnsana ve eşyaya davranışta yumuşak huylu olmak da son derece önemli görülür. Yumuşak başlı ve sabırlı olmak bu toplumun temel özelliklerinden bir başkasıdır. Kötülük gördüğünde misliyle karşılık vermek bunlara göre değildir, kendilerine kötülük edenlere de iyilikle karşılık verme özelliğine sahip olmaları gerekir.

Tanrı’dan gelen her ne olursa gönülden kabul etme, yani rıza da bu topluluğun özelliklerindedir. Belalara tahammül edip onlar karşısında sabırlı davranmak, başlarına bela geldiğinde öfkeye kapılmak yerine Tanrı’nın kendilerini andığını düşünerek geleni tevekkülle kabul etmek gerekir diye düşünürler.

Dünyalıkla ilgili tamah ya da hırs sahibi olmak, bu topluluğun hiçbir biçimde kabul edemeyeceğı davranış biçimi olarak görülür.

Bu yola giren kişilerin temel özelliklerinden biri de azla yetinme duygusunu özümsemiş olmak, azla yaşamak, mal biriktirmek için çaba göstermemek, yani kanaattir. Hiçbir koşulda yalan söylememek de bir başka gereklilik olarak kabul edilir.

KISALTMALAR

- ar** Aleyhirrahmetü
ke Kaddesallahu ervahehum
ke Kaddesallahu esrarehum
kr Kaddesallahu ruhahu
kra Kaddesallahu ruhahu'l-aziz
ks Kaddesallahu sırrehu
kte Kaddesallahu teâlâ esrarehum
ktr Kaddesallahu teâlâ ruhahu
kts Kaddesallahu teâlâ sırrahu
 Kerremallahu vechehu
ks Kuddise sırruhu
ks Kuddise sırruhuma
nmn Nuvvire merkaduhu nuren
ra Radyallahu anh
rh Rahimahullahu
rt Rahimehullahu teâlâ
rr Revvahallahu ruhahu
sas Sallallahu aleyhi vesellem

NESÂYİMÜ'L-MAHABBE MİN ŞEMÂYİMÜ'L-FÜTÜVVE-METİN

(Yiğitlik Kokularından Sevgi Esintileri)

Esirgeyen ve Bağışlayan Tanrı'nın Adıyla

“Şükür ve övgüler; sevgi ve yardım bahçelerinin tatlı esintileriyle velilerin kalbini açan, hakikat ve fütüvvet bağlarının hoş kokularıyla dostların gönüllerine mutluluk saçan yüce Tanrı'ya olsun.

İrfana ve yoksulluğa sahip olmayı şeref kabul edip bunlarla övünen Hz. Muhammet (as)'a salat ve selamlar gönderiyoruz, o zatın vasıtasıyla zaman ehline iman şerefi ulaştı. O zat, alışılmamış olan işlerin kaynağı, mucize, keramet ve ilhamın ocağıdır. O zatın masum olan ev halkına, hanımlarına, temiz ashabına da salat ve selamlar olsun.”

Cehalet ve gaflet vadisinin yolcusu, sapkınlık vadisinden hidâyet yoluna yönelmesi Allah'ın istemesine bağlı olan bilgisiz ve güçsüz Nevâyî lakaplı Ali Şir, sekiz yüz seksen bir (M. 1476) yılında üstadım, büyüğüm, bağlı olduğum, hizmetinde bulunduğum, Müslümanların şeyhi, efendimiz, milletin ve dinin aydınlığı Abdurrahman Câmî hazretlerinin hizmetlerinde (Allah'ın rahmeti, bağışlaması, selamı, hoşnutluğu ona olsun) bulunup *Nefehâtü'l-Üns min Hadarâtü'l-Kuds* kitabının toplanmasının düzenlenmesinin sebebi oldum. Kitabın başlangıç kısmında o hazret (Allah onun kabrini nurlandırсын), bu durumu açıkça belirtir. Okuyanlar görmüş, okumayanlar ise okuduklarında göreceklerdir. O kitap insanlar arasında ünlendi. Okunması ve çoğaltılması yaygınlaştı. Şeyhlerin velilik durumlarının anlatılmasından ve feyiz saçıcı aydınlıklarının yazılması düşüncesinden dolayı isteyenlere çeşitli yararlar, şevk ve arzu sahiplerine feyizler ulaştı. Sürekli karmaşa içinde olan aklıma ve perişan durumdaki gönlüme bu kitabın dilinin Farsça olduğu, Arapçada da bu tür eserlerin varlığı ve ibarelerinin tasavvuf ehlinin diline de uygun olduğu gelirdi. Bu dilleri anlamaktan nasibi olanlar ve o ibare ve işaretlerden haberli olanlar, adı geçen eserden kendi yetenekleri derecesinde ve meşgul oldukları ölçüde yarar elde ederler, feyz alır-

lardı. Ancak Türk halkı içerisinde gönül temizliği ve hoşluğuna sahip olanlar; bu son derece etkili sözler içeren, Tanrı'nın bağışından dolayı haysiyeti yüce olan o sözleri anlayamamaktan dolayı o feyzlerden yoksundu ve bu ince ve anlaşılması güç sözlerin varlığı onlar tarafından bilinmemekteydi. Bu fakir, eğer çaba göstersem bu kitabı Türk diline çevirebilir miyim ve o ince ve anlaşılması güç olan sözleri, açık ve anlaşılır biçimde aktarabilir miyim diye düşünüp dururdum. Ne bu düşünce ve iddiadan kendimi vaz geçirebilirdim, ne de işin büyüklüğü ve güçlüğünden dolayı çalışmaya başlayabilirdim. Belirtilen tarihten yirmi yıl geçtikten sonra dokuz yüz bir (M. 1495) yılında Tanrı teâlânın yardımıyla bu büyük işe el attım ve bu ulu buyruğu yerine getirmek üzere kalem oynattım. *Nefehâtü'l-Üns'e* alınmayan, ancak Hz. Şeyh Feridüddin Attar (ks)'ın yazmış olduğu *Tezkiretü'l-Evliya'da* olan bazı büyük veliler vardı, bunların her birini uygun yere ekledim. Bu eserde Türk şeyhlerinden de az söz edilmekteydi. Onları da, şeyhlerin şeyhi Hz. Hoca Ahmet Yesevî (Tanrı'nın rahmeti onun üzerine olsun)'den bu zamana kadar, mümkün olduğunca araştırarak tespit edip ekledim ve bunların bazı durumlarıyla sözlerini de kendi yerlerinde kaydettim. Hindistan şeyhlerinden de az söz edilmişti. Bunları da mümkün olduğu ölçüde araştırıp tespit ederek velilerin en ulusu Hz. Şeyh Ferîd Şekker-genc (ks)'den son zamanın şeyhlerine kadar ekledim. Hz. Mahdûmî (nmn)'in adı ile çağdaşları ve dostlarının (ks) adları da bizim için armağan olan *Nefehâtü'l-Üns'te* yer almamıştı, bunları da bu kitaba ekledim. O kitapta bulunan, ancak bu zamanda yaşayanlar için gerekli olmayan bilgileri sözü uzatma endişesinden dolayı bu kitaba almadım ve bu çeviriden eksik ettim. Bu velilik bağları, sevgi yellerinin kaynağı oldu ve fütüvvet kokularının gelmesini sağladı. Bu yüzden bu esere *Nesâyimü'l-Mahabbe min Şemâyimi'l-Fütüvve* adını koydum. Esen bu yellerden ruhları tazelenen ve gelen bu güzel kokulardan gönül rahatlığı sonsuz olan değerli kişilerin, bunları söyleyenin ruhunu birer dua ile yâd ve birer Fatıha ile şâd etmeleri umulur.

Tasavvuf Ehlinin Tasavvuf Yoluna Giriş Usulü Hakkında

“Allah tebareke ve teâlâ şöyle buyurdu: Biz Âdemoğullarını aziz ve mükerrerem yarattık, karalarda ve denizlerde bineklere yükledik”⁴.

⁴ İsrâ suresi 70. ayet “Şanım hakkı için biz benî âdemi tekrîm ettik, karada ve de-

Allahu teâlâ yine şöyle buyurur: “Elbette bu emaneti göklere, yere, dağlara ve taşlara teklif etmiştik, onlar sorumluluk almaktan çekindiler ve ondan korktular. İnsan ise onu kendi üzerine aldı⁵.”

Bu duruma göre Hak subhanehu ve teâlânın bütün yaratılmışlar içinde kişiöğlundan daha şerefli ve daha değerli bir mahlûk yaratmamış olduğu anlaşılır. Çünkü Allah’ın marifet hazinelerinin emanetçisi ve mahremi odur. Ve O, şöyle dedi: “Ben bir gizli hazine idim, görülmek, bilinmek istedim, bu yüzden mahlûkları yarattım.”⁶ Bu yaratılmışların içine insanlığı da dâhil etti. İnsanın özellikleri dolayısıyla onlardan hoş gitmeyen davranışlar ortaya çıktı. Tanrı, bunların düzeltilmesi için bazı seçilmiş kulların başına nübüvvet tacı koyup bellerine de hidâyet kuşağı bağladı ve bu yaratılmışlara buyruk ve yasaklar ulaştırarak onları mahkûm edip gönderdiklerini onlar üzerinde hâkim kıldı. Onlar için sözler ve buyruklar indirdi ve bunları o marifeti elde etmek için kılavuz etti. Yaratılmış olanlar Tanrı’nın esmasının ve sıfatlarının yansması olduğundan her türlü sıfatla donatılmıştı, yaratılmışların her biri kendi yeteneğine göre hangi sıfat için uygunsa o sıfatın taşıyıcısı idi, yaratılmışlar böylece gelişip farklılaştı. Kişiliklerinde insan olma vasfı hâkim durumda olmaktan dolayı çeşitli dinler ve milletler ortaya çıktı, o zamana kadar halkın önemli bir bölümü çölde yaşayan Araplar idi, onlar arasında da Kureyş çoğunluktu. Bütün varlıkların yaratılmasının sebebi o hazretin şerefli ve temiz kişiliği olan Hz. Muhammet (sas)’i onların hidâyete erişmesi için Tanrı, öz habipliği sıfatıyla sıfatlandırıp yolunu şaşırmış olanları doğru yola yönlendirmek üzere gönderdi ve buyruklarını o hazrete nazil kıldı. O, hem Tanrı’nın gönderdiği elçilerin, hem de bütün kavimlerin en şerefli olduğu için nazil olan âyetlerin buyruklarıyla şeriat hükümlerini düzenlemesi şarttı. O da bu düzenlemeyi yapıp batıl duruma gelmiş olan dinleri hükümsüz kıldı, kabul eden halkı da o şerefle şereflendirdi. Bu talih ve mutlu-

nizde binitlere yükledik ve hoş nimetlerden besledik, yarattıklarımızdan çoğunun üzerine geçirdik.”

⁵ Ahzab suresi 72. ayet “Biz o emaneti göklere, yere ve dağlara arz ettik, onlar, onu yüklenmeye yanaşmadılar, ondan korktular da onu insana yükledik. O gerçekten çok zalim ve çok cahildir.”

⁶ Hadis bilginleri bu sözün hadis olduğuna dair bir kanıt olmadığını belirtir, ancak mutasavvıflar hadis-i kutsî olduğunu kabul eder. Sözün tam biçimi de “Ben gizli bir hazine idim, bilinmeye muhabbet ettim, bilineyim diye mahlûkatı yarattım.”

luğa ulaşmış olan ulu sahabelerinden biri kendi düşüncesini şöyle açıklar: “Eğer perde kaldırılmasa, iman artmaz mıydı?”

O Hazret (sas), elçilerin sonuncusu idi ve ondan sonra peygamberlik kapısı kapandı. Önceki peygamberlerin yerine insanları doğru yola iletmeleri ve yoldan çıkanlara yol göstermeleri, eksik olanların eksikliklerini tamamlamaları için onun ümmetinin olgunlarını ve bilginlerini görevlendirdi. “Benim ümmetimin bilginleri, İsrailoğullarının peygamberleri gibidir,” hadisi bunu bildirir. O Hazret’ten sonra saygıdeğer ashabı (Allah’ın rızası onların üzerine olsun) insanlara doğru yolu gösterme görevini yerine getirdiler ve Hak subhanehu ve teâlâya giden yolu gösterdiler. O kutlu kişilerden sonra bu ümmetin şeyhleri ve velileri (Allah onların ruhlarını kutsal kılsın) bu yol göstericilik göreviyle meşgul oldular. Vaat, kıyametin kopacağı güne kadar bu din ve şeriatın doğru biçimde süreceği üzeredir. İnsanları irşat ederek onları hidâyet yoluna ileten bu kişilerin kutlu kişiliklerinin bereketi, bu dinin mensuplarının başından eksik olmayacaktır.

Tasavvuf ehlinin eylemleri, davranışları ve azla yetinme özelliklerinin bazıları

Bu insanların yaptıkları ilk iş, Hak subhanehu ve teâlânın bütün yasak ettiklerinden kaçınma gücü bağışlaması için tövbe etmek olur.

Dikkat ettikleri ikinci şey ise lokmalarının helal olmasıdır. Bu konuda mümkün olan her çabayı gösterirler. Bundan dolayı tasavvuf yolunun uluları, “Çalışarak kazanan, Allah’ın sevgili kuludur” mazmunuyla bazı mesleklerle meşgul oldular. Bu cümleden olmak üzere şeyhlerle ilgili tabâkat kitabı yazmış olan ve ulu Allah’a yakınlığı ile bilinen şeyhülislam Hâce Abdullah Ensârî (kr) Allah’ın bütün veli kulları hakkında bilgi vermişler, ancak şeyhlerin “tasavvuf yolunun ayı” dediği Şeyh Ebû Sait Harrâz (ks)’ı hepsinden daha fazla anlatmışlar, mertebesini de hepsinden yüce tutmuşlardır. Bu kişi ayakkabı dikme (köşgerlik) mesleğine mensupmuş. Kendi zamanının şeyhleri arasında en önde olan Şeyh Muhammet Sekkâk (ks) bıçakçılıkla uğraşmış. Şeyh Ebû Hafs Haddât (ks) demircilik yapmış. Şeyh Ebû Bekr Habbâz (ks) ekmekçilikte ünlenmişti. Kendi zamanının gavsı ve kutbu, ayrıca tarikatların sultanı şeyh Ebû Sait Ebû'l-Hayr’ın hırka piri olan Şeyh Ebû'l-Abbas Âmulî kasaplık yap-

Kişi Adları Dizin

A

- Abbas b. Ahmet Şâir Rûmî 10, 91
 Abbas b. Hamza Nişâburî 10, 90
 Abbas b. Muhammet Hallâl 174
 Abbas b. Yusuf Şekli 10, 91
 Abbas Fakir Herevî 134
 Abbas Şâir 251
 Abdulazîz Bahrânî 13, 199
 Abdulganî b. Nokta 372
 Abdulkadir 17, 335, 366, 368-374, 376,
 379, 384-385, 468, 472-473
 Abdulkarim b. Hevâzin el-Kuşeyrî 235
 Abdullah 9-19, 43, 52, 57, 59, 63-64, 69,
 71, 81, 85-87, 89-90, 92, 97, 101-105,
 107, 109-119, 124-125, 128, 130-
 132, 135-136, 139-140, 142, 144-
 148, 154, 157, 160-163, 166-167,
 169, 172-174, 176-178, 183-184,
 186-201, 203-209, 211-212, 216,
 221, 229, 234, 239-240, 243, 245-
 249, 251, 253-255, 258, 262, 266,
 285, 291, 294, 315-317, 366, 368,
 369, 373-374, 377, 380, 388-389,
 392, 395-396, 398-399, 404, 406,
 416-417, 444, 448, 466
 Abdullah Bâkû 14, 139, 147, 160, 162,
 207, 240
 Abdullah b. Cafer Tayyar 448
 Abdullah b. Haddât Râzî 13, 173
 Abdullah b. İşâm Makdisî 13, 173
 Abdullah b. Mesut b. Muhammet b. Ali
 b. Ahmet b. Ömer b. İsmail b. Ebi Ali
 el-Dakkâk 203
 Abdullah b. Muhammet b. Abdurrah-
 man Râzî 13, 183
 Abdullah b. Muhammet b. el-Meyâncî
 291
 Abdullah b. Muhammet er-Râsibî
 el-Bağdâdî 209
 Abdullah b. Muhammet Harrâz 12, 140
 Abdullah b. Muhammet Marûf Mur-
 ta'îş 13, 172
 Abdullah b. Muhammet Münâzilî 13, 173
 Abdullah b. Tâhir b. el-Hâris Tâî 157
 Abdullah b. Yahya 128
 Abdullah Ebâ Mansûr 248
 Abdullah Harrâz 131, 178, 208-209
 Abdullah Harrâz Râzî 208
 Abdullah Hâzır 10, 105, 193
 Abdullah Kassâr 13, 196-197
 Abdullah kızı Fatıma 366
 Abdullah Mânek 14, 207, 251
 Abdullah Mehdi Bâverdi 10, 85-86
 Abdullah Mübarek 64, 110, 234
 Abdullah Münâzil 161, 173, 176
 Abdullah Nebzânî 13, 174
 Abdullah Nibâcî 89
 Abdullah Tâhir 69
 Abdulmelik 137, 215, 257
 Abdulmelik Uskâf 137, 215
 Abdu'l-Melik Uskâf 12, 137
 Abdulvahit b. Müslüm 257
 Abdulvahit b. Zeyd 388
 Abdulvâhit Isfahânî 153
 Abdulvahit İbn Ali Seyyârî 11, 133
 Abdûn Zeccâc 78
 Abdurrahim İstahrî 13, 189, 193
 Abdurrahman 13-17, 19, 23, 32, 42-43,
 49, 59, 73, 89, 128, 138, 155, 183, 186,
 216, 233-235, 255, 308-309, 318,
 337, 341-342, 371, 375, 454, 458, 460
 Abdurrahman Câmî 19, 42, 49, 458
 Abdurrahman Horasânî 155
 Abdurrezzâk 153
 Abdurrıza Ratan b. Nasr 307
 Âdem 69, 441
 Adıyy b. Müsâfir Şâmî Sümme'l-Hak-
 kârî 17, 378
 Afire Âbide 19, 462
 Ahi Ali Dihistânî 16, 313

- Ahi Ali Kutluk Şah 16, 317
 Ahi Ali Mısırî 16, 312
 Ahi Ferec Zencânî 11, 134, 388
 Ahmet Arabî 186
 Ahmet b. Âlim el-Basrî 118
 Ahmet b. Asım Antâkî 102
 Ahmet b. Atâ 206
 Ahmet b. Ca'd ve Şeyh Sa'it 17, 394
 Ahmet b. Ebi'l-Havârî 73, 88, 94, 107, 463-464
 Ahmet b. Hüseyin b. Mansûr Hallâc 12, 139
 Ahmet b. İbrahim Mânek 207
 Ahmet b. İbrahim Mesûhî 10, 103
 Ahmet b. İmran b. Sureyc 135
 Ahmet b. İsa 92
 Ahmet b. Muhammet 94, 100, 119, 128, 131-132, 134-135, 158, 161, 168, 180, 208-209, 221, 235, 239, 252, 291, 377
 Ahmet b. Muhammet b. Abdulkerim 221
 Ahmet b. Muhammet b. Ebi Sa'dân 158
 Ahmet b. Muhammet b. el-Fazl 134
 Ahmet b. Muhammet b. el-Hüseyin ve Hüseyin b. Muhammet 128
 Ahmet b. Muhammet b. el-Kasım el-Mansûr 168
 Ahmet b. Muhammet b. Harun el-Burdu'î es-Sofî 132
 Ahmet b. Muhammet b. Zekeriyya 135
 Ahmet b. Muhammet Hamzatu's-Sofî 252
 Ahmet b. Muhammet Masrûk 100
 Ahmet b. Sait el-Mâlikî 151
 Ahmet b. Vehb 11, 123
 Ahmet b. Yahya Cellâ 113
 Ahmet Çiştî 15, 218, 250
 Ahmet Ebi'l-Havârî 101
 Ahmet Hanbel 9, 69, 79, 99, 136, 167, 245
 Ahmet Harb 9, 70
 Ahmet Hazraveyh 10, 83-85, 89, 116, 119, 140
 Ahmet Hazraveyh Belhî 10, 83
 Ahmet Kâhidistânî 250
 Ahmet Kufânî 163
 Ahmet Mercânî 250
 Ahmet Mevlânâ 303
 Ahmet Mürsel 87
 Ahmet Nasr 14, 152, 222-223, 251-252
 Ahnef Hemedânî 10, 93
 Ahnet Esvet Dineverî 388
 Alaeddin Kirmânî 16, 352
 Alaeddin Muhammet 324, 331
 Alaeddin Muhammet Harzemşah 324
 Ali 5, 7, 10-19, 23, 27-28, 31-32, 34, 37-38, 41-42, 49, 60, 68, 71-72, 74, 78-79, 82, 84-85, 87-88, 94-95, 97, 99, 101-103, 106, 108-111, 115-117, 119, 121, 133, 142-144, 146, 148, 153, 156-158, 160-161, 168-169, 170-171, 177, 179-180, 182-187, 189, 195, 197, 198, 200-201, 203, 205-206, 209-211, 215-216, 223-225, 228-231, 233-238, 240, 248, 251, 257, 261-263, 266, 268, 277, 289-290, 294, 298, 303, 306-308, 312-321, 329, 336-340, 358, 366, 368-371, 373, 380-381, 384, 388-389, 391-392, 398, 400, 406, 408, 422, 425-426, 432-434, 439, 441, 443, 466, 473
 Ali Ata 18, 408
 Ali b. Abdulhamit Gazâ'irî 10, 82
 Ali b. Abdullah 211, 392
 Ali b. Abdullah b. Hasan Cahzam Hemedânî 211
 Ali b. Ahmet b. Muhammet et-Tarsûsî 161
 Ali b. Ahmet b. Sehl 182
 Ali b. Bekkâr 11, 117
 Ali b. Bündar b. Hüseyin Sofî Sayrafi 11, 115
 Ali b. Cafer 153, 210, 228
 Ali b. Cafer b. Dâvut 210
 Ali b. Ebi Tâlip 294
 Ali Bekkâr 74
 Ali b. Hamza İsfahanî Hallâc 11, 110
 Ali b. Hint el-Kureşî 179
 Ali b. İbrahim el-Basrî 187
 Ali b. İsa 171
 Ali b. Muhammet 142-143, 184, 240,

368
 Ali b. Muhammet b. Abdullah İbn Bâkû 240
 Ali b. Muhammet es-Sîrevânî 184
 Ali b. Muhammet Sehl 143
 Ali b. Muvaffak Bağdâdî 11, 111
 Ali b. Müsennâ 238
 Ali b. Osman b. Ebi Ali Cullâbî Gaznevî 14, 236
 Ali b. Osman b. Nasr el-Kırâfî 184
 Ali b. Şalûye 13, 195
 Ali b. Şuayp Sakkâ 11, 111
 Ali Burguş 336, 338-340, 388, 473
 Ali Bündâr 116, 184, 186
 Ali Bündâr Sayrafî 184, 186
 Ali Cüzcanânî 115
 Ali Deylem 198
 Ali Ehdel 391
 Ali, Hasan Basrî ve Kümeyl b. Ziyât 388
 Âlim b. Sa'd 11, 129
 Ali Mekki 10, 88
 Ali Murtaza 216
 Ali Nasrâbâdî 87
 Ali Sehl 97, 109
 Ali Sehlî 109
 Ali Şir 5, 7, 23, 27-28, 31-32, 34, 37, 41-42, 49
 Ali Zeynüddin 422
 Ammâr 10, 15, 64, 87, 246-248, 293, 297, 303
 Ammâr Yâsir 15, 293, 297
 Amr b. Osman 10, 97, 123, 137, 144, 180
 Amr b. Osman b. el-Hakîm b. Şa're 144
 Amr b. Osman Mekki 10, 97, 123, 137
 Amr b. Seleme 85
 Arif Ayyâr 14, 215-216
 Arun b. Vessâbe 11, 107
 Asker b. el-Haşîn 81
 Atabek 339
 Atâ b. Süleyman 11, 108
 Atebe 9, 61, 254
 Atebe b. Gulâm 9, 61
 Aynuddin 451

Aynu'l-Kuzat Hemedânî 263
 Aynu'z-Zamân Cemalüddin Gili 16, 302

B

Baba Ali Hoş-merdân 18, 426
 Baba Ali Mestî 433
 Baba Ali Mest Nesâyî 19, 432
 Baba Ali Pây Hisârî 19, 434
 Baba Behlül 19, 434
 Baba Can Baba 415
 Baba Celil 19, 436
 Baba Hâkî 18, 431
 Baba Hasan Kandehârî 432
 Baba Hasan Türk 19, 435
 Baba Hoş Kildi 19, 433
 Baba İbrahim 415
 Baba Kemal Cendî 298
 Baba Köki 19, 432
 Baba Mahmut Tûsî 16, 317, 346, 398
 Baba Piri 19, 435
 Baba Sarıg Pulat 19, 436
 Baba Süngü 18, 414-415, 422
 Baba Şadân 295
 Baba Şihâp 19, 436
 Baba Tilençi 19, 434
 Bab Fergânî 14, 218
 Bâb-ı mâ Hüseyin 18, 412
 Bâbü'l-Tâk 137
 Babür 7, 27, 28, 30, 429
 Bânû Âliyye 246
 Bâyezit 10, 18, 54, 83-85, 93, 140, 308, 328, 330, 347, 407, 409, 410, 426, 437, 459, 466
 Bâyezit Bestamî 10, 84
 Bibik Merviyye 19, 468
 Bilal 254-255
 Bişr b. Hâris b. Abdurrahmân 10, 79
 Bişr Hafî 67
 Bişri Hafî 69
 Bişr Taberânî 10, 80
 Buharî 15, 117, 201, 245, 273, 276, 277, 281
 Bukeyr Dineverî 155

Bunân b. Abdullah 12, 142
 Bunân b. Muhammet Hammâl 12, 140
 Bû Sait 226
 Bû Seleme Baverdî 250
 Bündâr b. el-Hüseyn b. Muhammet b.
 Mühellep Şirazî 13, 182
 Bündâr b. Yakup Mâlikî 190
 Bündâr Ergânî 207

C

Cabbar 235
 Cafer b. Ahmet b. Muhammet 119, 209
 Cafer b. Ahmet b. Muhammet el-Mukrî
 209
 Cafer b. el-Müberka 11, 115
 Cafer b. Muhammet b. Nasır Huldî
 Havvâs 13, 181
 Cafer b. Yunus 154, 155
 Cafer Haddât 12, 86, 96, 147-148, 179,
 183
 Cafer Hazzâ 13, 113, 191, 193
 Cafer Huldî 94, 96, 127, 134, 182, 212
 Cârîye Habeşîyye 19, 472
 Cârîye Mechûle 19, 471
 Cârîye Sevdâ 19, 470
 Cârûzî 246
 Cebbâl b. Ahmet 214
 Cebele 163
 Cebrail 62
 Cehm Rakkî 13, 189
 Cermaluddin Muhammet Bâkelincâr
 14, 204
 Cengiz Han 306
 Cerîr b. Abdullah el-Cebelî 258
 Cerîrî 11, 78, 115, 128-129, 131, 157,
 182, 208-209, 221
 Cibâl 104
 Cuvâlger 14, 213, 252
 Cüneyt 10, 65, 77-78, 82-83, 85-97,
 99, 101-104, 106, 108, 109, 111, 115,
 121-124, 126-130, 132, 135-137,
 141-142, 145-147, 151-153, 155,
 158-160, 166-169, 172, 174, 179-
 183, 186, 191, 197, 199-200, 207,
 210-211, 224, 232, 234, 252, 274,

279-280, 303, 306, 308, 310, 328,
 388-389, 465, 467

Ç

Çelebi Arif 332
 Çelebi Hüsamettin 332

D

Danişment Mevlânâ 303
 Dâvût b. Ahmet Dârânî 9, 73
 Dâvût Belhî 10, 80
 Dâvût Hâdim 388
 Dâvût İsfehânî 103
 Dâvût Tâî 67, 72, 181
 Derviş Ahmet Câmî 289
 Derviş Ahmet Semerkandî 343
 Derviş Behlül 18, 430
 Derviş Beşir 17, 359
 Derviş Hasan Şehr-âşûb 18, 424
 Derviş Mansûr 18, 424
 Derviş Muhammet Bihre 18, 424
 Derviş Muhammet Curger 256
 Derviş Muhammet Gâzürgâhî 18, 425
 Derviş Seyyit Hasan 18, 425
 Dînâr 9, 62
 Dukkî 12, 113, 143, 152, 159-160, 185

E

Eba Necâşî 337
 Ebâ Sait 230
 Ebû Abbas b. el-Arifin 378
 Ebû Abbas Kassâp Âmulî 251
 Ebû Abdulah 97
 Ebû Abdullah Abâdânî 11, 117
 Ebû Abdullah Ahmet b. Abdurrahman
 Nasr Mâlîni 15, 255
 Ebû Abdullah Antâkî 10, 102
 Ebû Abdullah Bâkû 14, 139, 160, 162,
 207, 240
 Ebû Abdullah b. Cellâ 11, 113
 Ebû Abdullah Berkî 12, 148
 Ebû Abdullah b. Osman 294
 Ebû Abdullah Cellâ 81, 113, 139, 145,
 163, 169, 174, 177

- Ebû Abdullah Çâvpâre Sofî 11, 118
 Ebû Abdullah Dîneverî 14, 139, 209
 Ebû Abdullah Dûnî 14, 207, 212
 Ebû Abdullah el-Berkî 148
 Ebû Abdullah el-Gazzâlî 377
 Ebû Abdullah Hafîf 13, 19, 103-104, 112, 115, 124, 132, 135-136, 166-167, 187, 189, 190-200, 205, 239-240, 247-248, 444, 466
 Ebû Abdullah Hafîfî 183, 197-198, 388
 Ebû Abdullah Hafîf Şîrazî 13, 189
 Ebû Abdullah Hakan Sofî 11, 113
 Ebû Abdullah Hazremî 11, 117
 Ebû Abdullah Hubeyk Sâbık Antâkî 10, 89
 Ebû Abdullah Husrî 11, 115
 Ebû Abdullah Kalânîsî 11, 112
 Ebû Abdullah Mağribî 10, 101, 107, 176
 Ebû Abdullah Mânek 14, 207
 Ebû Abdullah Ma'rûf bi-İbni'l-Matarrif Endelüsî 17, 399
 Ebû Abdullah Mavsîlî 373
 Ebû Abdullah Mevlâ 14, 208
 Ebû Abdullah Mukrî 14, 208-209
 Ebû Abdullah Münâzil 176
 Ebû Abdullah Müştehir Bâbûnî 14, 240
 Ebû Abdullah Nicâbî 10, 101
 Ebû Abdullah Râzî 71
 Ebû Abdullah Rûdbârî 14, 160, 206, 207, 251
 Ebû Abdullah Sâlim 119
 Ebû Abdullah Sâlimî 11, 118
 Ebû Abdullah Siczî 11, 114
 Ebû Abdullah Tarûgundî 14, 206
 Ebû Abdullah Zirâ Basrî 97
 Ebû Abdurrahman 14, 89, 128, 138, 183, 186, 233-235
 Ebû Abdullah Muhtar b. Muhammet b. Ahmet Hirevî 15, 257
 Ebû Ahmet Abdal 14, 241-242, 250
 Ebû Ahmet Kalânîsî 11, 106, 111
 Ebû Ahmet Magâzilî 78
 Ebû Ali 10-11, 13-15, 71, 79, 85, 88, 99, 101-103, 115, 119, 121, 144, 148, 157-158, 160-161, 168-171, 183, 185-186, 189, 198, 200-201, 203, 206, 209, 211, 223-225, 230-231, 234-235, 251, 257, 261-263, 266, 290, 303, 389
 Ebû Ali Bûteger 15, 251
 Ebû Ali Cüzcânî 11, 121, 183
 Ebû Ali Dakkâk 14, 102, 157, 203, 223-225, 235
 Ebû Ali Fakih 230
 Ebû Ali Fâremdî 235
 Ebû Ali Hayrân 13, 171
 Ebû Ali Hüseyin b. Muhammet Ekkâr 13, 200
 Ebû Ali Kâtip 13, 99, 148, 168, 170, 211, 231
 Ebû Ali Kâtip Mısrî 13, 170
 Ebû Ali Keyyâl 15, 251
 Ebû Ali Meştulî 170-171
 Ebû Ali Muhtar el-Alevî el-Hüseyinî 257
 Ebû Ali Râzî 13, 171
 Ebû Ali Rudbârî 101
 Ebû Ali Sakafî 13, 161, 169
 Ebû Ali Sindî 10, 85
 Ebû Ali Sircânî 13, 171
 Ebû Ali Şebbûyî 14, 225
 Ebû Ali Şebbûyî Mervezî 14, 225
 Ebû Ali Vâricî 13, 198
 Ebû Ali Zergar 15, 251
 Ebû Amr 12-13, 17, 94, 99, 115, 136-137, 139, 150, 165, 179, 181-183, 189, 193, 198-199, 234, 236, 247-248, 251, 371, 372
 Ebû Amr b. Ebû Osman 179
 Ebû Amr b. Nüceyt 13, 183, 234
 Ebû Amr b. Nüceyt Sülemî 234
 Ebû Amr Dîmaşkî 189
 Ebû Amr Dîmişkî 12, 115, 139, 150, 182
 Ebû Amr İstahrî 198
 Ebû Amr Kazvinî 236
 Ebû Amr Nüceyd 251
 Ebû Amr Osman Mekki 136
 Ebû Amr Zeccâc 13, 99, 181
 Ebû Asım Pir 246

- Ebû Bekir 54, 103, 324, 440
 Ebû Bekir Sıddîk 54
 Ebû Bekr Aşnânî 12, 166-167
 Ebû Bekr Atâ Cahfî 12, 154
 Ebû Bekr Atûfî 12, 158
 Ebû Bekr b. Ebî Sa'dân 209
 Ebû Bekr Beykendî 101, 186
 Ebû Bekr b. İsa Mutavvî'î 12, 157
 Ebû Bekr b. İshak el-Kelâbâdî el-Buhârî 138
 Ebû Bekr b. Yezdânyâr Urmevî 12, 156
 Ebû Bekr Cevzakî 12, 165
 Ebû Bekr Dakkâk 115
 Ebû Bekr Dâvut Dîneverî 12, 168
 Ebû Bekr Dîneverî 262
 Ebû Bekr Dukkî 12, 152, 159-160, 185
 Ebû Bekr el-Atûfî 159
 Ebû Bekr Fâlîzbân Buhârî 13, 186
 Ebû Bekr Ferrâ 12, 161, 252
 Ebû Bekr Habbâz Bağdâdî 12, 157
 Ebû Bekr Hemedânî 12, 167
 Ebû Bekr Kasrî 12, 166, 199
 Ebû Bekr Kat'î 12, 167
 Ebû Bekr Keşfirî 12, 167
 Ebû Bekr Kettânî 12, 91, 127, 150, 152, 153, 181
 Ebû Bekr Kisâyî 11, 121
 Ebû Bekr Magâzilî 12, 167
 Ebû Bekr Memşâd 209
 Ebû Bekr Mevâzinî 12, 166, 210
 Ebû Bekr Mısrî 12, 115, 159-160, 170, 211
 Ebû Bekr Müeddep 231
 Ebû Bekr Müfit 12, 165
 Ebû Bekr Nessâc 263, 265, 389
 Ebû Bekr Râzî 12, 13, 152, 153, 165, 186
 Ebû Bekr Râzî Becelî 13, 186
 Ebû Bekr Sa'dân 158
 Ebû Bekr Sakkâr 12, 159
 Ebû Bekr Saydelânî 12, 156
 Ebû Bekr Sekkâk 12, 159
 Ebû Bekr Sogdî 11, 120
 Ebû Bekr Sûsî 12, 163
 Ebû Bekr Şakkâk 12, 154
 Ebû Bekr Şarânî 13, 190
 Ebû Bekr Şibhî 12, 161
 Ebû Bekr Şiblî 12, 154-155, 161, 207, 368
 Ebû Bekr Şukeyr 12, 164
 Ebû Bekr Tâhir Ebherî 12, 132, 157
 Ebû Bekr Tarsûsî 12, 161, 248
 Ebû Bekr Timistânî 12, 132, 161
 Ebû Bekr Uskâf 13, 195
 Ebû Bekr Varrâk 11, 86, 116, 119, 120-121, 131, 214
 Ebû Bekr Varrâk Tirmizî 11, 119
 Ebû Bekr Zakkâk Kebîr 12, 152
 Ebû Bekr Zakkâk Sagîr 12, 152
 Ebû Cafer 10, 12, 13, 86, 96, 109-110, 123, 143, 145-150, 180, 196
 Ebû Cafer Ahmet b. Hamdân b. Ali b. Sinan 12, 146
 Ebû Cafer b. Bûkeyr el-Haddât es-Sagîr 147
 Ebû Cafer b. Kernebî 10, 96
 Ebû Cafer el-Fergânî 147
 Ebû Cafer Fergânî 12, 146
 Ebû Cafer Haddât 12, 86, 96, 147-148
 Ebû Cafer Haffâr 12, 145, 180
 Ebû Cafer Meczûm 12, 148-149
 Ebû Cafer Mu'az el-Mısrî 12, 148
 Ebû Cafer Muhammet b. Ali Nesevî el-Marûf b. Muhammet Galtân 13, 180
 Ebû Cafer Samânî 12, 147
 Ebû Cafer Saydelânî 12, 143, 146
 Ebû Câfer Semmâk 10, 83
 Ebû Cafer Sumânî 12, 145
 Ebû Cehl 254
 Ebû Hafîd 90
 Ebû Hafs 10, 15, 52, 83-87, 97-98, 111, 114, 125-126, 140, 146, 154, 169, 172, 178, 181, 193, 252, 335, 382, 466
 Ebû Hafs Haddât 10, 52, 83, 85-87, 125, 140, 169, 172
 Ebû Hamit 14, 83, 145, 214, 217-218, 263, 291
 Ebû Hâmit b. Esvet Ma'rûf Zencî 12, 144

- Ebû Hamit Dostân 14, 217-218
 Ebû Hamza 10, 91-92, 126, 169, 465
 Ebû Hamza Bağdâdî 91, 126
 Ebû Hamza Horasânî 10, 91, 92
 Ebû Hanife 67-68, 299
 Ebû Harun Endelusî 94
 Ebû Hâşim 9, 64
 Ebû Hâşim Sofî 9, 64
 Ebû Hâtem Attâr 10, 82, 123
 Ebû Hâtim Attar Basrî 81
 Ebû Hayr Tinâtî 92
 Ebû Hâzım Mekki 9, 61
 Ebû Hüseyin Nuri 180
 Ebû İmrân 87, 150
 Ebû İsa Tirmizî 119
 Ebû İshak 13-14, 17, 71, 74, 76-78, 127-128, 145, 177, 181, 200, 241-243, 265, 381, 384
 Ebû İshak b. Zarîf 17, 381
 Ebû İshak Şehriyâr Gâzirûnî 13, 200
 Ebû İsmail 14, 243, 245, 252
 Ebû İsmail Abdullah b. Ebî Mansûr Muhammet Ensârî Hirevî 14, 245
 Ebû'l-Abbas b. Ahmet Yahya Şirazî 11, 132
 Ebû'l-Abbas b. Arif Sanhâcî Endelusî 17, 377
 Ebû'l-Abbas b. Atâ 11, 114, 129
 Ebû'l-Abbas Bâverdi 11, 132
 Ebû'l-Abbas b. İdris 388
 Ebû'l-Abbas b. Masrûk 10, 100
 Ebû'l-Abbas Burdu'î 11, 132
 Ebû'l-Abbas Dineverî 11, 131
 Ebû'l-Abbas Erzizî 11, 130
 Ebû'l-Abbas Fergânî 158
 Ebû'l-Abbâs Hamza b. Muhammet 12, 136
 Ebû'l-Abbas İdris 294
 Ebû'l-Abbas Masrûk 88
 Ebû'l-Abbas Mûre-zen Bağdâdî 10, 101
 Ebû'l-Abbas Nesâyî 11, 135, 252
 Ebû'l-Abbas Nihavendî 11, 134, 182, 240, 252, 388
 Ebû'l-Abbas Seyyârî 11, 132-133, 152, 225
 Ebû'l-Abbas Suhreverdî 11, 133, 213
 Ebû'l-Abbâs Sureyc 12, 135
 Ebu'l-Akkal b. Alevan Magribî 10, 94
 Ebû'l-Asba 107
 Ebu'l-Berekât Takıyyüddin Ali Dostî Simnânî 16, 315
 Ebû'l-Cenâp 294, 296
 Ebû'l-Edyân 13, 179
 Ebû'l-Esved 70
 Ebû'l-Esved Mekki 9, 70
 Ebû'l-Esved Râ'î 9, 70
 Ebû'l-Fazl 13, 14, 90-91, 198, 220, 227, 229, 230, 234, 236, 368, 397
 Ebû'l-Fazl Cafer Câdî 13, 198
 Ebu'l-Fazl Hasan Huttalî 14, 236
 Ebû'l-Feth Hammâl 122, 180
 Ebû'l-Feyz 65
 Ebû'l-Fütûh 303
 Ebû'l-Garîb İsfehânî 11, 112
 Ebû'l-Garîp 153
 Ebû'l-Hâris Evlâsî 75
 Ebû'l-Hasan 12-14, 15, 17-18, 53, 89, 108, 115, 117, 119, 122, 124, 126-127, 130, 133, 137, 142-144, 146, 148-149, 158, 167, 177, 179, 184, 188, 200-203, 228-229, 236, 238, 248-250, 252, 261, 264, 290-291, 308, 371, 379, 381, 392-393, 396, 409-410
 Ebû'l-Hasan Abadânî 130
 Ebû'l-Hasan Alevî 127
 Ebû'l-Hasan Ali b. Ahmet 371
 Ebû'l-Hasan Ali b. Hamit Sa'idî 17, 381
 Ebû'l-Hasan Bîşrî 248
 Ebû'l-Hasan b. Muhammet b. Ebû Abdullah Ahmet b. Salim el-Basrî 119
 Ebû'l-Hasan b. Muhammet Müzeyyin 12, 142
 Ebû'l-Hasan b. Şa're 12, 144
 Ebû'l-Hasan Bustî 15, 290-291
 Ebû'l-Hasan Cahzâm 248
 Ebû'l-Hasan Hakîmî 13, 200
 Ebû'l-Hasan İbn Ali Hemedânî 177
 Ebû'l-Hasan Kerdûye 14, 202-203
 Ebu'l-Hasan Müsennâ 14, 238
 Ebû'l-Hasan Müzeyyin 53, 124, 142,

- 144, 149, 167
 Ebu'l-Hasan Neccâr 15, 253
 Ebû'l-Hasan Sabihî 12, 144
 Ebû'l-Hasan Sayig Dineveri 146
 Ebû'l-Hasan Sâyig ed-Dineveri 184
 Ebû'l-Hasan Sıddîk 158
 Ebû'l-Hasan Sirevânî Sagîr 148
 Ebu'l-Hasan Sofî Fuşencî 13, 182
 Ebû'l-Hasan Süyütî 12, 144
 Ebû'l-Hasan Taberî 137
 Ebû'l-Hasan Tarzî 250
 Ebû'l-Hayr Askalânî 13, 121, 176
 Ebû'l-Hayr Habeşî 13, 175, 213, 252
 Ebû'l-Hayr Hımsî 13, 176
 Ebû'l-Hayr Mâlikî 13, 190, 199
 Ebû'l-Hayr Tinâtî 13, 174, 175
 Ebû'l-Hüseyn 12-14, 82, 86, 101, 103, 106, 141, 148, 150-151, 163, 179, 184, 187, 189, 194, 211-212, 214, 217, 447
 Ebû'l-Hüseyn b. Bunân 13, 179
 Ebû'l-Hüseyn b. Hint Fârisî 13, 179
 Ebû'l-Hüseyn Cahzam Hemedânî 14, 211
 Ebû'l-Hüseyn Derrâc 12, 150, 163
 Ebû'l-Hüseyn Kuşçî Sofî 86
 Ebû'l-Hüseyn Merv Rûdî 14, 217
 Ebû'l-Hüseyn Nurî 141
 Ebû'l-Hüseyn Sem'ûn 13, 187
 Ebû'l-Hüseyn Sirevânî 13, 184
 Ebû'l-Hüseyn Ali Rezzîn 101
 Ebu'l-Hüseyn Bârûsî 10, 87
 Ebû'l-Hüseyn Bunân 179
 Ebû'l-Hüseyn Derrâc 148, 150-151, 189
 Ebû'l-Hüseyn Haddât Herevî 14, 213
 Ebû'l-Hüseyn Hâşimî 12, 151
 Ebû'l-Hüseyn Kevâşânî 99
 Ebû'l-Hüseyn Mâlikî 12, 151, 162, 189
 Ebû'l-Hüseyn Müzeyyin Kebîr 181
 Ebû'l-Hüseyn Nurî 10, 94, 125, 151
 Ebû'l-Hüseyn Sâlbe 14, 216, 236
 Ebû'l-Hüseyn Sayig Dineveri 99
 Ebû'l-Hüseyn Serkî 14, 213
 Ebû'l-Hüseyn Sirevânî Kebîr 184
 Ebû'l-Hüseyn Sirevânî Sagîr 14, 210
 Ebû'l-Hüseyn Tarzî 14, 212
 Ebû'l-İshak 176
 Ebû'l-Kasım 14, 91-92, 106, 119, 120, 136-138, 154, 162, 170, 175, 209, 224, 226, 231-232, 234, 237, 240, 251, 261-263, 292, 294, 388
 Ebû'l-Kâsım Cüneyt 135, 186, 388
 Ebû'l-Kasım Cüneyt b. Muhammet Bağdâdî 234
 Ebû'l-Kasım Gürgânî 14, 231-232, 237, 261-263, 292
 Ebû'l-Kasım Hakim Semerkandî 11, 119
 Ebû'l-Kasım Hannâne 137
 Ebû'l-Kâsım Kasrî 13, 199
 Ebû'l-Kasım Kuşeyrî 224, 240, 261, 262
 Ebû'l-Kasım Mervezî 175
 Ebû'l-Kasım Mukrî 14, 209
 Ebu'l-Kâsım Nasrâbâdî 13, 185
 Ebû'l-Kasım Ramazan 294, 388
 Ebu'l-Kasım Râzî 11, 119
 Ebû'l-Kasım Şâyih 162
 Ebû'l-Ma'âlî 386
 Ebû'l-Mecd Meccûd b. Âdem 441
 Ebû'l-Mugîs 136
 Ebû'l-Muzaffer Kirmanşâhî 91
 Ebû'l-Muzaffer Tirmizî 14, 214, 215, 249
 Ebu'l-Velit Ahmet b. Ebi'r-Recâ 14, 245
 Ebû'l-Yakup Taberî 294
 Ebû Mansûr 12, 15, 138-139, 215, 245, 249, 251
 Ebû Mansûr Gâv-külâh 12, 139
 Ebû Mansur Muammer b. Ahmet Isfahanî 14, 219
 Ebû Mansûr Muhammet b. Ali el-Ensârî 215
 Ebû Mansur Muhammet Ensârî 15, 249
 Ebû Mansûr Suhte 15, 249
 Ebû Muhammet 10, 11, 13-14, 17, 85, 89, 90, 96, 103, 126, 128-129, 140, 172, 173, 181, 183, 191, 195, 201, 209, 219, 221, 366, 368, 371, 388, 398-399

- Ebû Muhammet Abdullah Mercânî
 Mağribî 17, 398
 Ebû Muhammet Atâyidî 13, 191
 Ebû Muhammet b. Ebû Nasr Baklı Ne-
 sevî Şirazî 201
 Ebû Muhammet Cerirî 11, 128-129,
 221
 Ebû Muhammet Haddât 10, 85
 Ebû Muhammet Haffâf 13, 195
 Ebû Muhammet Hammûye 388
 Ebû Muhammet Mâlikî 126
 Ebû Muhammet Murta'îş 219
 Ebû Muhammet Râsibî 14, 209
 Ebû Muhammet Ruveyym Bağdâdî 388
 Ebû Muhriz Şirazî 13, 192
 Ebû Mûsa 84
 Ebû Musa Dabilî 107
 Ebû Musa Şeyh 18, 411
 Ebû Muzâhim Faris 86
 Ebû Muzâhim Şirazî 10, 86
 Ebû Nasr 13-15, 55, 79, 140, 188, 201,
 212, 219-220, 234, 251, 255-256, 258,
 279-281, 288, 345-346, 385, 426, 459
 Ebû Nasr Ahmet b. Ebî'l-Hasan 258
 Ebû Nasr b. Ebi Cafer b. Ebi İshak Hi-
 revî Hânçebâdî 15, 255
 Ebû Nasr Hacı 212
 Ebû Nasr Muhammet b. Ahmet b. Ca-
 fer 255
 Ebû Nasr Muhammet b. Muhammet b.
 Hâmit 140
 Ebû Nasr Sarrâc 14, 219-220, 251, 345-
 346
 Ebû Nasr Seffârî Nişâburî 234
 Ebû Osman Hîr 146
 Ebû Osman Hîrî 10, 85, 97-100, 115-
 116, 126, 147, 150, 161, 166, 169,
 178, 180, 182-183, 206
 Ebû Osman Magribî 10, 99
 Ebû Osman Nusaybinî 99
 Ebû'r-Rebi Keffî Mâlikî 17, 378
 Ebû'r-Rıza Ratan 307
 Ebû Sabit Râzî 10, 106
 Ebû Sait A'rabî 13, 180
 Ebû Sait Harrâz 10, 52, 82, 88, 91-93,
 104, 123, 130, 146, 154, 166, 179, 207
 Ebû Sait Mâlinî 251
 Ebû Sait Mukrî 207
 Ebû Sait Şirâzî 213
 Ebû Sait Zâhit 99
 Ebû Salih 11, 87, 130, 174-175, 231, 368
 Ebû Salih Hadesânî 174
 Ebû Salih Müzeyyin 11, 130
 Ebû Sehl Su'lûkî 14, 234
 Ebû Sevr 95
 Ebû's-saadet Afifi 404
 Ebû's-Serî 87
 Ebû Su'ûd b. Şibli 17, 374
 Ebû Süleyman 9, 13, 73, 89, 185
 Ebû Süleyman Dârânî 9, 73, 89
 Ebû Süleyman Havvâs Mağribî 13, 185
 Ebû Süleyman Nîlî 13, 185
 Ebû Şeybân 103
 Ebû Şuayb Mukannâ 10, 93
 Ebû Tahir Ebherî 161
 Ebû Tâhir Kürt 15, 260
 Ebû Talip 10, 11, 100, 119, 189
 Ebû Tâlip Hazrec b. Ali 13, 197
 Ebû Talip İhmîmî 10, 100
 Ebû Talip Muhammet b. Ali b. Atiyye
 Harisî Mekki 11, 119
 Ebû Turâp Nahşebî 10, 81-83, 87, 91,
 97, 104, 108, 113-114, 116, 147
 Ebû Ubeyd Busrî 92, 113
 Ebû Ubeydullah Busrî 11, 114
 Ebû Ubeyt Busrî 81, 97, 113-114
 Ebû Vâyil Şakîk b. Seleme el-Kûfî 253
 Ebû Yahya 98
 Ebû Yakup 11, 99, 104, 123-126, 143,
 170-171, 251, 265, 267, 294, 306, 388
 Ebû Yakup Aktâ 11, 124
 Ebû Yakup Harrât Askalânî 11, 125
 Ebû Yakûp Hâşimî 9, 71
 Ebû Yakup İmam Yusuf Hemedânî 306
 Ebû Yakup Kûretî 11, 126
 Ebû Yakup Meydânî 11, 125
 Ebû Yakup Mezâbilî 11, 124
 Ebû Yakup Mezkûrî 11, 125

Ebû Yakup Nehrecûrî 11, 99, 123, 143,
 251, 294, 388
 Ebû Yakup Süsî 11, 123, 170-171, 294
 Ebû Yakup Taberî 388
 Ebû Yakup Zeyyât 11, 123
 Ebû Yakup Zizî 11, 124
 Ebû Yezit 16, 76, 177, 229, 345, 347, 465
 Ebû Yezit Mergazî 345
 Ebû Yûsuf Gasûlî 74
 Ebû Zahhâk 13, 195
 Ebû Zekerîyya 83
 Ebû Zer Tirmizî 11, 120
 Ebû Zeyd Mergazî Horasânî 13, 176
 Ebû Zur'a 14, 239, 240, 248
 Edip Ahmet 18, 44-45, 413
 Edip Kemendî 14, 238
 Efdalüddin Bedîl Hakâyık Hakanî 19,
 449
 El-Bagavî 94
 Emir Ali Abû 14, 233
 Emir Âlim Delvâlicî 16, 353
 Emirçe Sifâl-fürûş 14, 214
 Emir Hüseyinî 19, 348, 447-448
 Emir İkbâl Sîstânî 296
 Emir Kâfur 118
 Emir Kıvamuddîn Sincânî 16, 343
 Emir Sebüktekin 359
 Emir Seyyit Ali b. Şihab b. Muhammet
 Hemedânî 16, 315
 Emir Seyyit Külâl 269, 273-274
 Emir Şerefüddin Eşref 16, 355
 Enes Mâlik 67
 Entâkî 102
 Eslem 9, 69-70, 87
 Eslem b. el-Hüseyin Bârûsî 87
 Evhadüddin 19, 203, 266, 327, 329, 351,
 438-439, 449
 Evhadüddin Kirmânî 327, 329, 351,
 438-439, 449
 Eyyûp Neccâr 162
 Eyyûp Ensârî 245
F
 Fahrüddin Irakî 265, 328-329, 348,
 386-387, 447

Fakih Ebû Osman Mergazî 257
 Fâris b. İsa el-Bağdâdî 12, 138
 Fatıma 19, 203, 206, 366, 465-467, 469
 Fatıma Banu 203
 Fatıma Berdeiyye 19, 466
 Fatıma binti Eba Bekr Kettânî 19, 467
 Fatıma binti'l-Müsennâ 19, 469
 Fatıme Nişâburiyye 19, 465
 Fazl b. Muhammet 261
 Fazlullah 28, 229, 428
 Ferec Tebrizî 295
 Feth b. Ali Mavslî 10, 78
 Feth b. Şahref 10, 70, 79
 Feth b. Şahref Mervezî 10, 79
 Feth Hacı 211
 Feyz b. el-Hızır 75
 Firavun 87, 313, 327
 Fızze 19, 467
 Fûtî 163
 Fuzayl b. İyâz 9, 71
 Fuzayl İyaz 88, 249
 Fütühât-ı Mekki 377, 390, 420, 460,
 469

G

Gaylan Mecnûn 129
 Gaylân Semerkandî 11, 129
 Gulâm Halil 111
 Gümüştekin 359

H

Habîb A'cemî 9, 60
 Habîp 61, 99, 303
 Habîp Mağribî 99
 Haccac b. Yusuf 57
 Hâce 14-18, 52-53, 55-56, 59, 117, 131,
 177, 205, 220, 230, 232-233, 237,
 241-244, 246-250, 253-254, 265-
 273, 275-277, 279-285, 287-292,
 303, 307, 318-320, 344-346, 349-
 350, 352-353, 356-357, 385-386,
 396-397, 405-408, 411-412, 416,
 420, 424, 426, 428-430, 437, 440-
 443, 453, 457, 459

- Hâce Abdulazîz Câmî 18, 420
 Hâce Abdulhaluk 15, 266, 267, 269, 273
 Hâce Abdulhaluk Gucduvânî 15, 267, 273
 Hâce Abdullah Berkî 266, 406
 Hâce Abdullah Ensârî 52, 59
 Hâce Abdurrahman 16, 318
 Hâce Abdurrahman Gehvâreger 16, 318
 Hâce Ahmet b. Mevdût b. Yusuf Çiştî 14, 244
 Hâce Ahmet Hammât Serahsî 14, 237
 Hâce Ahmet İsmail 15, 250
 Hâce Ahmet Mevdût 250
 Hâce Ahmet Siddîk 268
 Hâce Ahmet Yesevî 18, 266, 271, 307, 405-407, 411-412
 Hâce Alaeddin 15, 276-277, 28-284
 Hâce Alaeddin Attâr 15, 276, 284
 Hâce Alaeddin Gücduvânî 15, 284
 Hâce Ali b. Hasan 14, 205
 Hâce Ali b. Hasan Kirmânî 14, 205
 Hâce Ali Râmitenî 15, 268
 Hâce Arif 15, 268
 Hâce Arif Rivgervî 15, 268
 Hâce Bahauddin 15, 18, 268-271, 273, 276, 346, 407, 440, 459
 Hâce Bahauddin Nakşebend 15, 268, 273, 440, 459
 Hâce Bahaüddin 272, 276
 Hâce Bâyezît 18, 407
 Hâce Burhanettin Ebû Nasr 279
 Hâce Burhanuddin Ebû Nasr Pârsâ 385, 426
 Hâce Ebû Abdullah 253-254
 Hâce Ebû Abdullah Zehl 253
 Hâce Ebû Ahmet 241, 243
 Hâce Ebû Ahmet Abdal 241
 Hâce Ebû Ali 230
 Hâce Ebû Bekr Câm 17, 356
 Hâce Ebu'l-Vefâ Harezmi 16, 303
 Hâce Ebû Nasr 55, 288, 459
 Hâce Ebû Nasr Pârsâ 55, 459
 Hâce Ebû Tahir 220
 Hâce Ebû Yezit 177
 Hâce Evhad Müstevfî 18, 426
 Hâce Evliya Kelân 268
 Hâce Fazlullah Ebûlleysî 428
 Hâce Hacı Mekkî 243
 Hâce Hacı Şerif Rendenî 349-350
 Hâce Hafız 443, 457
 Hâce Hafız Ali Câmî 443
 Hâce Hafızuddin Ebû Nasr Muhammet b. Muhammet b. Muhammet Hafızî Buharî 15, 281
 Hâce Hakîm Senâyî 442
 Hâce Hasan Attâr 15, 281
 Hâce Hasan Endakî 406
 Hâce Hasan Endekî 266
 Hâce Hayrçe 15, 254
 Hâce İmâd 457
 Hâce İmad Halaç 16, 352
 Hâce İmaduddin 352
 Hâce İmam Ebû Hamit Gazzâlî 291
 Hâce İmam Ebû Yakup Yusuf Hemedânî 267
 Hâce İmam Muhammet Hammûye 291
 Hâce İshak Şehit 416
 Hâce Kutbuddin Bahtiyar Kâkî 350
 Hâce Kutbuddin Yahya Nişâburî 17, 397
 Hâce Kutbuddin Yahya Câmî Nişâburî 396
 Hâce Mahmut 15-16, 18, 268, 353, 429
 Hâce Mahmut Ferenhâdî 18, 429
 Hâce Mahmut Hayr Fagnevî 15, 268
 Hâce Mahmut Mûy-dûz 16, 353
 Hâce Mevdût Çiştî 14, 243
 Hâce Mevlût 244
 Hâcem Halil 18, 408
 Hâce Muhammet Baba Semmâsî 15, 269, 273
 Hâce Muhammet b. Ebû Ahmet Abdal Çiştî 14, 242
 Hâce Muhammet Ebî Ahmet 243
 Hâce Muhammet el-Küsevî 459
 Hâce Muhammet Hâmit 131

- Hâce Muhammet Maşuk Tûsî 233
 Hâce Muhammet Pârsâ 15, 277, 284, 288, 346, 459
 Hâce Muiniddin Hasan Sencerî 350
 Hâce Muzaffer Ahmet b. Hamdân 14, 232
 Hâce Muzaffer Nûkân 232
 Hâce Müeyyed Mehine 18, 428
 Hâce Nasirüddin Ubeydullah 426
 Hâce Nessâc 268
 Hâce Osman Hârunî 349, 350
 Hâce Pir Ahmet Nakkâş 18, 430
 Hâce Râhat 16, 356
 Hâce Rûknüddin Mehine 18, 428
 Hâce Sâyinüddin Türk 437
 Hâce Sincan 244
 Hâce Şemsüddin Muhammed Kûsevî Câmî 16, 344
 Hâce Şemsüddin Muhammet 345
 Hâce Ubeydullâh 15, 287
 Hâce Ubeydullah İmam İsfehânî 15, 285
 Hâce Yahya Ammâr 246-248
 Hâce Yahya b. Ammar Şeybânî 15, 247
 Hâce Yusuf 14-15, 243, 265-267, 290, 441
 Hâce Yusuf b. Muhammet Sem'ân 14, 243
 Hâce Yusuf Hemedânî 15, 265, 290, 441
 Hacı Kerimüddin Nîm-gûr 17, 360
 Hacı Şeyh 18, 412
 Haddât 10, 12-14, 17, 52, 83, 85-88, 96, 125, 140, 147-148, 169, 172-173, 179, 183, 213, 394
 Hafız Şemsüddin Muhammet 457
 Hafız Şemsüddin Serahsî 421
 Hafse binti Sîrîn 19, 463
 Hakîm Ata 18, 272, 406, 407
 Hakîm Senâyî 19, 306, 332-333, 441-442
 Hakîm Senâyî Gaznevî 19, 441
 Hakîm Tirmizî 11, 116,-117, 119, 311
 Halef b. Ali 10, 84
 Halife Muktedir Billah 171
 Halil Ata 15, 272
 Halime Dimişkıyye 19, 464
 Hâlîmi Şeyh Selahuddin 325
 Hâlû Nişâbüri 14, 220-221
 Hamdûn Kassâr 10, 87, 169, 173
 Hammâd Habeşi 174
 Hamza Alevî 75
 Hamza b. Abdullah Alevî 10, 92
 Harakâni 14, 127, 149, 184, 207, 221, 228, 248, 255, 261
 Harezmsah 298-299
 Hâris b. Eset Muhâsibî 10, 81
 Hâris Muhâsibî 102
 Harrâz 10, 12-13, 52, 82, 88, 91-93, 95, 97, 104, 123, 130-131, 140, 146, 154, 164, 166, 178-179, 196, 207-209
 Harun Reşit 464
 Hasan 10-19, 28, 30, 33, 53, 61-62, 74, 89, 103, 108, 114-115, 117, 119, 121-122, 124, 126-127, 130, 133, 137, 142-144, 146, 148-149, 158, 167, 170-171, 177, 179-180, 182, 184, 188, 196, 200-203, 205, 211, 215, 217, 220, 224, 227-230, 234, 236, 238, 241, 248-253, 258, 261, 264, 266, 281-282, 289-291, 300, 303, 308, 321, 332, 349-350, 366, 368, 371, 375, 379, 381, 388, 392-393, 396, 406, 409, 410, 412, 424-426, 432, 435-436, 452-453
 Hasan b. Abdullah b. Bekr 144
 Hasan b. Ala Cencerî 452
 Hasan b. Ali 10, 103, 121, 170
 Hasan b. Ali b. Musa 170
 Hasan b. Ali Mesûhî 10, 103
 Hasan b. Muhammet Dakkâk 224
 Hasan b. Salih b. Hayrân 171
 Hasan Dehlevî 19, 349, 452
 Hasan Hammûye 196
 Hasan Mesûhî 103, 180
 Hasan Şeyh 18, 412
 Hasan Taberî 137, 215
 Hâşimî Sogdî 11, 120

- Hâtem Asam 10, 83, 89
 Hâtım Asam Belhî 81
 Havvâs 11, 13, 74, 77, 101, 126, 127, 141, 150, 176, 181-182, 184-185, 210
 Hayat b. Kays Harrânî 17, 379
 Hayr Nessâc 11, 91, 126, 155
 Hâzin Halil 205
 Hazret-i Risalet 95
 Hazzâz 95
 Heybet Han 353
 Hızır 75, 116, 127, 153, 203, 214-215, 222, 246, 256, 260-261, 267, 317, 319, 335, 357, 359, 372, 374, 385, 387, 411, 445, 452
 Hindu İlyas 317
 Hişam b. Abdân 13, 191
 Hişam b. Abdülmelik 61
 Hubbî Hâce 18, 408
 Hудay Kulı Şeyh 18, 410, 411
 Huldî 13, 94, 96, 127, 134, 172, 181-182, 212
 Husrî 11, 13, 115, 160, 184, 187-189, 222-223, 236, 248, 250, 253
 Huzeyfe Mer'âşî 74
 Hücetü'l-İslam Muhammet b. Muhammet Gazzâlî Tüsî 15, 263
 Hüseyin b. Ali b. Yezdânyâr 156
 Hüseyin b. Âlim b. Ebû'l-Hüseyin 447
 Hüseyin b. el-Mansûr Hallâc 12, 136
 Hüseyin b. Muhammet Musa Sülemî 14, 234
 Hüseyin Hatip 324
 Hüseyin Mansur 54, 110, 130, 139
 Hüseyin Fakîr 167
 Hüseyin Mansûr 139, 313
 Hüseyin Mansur Hallaç 97
 Hüsrev Dehlevî 32, 349
 Hz. Azizân 268
 Hz. Hâce Bahattin Nakşibend 53
 Hz. Hâce Bahauddin 268-270, 276, 346, 459
 Hz. Hâce Bahauddin Nakşibend 268, 459
 Hz. Hâce Bahauddin Tâybâd 346
 Hz. Hâce Baha'u'l-hak ve'd-din Muhammet el-Buharî el-Mârûf Nakşibend 117
 Hz. Hâce Ebû'l-Vefâ Harezmi 55
 Hz. Hâce Muhammet Pârsâ 277, 284
 Hz. Hâce Nasıruddin Ubeydullâh 288
 Hz. Hâce Ubeydullah 283, 285, 289, 440
 Hz. Hasan 74, 241, 366, 392
 Hz. Hoca Ahmet Yesevî 43, 50
 Hz. İmam Mûsa Rızâ 69
 Hz. Mahdum 140, 277
 Hz. Mahdûmî 43, 50, 59, 97, 155, 175, 253, 277, 281, 283, 285, 287-288, 290-291, 300, 306, 319-320, 322-323, 329, 335, 341, 343-344, 347, 373-376, 379, 383, 385, 405, 410, 422, 439, 443, 447, 455, 468
 Hz. Mahdûmî Nuren 97, 175
 Hz. Mevlânâ Celaleddin Rûmî 268, 278, 298, 306, 442
 Hz. Mevlânâ Saduddin Kâşgarî 284, 322, 323, 414, 429
 Hz. Mevlevî 329
 Hz. Mir 288, 440-441, 458
 Hz. Mir Kasım 458
 Hz. Mir Seyyit Kâsımu'l-Envâr 288
 Hz. Muhammet 49, 51, 93, 110, 170, 173-174, 213, 247, 330
 Hz. Nuh 292
 Hz. Risalet 53, 324, 396, 398, 431, 445, 448, 452
 Hz. Şeyh Abdulkadir Gilânî 385
 Hz. Şeyh Bahauddin Zekerıyya 364
 Hz. şeyh Bahaüddin Ömer 344
 Hz. Şeyh Feridüddin Attar 43, 50
 Hz. Şeyh Feridüddin Şekker-genc 349
 Hz. Şeyh Ferit Şekker-genc 43, 50
 Hz. Şeyh Hüseyin Mansur Hallaç 54
 Hz. Şeyh Muhyiddin 300, 341, 374, 376, 381
 Hz. Şeyh Muhyiddin Arabî 341
 Hz. Şeyh Muhyiddin el-Arabî 374, 376, 381

Hız. Şeyh Necmüddin Kübrâ 300, 302,
306-307, 409
Hız. Şeyh Nizamüddin 453
Hız. Şeyh Nurüddin Abdurrahman 342
Hız. Şeyh Rüknüddin Alauddevle 290,
313
Hız. Şeyhülislam Ahmet Câmî 320, 420
Hız. Şeyh Zeynüddin 283, 286, 323
Hız. Şeyh Zeynüddin el-Havâfî 286
Hız. Şeyh Zeynüddin Havâfî 283
Hız. Zülcelâl 356

I

Irakiyye 84

İ

İbn Atâ 115, 119, 126, 130-131, 147,
182, 208-209
İbn Cellâ 115-116, 160
İbn Fergânî 151
İbn Hafîf 148
İbn Kassâp Râzî 113
İbn Sâdân Muhaddis 192
İbn Sakkâ 368-369
İbn Sem'un 187-188
İbn Sîrîn 67
İbnül'-Arabî 146, 266
İbnül'-Cellâ 114
İbnül'-Fâriz Hamevî Mîsrî 17, 382
İbn Zeydân 196
İbrahim 9-13, 16-17, 19, 30, 53, 65,
67, 74-80, 83, 91, 101, 103, 117, 123,
126-128, 130, 136-137, 141-142,
145, 150, 159, 161-163, 165, 172,
176-178, 181, 185-187, 197, 207,
216, 241, 249, 252, 336, 339, 344,
380, 384, 398, 407, 415, 445
İbrahim Âcurî Kebîr 10, 78
İbrahim Âcurî Sagîr 10, 78
İbrahim b. Ahmet Müvellit Sofî Rakkî
13, 177
İbrahim b. Dâvut Kassâr Rakkî 12, 145
İbrahim b. Edhem b. Süleyman b. Man-
sur el-Belhî 74

İbrahim b. Ethem 76
İbrahim b. İsa 11, 128
İbrahim b. Mî'sâr Ca'berî 17, 384
İbrahim b. Muhammet b. Sait 178
İbrahim b. Muhammet Mahmûye 185
İbrahim b. Müvellit 172
İbrahim b. Sabit 11, 128
İbrahim b. Sa'd Alevî 9, 74, 75
İbrahim b. Sitenbeh Herevî 10, 76
İbrahim b. Şeybân Kirmanşâhî 13, 176
İbrahim b. Yusuf b. Muhammet Zeccâ-
cî 13, 181
İbrahim Cîlî 13, 177
İbrahim Debbâğ Şirazî 161
İbrahim Dihîstânî 13, 178
İbrahim Edhem 9, 67, 74, 76, 80, 83,
117, 241, 249, 344
İbrahim Fâtik 123
İbrahim Harbî 79
İbrahim Havvâs 11, 77, 101, 126-127,
141, 150, 176, 181
İbrahim Kassâr 145, 172, 177
İbrahim Kassâr Rakkî 177
İbrahim Mâristânî 130
İbrahim Mergînânî 13, 178
İbrahim Mütevekkil 13, 197
İbrahim Nâzeveyh 13, 178
İbrahim Ribâtî 10, 76
İbrahim Sayyât Bağdâdî 10, 77
İbrahim Sitenbeh 76
İbrahim Sitenbih 136
İbrahim Şeybân 162, 177, 185
İbrahim Şeybân Kirmanşâhî 162
İbrahim Utrûş 10, 77
İkbal 175, 296, 341
İlyas Şeyh 18, 410, 411
İmadüddin Abdulvahhap 309
İmam Abdullah Yâfî Yemenî 18, 404
İmam Ahmet 9, 69, 99, 136, 245, 265,
291, 303
İmam Ahmet Hanbel 9, 69, 99, 136,
245
İmam Ali Fârmedî 263
İmam Cafer Sadık 67

İmam Ebû Hanife 299
 İmam Ebû Yusuf 413
 İmam Fahrüddin Râzî 257
 İmam Hanbel 68
 İmam Hüseyin 106
 İmam-ı Azam 44, 45, 413
 İmam Kuşeyrî 138
 İmam Mâlik 9, 69
 İmam Muhammet 263, 265, 291, 309,
 413
 İmam Muhammet Gazzâlî 309
 İmam Musa Kazım 379
 İmam Nevâvî 393
 İmam Rabbanî 90
 İmam Râfîî Gaznevî 422
 İmam Şâfi 95, 189, 320
 İmâm Şâfi'î 9, 68
 İmamüddin Mesut 203
 İmam Yafî 96, 212, 293, 367, 403
 İmam Yusuf b. el-Hüseyin er-Razi 105
 İmam Yusuf Hemedânî 306, 405
 İmr'etün Fârisiyye 19, 473
 İmr'etün Hâreziyye 19, 472
 İmr'etün Mechûle 19, 470
 İmr'etün Mısıryye 19, 471-472
 İmr'etün Mısıryye Uhrâ 19, 472
 İmrül-Kays 450
 İsa 11, 12, 17, 84, 92, 119, 128, 138, 151,
 157, 171, 186, 259, 264, 359, 390, 394
 İsa Mavsîlî 151
 İsfahan 108-110, 128, 198, 219, 265,
 397, 473
 İshak Ata 18, 407
 İshak b. İbrahim Hammâl 12, 142
 İshak b. Muhammet 119, 123
 İshak b. Muhammet İsmail 119
 İshak b. Rahaveyh 69
 İsmail 14-15, 18, 98, 101, 119, 126, 183,
 185, 187, 203, 241, 243, 245, 250-
 252, 294, 296, 388, 407, 412, 454
 İsmail Ata 18, 407, 412
 İsmail b. Nüceyt b. Ahmet Sülemî 183
 İsmail Debbâs 15, 241, 252
 İsmail Kasrî 15, 294, 296, 388

İsm-i Azam 80
 İsrâfil Mağribî 9, 70

K

Ka'b Kızı 19, 468
 Kadı Ebû Amr Bistâmî 247
 Kadı Ebû Mansur 246
 Kadı Hamidüddin 17, 353, 364-365
 Kadı Hamidüddin Nâgûrî 17, 364
 Kadı Kemâlüddin Caferî 356
 Kadı Reis 16, 355
 Kadı Sa'd 363
 Kadı Safiyyüddin Bûheyra 16, 354
 Kadı Şerefüddin 16, 354
 Kadı Şerefüddin Bûheyra 16, 354
 Kadı Şüreyk 64
 Kadı Vecihüddin 388
 Kâkâ Ahmet Sünbül 15, 249
 Kâkâ Ebu'l-Kasr Bustî 15, 249
 Karâmita 148
 Kâsım Harbî 10, 80
 Kasım İbn el-Kasım el-Mehdî 132
 Kassâp 94, 106, 113, 178, 184, 214, 228,
 251-252
 Kavârîrî 95
 Kehmes Hemedânî 99
 Kehmes Hüseyin Hemedânî 10, 96
 Kemâl 16, 19, 302-303, 329, 356, 453-
 454
 Kerimüddin 17, 358, 360, 447
 Kettânî 12, 19, 91, 127, 150, 152-154,
 181, 189, 211, 467
 Kevâşanlı Bişr 250
 Kevkebî 212
 Kılıç Ata 18, 408
 Kırâfî 13, 143, 159, 184-185
 Kırk Abdal 17, 358
 Kışlig Ata 18, 411
 Korkut Ata 18, 24, 45, 408
 Kök Şeyh 18, 409
 Kurbenc 15, 254
 Kusem Şeyh 15, 271
 Kutbuddin Haydar 18, 406

Kübrâ 15, 293-294, 296, 300-303, 306-307, 388, 406, 409
 Küçük Sirevânî 184
 Kümeyl b. Ziyat 388
 Kürdiyye 19, 463

L

Lay-hâr 441
 Leylâ 155
 Lokman 14, 68, 210, 227, 229, 230
 Lübâbetü'l-Müte'abbide 19, 461

M

Mağribî 9-11, 13, 17, 19, 70, 94, 99-101, 107, 143, 148, 170, 176, 179, 182, 185, 231, 303, 375, 389, 392-393, 398, 454
 Mahfûz 11, 115, 126, 180
 Mahfûz b. Mahmut 11, 126
 Mahfûz b. Muhammet 11, 126
 Mahmiyye 235
 Mahmut 11, 15-19, 33, 71, 126, 201, 257, 268, 277, 304-305, 315-317, 340, 342, 346, 348, 353, 358, 362, 365, 398, 409, 423, 429, 441, 448
 Mahmut el-Varrâk 71
 Mahmut Kebîr 353
 Mahmut Şeyh-zade 18, 409
 Maksut Ali 425
 Mâlik Dinâr 9, 62
 Malik Enes 65
 Mansur 14-15, 18, 54, 64, 74, 97, 110, 130, 138, 139, 216, 219, 246, 249, 269, 415, 424, 442
 Mansur Ammâr Dimaşki 64
 Mansûr b. Ammâr 10, 87
 Marûf 9, 13, 16, 17, 69, 72-73, 82, 128, 172, 180, 294, 303, 306, 331, 360, 379
 Ma'rûf Kerhî 77
 Marûf Kerhî 9, 69, 72, 82, 128, 379
 Maşûk Tûsî 14, 232
 Mecdüddin Bağdâdî 15, 294, 298, 307, 388, 442
 Mecdüddin Şeref b. el-Müeyyet b. Ebi'l-Feth el-Bağdâdî 298

Mecûsî 179, 180
 Melik İmadüddin Zevzenî 346
 Melik Nasirüddin Timrânî 352
 Melik Nasirüddin Mahmut 17, 365
 Memşât 10, 102, 103, 388
 Memşât Dineverî 10, 102, 388
 Meryemü'l-Basriyye 19, 461
 Mesûhî 10, 103, 169, 180
 Mette'l-Ensârî 245
 Mevlânâ Alaeddin 18, 352, 354, 421
 Mevlânâ Alaeddin Emnâyî 354
 Mevlânâ Arif 277
 Mevlânâ Bahaüddin Veled 298, 332
 Mevlânâ Bâyezit Pûrânî 344
 Mevlânâ Bedrüddin 331
 Mevlânâ Burhanüddin 289
 Mevlânâ Cânî 440
 Mevlânâ Celaleddin Hâlidî 276
 Mevlânâ Celaleddin Mahmut Zâhit Murgâbî 16, 346
 Mevlânâ Celaleddin Muhammet Belhî Rûmî 16, 325
 Mevlânâ Dâvut Hasûr 353
 Mevlânâ Ebû'l-Hayr 18, 421
 Mevlânâ Eşref 19, 456
 Mevlânâ Fahrüddin Lûristânî 16, 320
 Mevlânâ Fahrüddin Zâhit 16, 351
 Mevlânâ Hâce Ali 289
 Mevlânâ Hacı 18, 421
 Mevlânâ Hümamüddin Kelebâdî 19, 438
 Mevlânâ Hüsamüddin Galbek 17, 360
 Mevlânâ Hüseyin Türk 289
 Mevlânâ Kâsım 15, 289-290
 Mevlânâ Kelân 18, 414, 418
 Mevlânâ Kelân Ziyaretgâhî 18, 414
 Mevlânâ Kemalüddin Zâhid 17, 361
 Mevlânâ Kerimüddin Mev'idi 17, 358
 Mevlânâ Kutbuddin Allâme Şirazî 386
 Mevlânâ Lütfi 19, 455
 Mevlânâ Lütfullah 289
 Mevlânâ Mecdüddin Hacı 16, 355
 Mevlânâ Mir Hasan 289
 Mevlânâ Mir İmam 19, 437

- Mevlânâ Mir Muhammet 289
Mevlânâ Mir Zeyn 18, 428
Mevlânâ Muhammet Arap 18, 427
Mevlânâ Muhammet Çâhû 18, 429
Mevlânâ Muhammet Emin 18, 423, 459
Mevlânâ Muhammet Emin Kûhistânî 459
Mevlânâ Muhammet Eset 288, 344, 459
Mevlânâ Muhammet Horasânî 18, 425
Mevlânâ Muhammet Şîrîn meşhûr be-Mağribî 19, 454
Mevlânâ Muhammet Tebâdegânî 18, 56, 419, 423-426, 459
Mevlânâ Muhyî 18, 422-423
Mevlânâ Mukimî 19, 456
Mevlânâ Nizamuddin 17, 286, 288, 346, 363
Mevlânâ Nizamuddin Hâmûş 288
Mevlânâ Nizamuddin Kelâmî 17, 363
Mevlânâ Nizamüddin Ahmet 18, 414
Mevlânâ Nizamüddin Herevî 345
Mevlânâ Raziyyüddin Ali Mâyânî 317
Mevlânâ Raziyyüddin 318, 355
Mevlânâ Raziyyüddin Ali Mâyânî 318
Mevlânâ Raziyyüddin Nebî 16, 355
Mevlânâ Reşidüddin Na'zî 17, 356
Mevlânâ Saduddin 15, 18, 284, 286, 322-323, 344, 414, 420-423, 429, 459
Mevlânâ Saduddin Câcermî 459
Mevlânâ Saduddin Kâşgarî 15, 284, 286, 322-323, 344, 414, 420-421, 423, 429
Mevlânâ Sarrâc Hafız 17, 359
Mevlânâ Siracuddin Konyevî 326
Mevlânâ Şemsüddin 16, 18, 257, 279, 303, 317, 323, 328-331, 333-334, 386, 419, 431
Mevlânâ Şemsüddin Fenârî Rûmî 279
Mevlânâ Şemsüddin Halife 317
Mevlânâ Şemsüddin İğî 386
Mevlânâ Şemsüddin Ma'dâbâdî 18, 431
Mevlânâ Şemsüddin Muhammet 16, 257, 323, 329, 419
Mevlânâ Şemsüddin Muhammet b. Abdulmelik Deylemî 257
Mevlânâ Şemsüddin Muhammet b. Ali b. Melik-dâd Tebrizî 16, 329
Mevlânâ Şemsüddin Muhammet Eset 16, 323
Mevlânâ Şemsüddin Müftî 303
Mevlânâ Şerefüddin Yezdî 19, 437
Mevlânâ Şeyhî Kûhistânî 344
Mevlânâ Şihabuddin 18, 283, 421
Mevlânâ Şihabuddin Sayrâfî 283
Mevlânâ Şihabuddin Hiyâbânî 455
Mevlânâ Tacüddin Ahmet Şicenî 18, 429
Mevlânâ Vahidüddin 352
Mevlânâ Vecihüddin 18, 423
Mevlânâ Yahya 424, 430
Mevlânâ Yahya Sibek 424
Mevlânâ Yakup Çerhî 15, 282, 288
Mevlânâ Zahirüddin Halvetî 16, 347, 348, 440
Mevlânâ Zeynüddin Ebû Bekr Tâybâdî 346
Mevlânâ Zeynüddin Ebû Bekr Tâyibâdî 16, 345
Meymun 89
Meymûn Mağribî 11, 107
Mikail 62
Mir Abdulevvel 289
Mir Ali Abû 233
Mir Burhanüddin 271
Mir Büzürg ve Mir Hord Marûf bi-Sâ-dât Nûhka 17, 360
Mirçe Sifal-furuş 53
Mir Derzî 432-433
Mîre Nişâburî 14, 205
Mir Gıyâs 17, 397
Mir Haydar Fahr-bâyî 18, 427
Mir Hüseyinî 448
Mir İkbâl Sistânî 341
Mir İzzüddin Tahir Nişâburî 422
Mir Kârîz 18, 417, 418

- Mir Müflisî 18, 431
 Mir Seyyit Kasım Tebrizî 19, 439
 Mir Seyyit Külâl 270, 271
 Molla Abdurrahman Camî 23, 32, 42-43, 59
 Molla Kelân 418
 Muâze Adeviyye 19, 462
 Muaz Râzî 68, 97
 Muhammedül-Evânî ki İbnü'l-Kâyid 17, 374
 Muhammet Ali Kassap 95
 Muhammet b. Abdulhalûk Dineverî 209
 Muhammet b. Abdullah 15, 146, 154, 186, 221, 240, 253, 254
 Muhammet b. Abdullah er-Râzî 186
 Muhammet b. Abdullah et-Taberî 221
 Muhammet b. Abdullah Gâzer Hirevî 15, 253
 Muhammet b. Abdulvahhap 169
 Muhammet b. Ahmet b. Hamdun el-Ferrâ 161
 Muhammet b. Ahmet b. İbrahim 165
 Muhammet b. Ahmet b. İsmail b. Sem'ûn 187
 Muhammet b. Ahmet b. Muhammet el-Mukrî 208
 Muhammet b. Ali b. Cafer el-Bağdâdî el-Kettânî 153
 Muhammet b. Ali b. Hüseyin b. Vehb el-Atûfî 158
 Muhammet b. Ali Dâstânî 229
 Muhammet b. Ali Hakîm Tirmizî 11, 116
 Muhammet b. Ali Kassâp 106
 Muhammet b. Cafer eş-Şibhî 161
 Muhammet b. Dâvud ed-Dımuşkı 160
 Muhammet b. Dâvud el-Marûf bi-Hâdimî'l-Fukarâ 294
 Muhammet b. el-Hüseyin el-Bercelânî 101
 Muhammet b. el-Kâ'id min el-müfredîn 374
 Muhammet b. el-Müeyyet b. Ebi Bekr b. Ebi'l-Hasan b. Muhammet Hamûye 300
 Muhammet b. es-Semin 129
 Muhammet b. Fâze 11, 109
 Muhammet b. Fazl 11, 116, 248
 Muhammet b. Fazl Belhî 11, 116
 Muhammet b. Hafif b. Eşfeşar ez-Zabbi 189
 Muhammet b. Hâmit Tirmizî 12, 140
 Muhammet b. Hasan 11, 114, 121, 220
 Muhammet b. Hasan Cevherî 11, 121
 Muhammet b. Hüseyin b. Ahmet el-Hatip el-Bükeyrî 324
 Muhammet b. Hüseyin b. Muhammet b. Musa Sülemî 233
 Muhammet b. İbrahim 17, 91, 159, 380
 Muhammet b. Mankil 388
 Muhammet b. Mansûr Tûsî 10, 88, 92
 Muhammet b. Muhammet b. el-Hüseyin 206
 Muhammet b. Muhammet b. Mahmut el-Hâfız el-Buharî 277
 Muhammet b. Muhammet b. Ömer Şebbûye 225
 Muhammet b. Muhammet b. Sehl b. Atâ el-Âdemî 129
 Muhammet b. Muhammet el-Buharî 273, 276
 Muhammet b. Musa 151, 233
 Muhammet b. Ömer el-Hakîm Tirmizî 119
 Muhammet b. Sa'd 150
 Muhammet b. Sem'ân 243
 Muhammet b. Süleyman es-Su'lûkî 234
 Muhammet b. Yusuf 11, 109, 110, 368
 Muhammet b. Yusuf Bennâ 11, 109
 Muhammet b. Yusuf el-Bennâ 110
 Muhammet Ebû'l-Havârî 119
 Muhammet el-Fazl 183
 Muhammet Eslem 9, 69, 70
 Muhammet Eslem Tûsî 9, 69
 Muhammet Fâze 110
 Muhammet Fazl Belhî 115, 121

Muhammet Hâce 15, 249
 Muhammet Haffâf 13, 195
 Muhammet Hamit 115, 140, 214
 Muhammet Hamit Vâşkerdî 214
 Muhammet Hammûye el-Cüveynî 15, 291
 Muhammet Hasan 220
 Muhammet İbrahim 163, 181
 Muhammet İbrahim es-Sûsî es-Sofi 163
 Muhammet İsmail 101, 119, 126
 Muhammet kâse-lîs 452
 Muhammet Mankîl 294
 Muhammet Mansûr et-Tüsî 101
 Muhammet Müslim Hasîr-bâf 120
 Muhammet Sâherî 14, 213, 252
 Muhammet Sevvâr 90
 Muhammet Sîrîn 463
 Muhammet Şehrâbâdî 233
 Muhammet Şeyh 18, 410, 411
 Muhammet Şigerf 207
 Muhammet Taberânî 164
 Muhammet Tebâdegânî 18, 56, 105, 419, 423-426, 459
 Muhammet ve Ahmet b. Ebî'l-Verd 11, 122
 Muhyiddin el-Arabî 266, 281, 374, 376, 381, 460, 469
 Mukri Mahmut 18, 423
 Murta'îş 13, 117, 132, 153, 161, 172, 182, 185, 211, 219, 234, 239
 Musa 14, 17-18, 107, 151, 170, 186, 205, 233-235, 248, 264, 315, 343, 379, 387, 389-390, 411
 Mus'ab b. Ahmet el-Bağdadî 111
 Musa b. İmrân Cîreftî 248
 Musa İmrân 14, 205
 Musa İmrân Cîreftî 14, 205
 Mustafa 21, 67, 72, 76, 79, 92, 146, 154, 174, 216, 236, 247-248, 267, 312, 330, 388
 Mu'tezile 69
 Muzaffer Kirmanşâhî 13, 91, 107, 157, 178, 208
 Muzaffer Kirmanşâhî Kirmîsî 13, 178

Mü'emmil 13, 191, 194-195
 Mü'emmil Cassâs 13, 191, 194
 müezzîn 211, 349

N

Nasrâbâdî 13, 15, 87, 136, 152, 170, 173, 184, 185, 224, 234, 251
 Necibüddin 16-17, 336-337, 339-340, 357-358, 370, 388-389, 473
 Necmüddin Hasan b. Alaeddin es-Sicezî 452
 Nessâc 11, 15, 91, 126, 155, 262-263, 265, 268, 303, 389
 Nihâvendî 184
 Nizamülmülk 263
 Numan b. Sabit 67
 Nurî 10, 91, 94-95, 102, 104, 106, 125-127, 136-137, 141, 151, 159-160, 164, 169, 180, 182, 248, 465-466
 Nuruddin Şehit 369

O

ona Ebû Osman Kâtip 389
 Osman b. Sâit Dârimî 88

Ö

Ömer 16, 18, 27, 60, 109, 119, 203, 218, 225, 258, 288, 317-320, 322-323, 335, 344, 372, 382-383, 388, 411, 419, 426, 427, 459
 Ömer Ata 18, 411
 Ömer b. Osman Mekki 109, 388
 Ömer ve Ali (ra) 60

P

Pehlevan Mahmut Pekkeyâr 16, 304, 348
 Penbeçe Münecime 19, 474
 Pir Ebû'l-Fazl Hasan 220, 227, 229-230, 234
 Pir Ebû'l-Fazl Hasan Serahsî 229
 Pir Ebû Sait Dûnî 208

Pir Farisî 137

Pir Mu'temir Kûhendizî 216

Pir Şebbüyî 225

R

Rabî'a Adeviyye 19, 460

Rabia Şamiyye 464

Rey 79, 91, 98, 104-105, 115, 119, 140

Reyhâne Vâlihe 19, 461

Ruveym 10, 95, 102-104, 106, 111, 115,
131-132, 147, 181-183, 189, 193,
208, 388

Ruveym Bağdâdî 131, 388

Rüknüddin Mesut 244

S

Sabit Habbâz 10, 106

Sa'd b. İsmail el-Hîrî en-Nişâburî 98

Sa'd b. Yezit 101

Sadi Şirazî 445

Sa'dlu Hüseyin 433

Sadr Ata 18, 408, 412

Sa'dûn Mecnûn 11, 108

Sagîr 10, 12, 14, 78, 147-148, 152, 181,
184, 210

Sahîh-i Buharî 201

Sait b. Selam Mağribî 99

salih 64, 104, 115, 118, 124, 156, 234,
243, 325, 336, 339, 342, 368

Salih b. Mektûm 11, 120

Sâlih Mutî 461

Sâlimî 11, 118, 154

Sehl Abdullah 87, 111, 132, 142, 144,
194, 196

Sehl Abdullah'ın efendisi Harun 144

Sehl Abdullah Tüsterî 87, 196

Sehl b. Abdullah 10, 57, 90, 110-111,
117-119, 125, 128, 130, 184

Sehl b. Abdullah Tüsterî 125, 184

Sehl b. Ali Mervezî 11, 110

Sehl Sipahânî 194

Sehl Sülûkî 164, 234

Sehl Tüsterî 219

Selm Havvâs 74

Semî 160

Semnûn 10, 106-107, 115, 182-183, 467

Semnûn b. Hamza Muhibb Kezzâp 10,
106

Semnûn Muhip 467

Serahslı Ebûlfazl Muhammet b. Hüseyin 220

Serî 10, 19, 69, 72, 77, 82-83, 87-88, 91-
92, 94-95, 101-103, 106, 122, 126,
182, 200, 219, 303, 306, 351, 467

Serî b. Mugallis Sakatî 10, 82

Serî Sakatî 19, 69, 72, 77, 83, 88, 91-92,
94-95, 101-103, 106, 122, 126, 182,
200, 219, 306, 351, 467

Serkeş 218

Serkî 14, 133, 213, 248, 252

Sevbân b. İbrahim 65

Seyyidü't-tâyife 388

Seyyidü't-tayife Cüneyt Bağdâdî 10, 95

Seyyit Ata 18, 412

Seyyit Burahnuddin Muhakkik Tirmizî 331

Seyyit Burhan 271

Seyyit Burhanüddin Muhakkik 16,
325, 333

Seyyit Cemal Surh 17, 359

Seyyit Cürcânî 277

Seyyit Ecel 236

Seyyit Emir Külâl 15, 270

Seyyit Fahrettin 320

Seyyit Muhammet Medenî 19, 433

Seyyit Nâsir Hüsrev 19, 455

Seyyit Nesîmî 19, 456

Seyyit Nimetullah 18, 416

Seyyitzade Balyânî 434

Siddik-ı Ekber 439

Sîrevânî 13, 14, 127, 133, 148, 159, 162,
166-167, 184, 210-213, 248, 252

Sîrevânî Sagîr 14, 148, 184, 210

Sultan Bâyezîd Bestâmî 308

Sultan Feresnâfe 241

Sultan İbrahim Edhem 241

Sultan Mahmut Sebüktekin 441

Sultan Mecdüddin Tâlbe 15, 256

- Sultan Muhammet Şah b. Toglat Şah 357
- Sultan Muhammet Şah Hâlecî 350
- Sultan Mübarek Şah Halacî 452
- Sultan Şemsüddin 351-352, 356, 360
- Sultan Şemsüddin İltutmuş 351-352
- Sultan Veled 16, 324, 328, 330, 332-333, 334
- Süfyan Servî 460, 464
- Sühreverdî 18, 201, 293, 303, 324-325, 336, 339-340, 348, 369-370, 373, 385, 388-389, 405
- Sülemî 14, 128, 138, 145, 155, 183, 186-187, 209, 211, 233-234, 460
- Süleyman 9, 11, 13, 17, 42, 44, 59, 65-67, 73-74, 77, 79, 81, 89, 98, 106, 108, 185, 234, 254, 399-400, 406
- Ş
- Şâfi 9, 65, 68
- Şah Ali Ferâhî 16, 321
- Şah Cihan 244
- Şah Ebû'l-Gazi 433-434
- Şah İbrahim Edhem 344
- Şahruh Mirza 30, 434, 436
- Şah Şücâ 10, 85, 97-98
- Şah Şücâ Kirmanî 10, 97
- Şakik Belhî 84, 89, 125
- Şakik b. İbrahim Belhî 10, 79
- Şavâne 19, 462-463
- Şayh İsmail Kasrî 15, 294
- Şemsüddin İgî 328, 386
- Şemsüddin Muhammet Hâfız Şirâzî 19, 458
- Şerefüddin Mavsîlî 328
- Şerif Hamza Ukaylî 14, 137, 215, 245, 249
- Şeybân b. Ali 12, 142
- Şeybenî 254
- Şeyh Abbas 135, 159, 162, 175, 217
- Şeyh Abbas Fakîr 162, 217
- Şeyh Abbas Fakîr Herevî 217
- Şeyh Abdî b. Müsafır 472
- Şeyh Abdulkadir 335, 368-374, 376, 379, 384-385, 468, 473
- Şeyh Abdulkadir Gilanî 335
- Şeyh Abdülkebir 421
- Şeyh Abdullah 14-18, 198, 203-204, 212, 216, 234, 248, 266, 316-317, 366, 373-374, 395, 399, 416-417
- Şeyh Abdullah b. Abdurrahman 216
- Şeyh Abdullah Balyânî 14, 203
- Şeyh Abdullah Bernişâbâdî 18, 416
- Şeyh Abdullah b. Matarrif 399
- Şeyh Abdullah Cüveynî 266
- Şeyh Abdullah Garcistânî 16, 316
- Şeyh Abdullah Mübarek 234
- Şeyh Abdullah Savma'î 366
- Şeyh Abdullah Tâkî 15, 212, 248
- Şeyh Abdullah Yâfiî 373, 374
- Şeyh Abdurrahman 371, 454, 460
- Şeyh Abdurrahman Esferâyini 454
- Şeyh Abdurrahman Sülemî 460
- Şeyh Ahi Ali 317, 318
- Şeyh Ahmet b. Ebû'l-Hasan Râ'î 17, 379
- Şeyh Ahmet Câm 58, 244
- Şeyh Ahmet Cürfânî 308
- Şeyh Ahmet Cuvâlger 14, 213
- Şeyh Ahmet Çiştî 15, 250
- Şeyh Ahmet Gazzâlî 15, 263, 265, 291-292, 389
- Şeyh Ahmet Hâcî 15, 250
- Şeyh Ahmet Harrânî 13, 188
- Şeyh Ahmet Kûfânî 15, 219, 249, 253
- Şeyh Ahmet Kûfânî 212
- Şeyh Ahmet Nasr 14, 222, 251-252
- Şeyh Ahmet Nasr Talkanî 252
- Şeyh Ahmet Neccâr 14, 239, 250-251
- Şeyh Ahmet Neccâr Esterâbâdî 14, 239, 251
- Şeyh Ahmet Yahya 132
- Şeyh Alaeddin Harezmi 17, 403-404
- Şeyh Alauddevle 296, 309, 321
- Şeyh Âlemü'l-Hüdâ Ebû Mansur Ma-turidî 138
- Şeyh Alevî Dineverî 241
- Şeyh Ali Heybetî 369, 370, 373, 380
- Şeyh Ali Kâtip 183

- Şeyh Ali Lala 306, 307, 308
 Şeyh Ali Sarrâc 203
 Şeyh Ali Sehl İsfehâni 109
 Şeyh Ammâr 15, 293, 297
 Şeyh Ammâr Yâsir 15, 293
 Şeyh Ammî Bistâmî 229
 Şeyh Amû 15, 134-135, 158, 161, 163-164, 166, 175, 186, 205, 211-213, 216, 218, 221, 248, 251-253, 255
 Şeyh Asilüddin Şirazî 203
 Şeyh Âzerî 19, 455
 Şeyh Aziz 70
 Şeyh Bahauddin Kübrâ 303
 Şeyh Bahauddin Ömer 16, 288, 322-323, 419, 426-427, 459
 Şeyh Bahauddin Veled 16, 324, 325
 Şeyh Bahauddin Zekeriyya 16, 348, 349, 351, 364, 446,-447
 Şeyh Bahauddin Zekeriyya Multânî 351, 447
 şeyh Bâyezît Bestâmî 54
 Şeyh Beka b. Batu 369
 Şeyh Bereke 15, 292
 şeyh Bunan 53
 Şeyh Burhanuddin Sâgarçî 18, 415
 Şeyh Bükeyr Derrâc 12, 151
 Şeyh Cafer Hazzâ 113
 Şeyh Câ-gir 17, 369, 373, 380
 Şeyh Cemâl Nûkânî 18, 416
 Şeyh Cemalüddin 16, 203, 204, 298, 308, 339, 342
 Şeyh Cemalüddin Abdussamet Zencânî 203
 Şeyh Cemalüddin Ahmet Cûrfânî 16, 308
 Şeyh Cemalüddin Gili 298
 Şeyh Cemalüddin Lûr 16, 339
 Şeyh Cemalüddin Yusuf Kürânî 342
 Şeyh Cevher 17, 394
 Şeyh Cüneyt Bağdâdî 306
 Şeyh Ebi Bekr Tâhiri Ebherî 132
 Şeyh Ebû Abdullah 14, 17, 19, 112, 124, 132, 135-136, 163, 166-167, 190-200, 20-207, 229, 239, 240, 248, 366, 377, 380, 399, 444, 466
 Şeyh Ebû Abdullah Bâkû 14, 207, 240
 Şeyh Ebû Abdullah Balyânî 204
 Şeyh Ebû Abdullah Cellâ 163
 Şeyh Ebû Abdullah Dâstânî 14, 229
 Şeyh Ebû Abdullah Hafif 19, 112, 124, 132, 135-136, 166-167, 190-200, 239-240, 248, 444, 466
 Şeyh Ebû Abdullah Hâzır 193
 Şeyh Ebû Abdullah Muhammet b. İbrahim Kureşî Hâşimî 17, 380
 Şeyh Ebû Abdullah Savma'î 17, 366
 Şeyh Ebû Abdullah Tâkî 124, 205
 Şeyh Ebû Abdurrahman 14, 128, 138, 183, 233-235
 Şeyh Ebû Abdurrahman Hotenî 235
 Şeyh Ebû Abdurrahman Sülemî 14, 128, 138, 233
 Şeyh Ebû Abdurrahman Sülemî Nişâburî 14, 233
 Şeyh Ebû Ahmet Abdal Çiştî 14, 241
 Şeyh Ebû Ali 14-15, 102, 144, 157, 168, 171, 186, 201, 203, 223-224, 231, 234, 261-263, 266, 290
 Şeyh Ebû Ali Bündâr Sayrafi 186
 Şeyh Ebû Ali Dakkâk 14, 102, 157, 203, 224
 Şeyh Ebû Ali Fârmedî 263, 266, 290
 Şeyh Ebû Ali Hüseyin b. Muhammet el-Firûzâbâdî Ekkâr 201
 Şeyh Ebû Ali Kâtip 168, 231
 Şeyh Ebû Ali Rûdbârî 144, 231
 Şeyh Ebû Ali Siyâh 14, 223
 Şeyh Ebû Ali Sukâfî 234
 Şeyh Ebû Amr Akkâf 251
 Şeyh Ebû Amr Dımışkî 150
 Şeyh Ebû Amr Nuceyt 251
 Şeyh Ebû Amr Sarifinî 17, 371
 Şeyh Ebû Amr Zeccâcî 165
 Şeyh Ebû Bekir Şibli 54
 Şeyh Ebû Bekr b. Abdullah Tûsî Nessâc 15, 262
 Şeyh Ebû Bekr Fâlizbân 252
 Şeyh Ebû Bekr Ferrâ 252
 Şeyh Ebû Bekr Habbâz 52

- Şeyh Ebû Bekr Haremî 162
 Şeyh Ebû Bekr Kettani 149
 Şeyh Ebû Bekr Müfit 252
 Şeyh Ebû Bekr Selle-bâf Tebrizî 329
 Şeyh Ebû Bekr Timistânî 132
 Şeyh Ebû Bekr Tûsî 17, 362
 Şeyh Ebû Bekr Vâsıtî 12, 121, 132, 151
 Şeyh Ebû Bekr Zakkâk Mısırî 118
 Şeyh Ebû Cafer Dâmegânî 12, 149, 150
 Şeyh Ebû Cafer Haddât 96
 Şeyh Ebû Ferec Tarsusî 368
 Şeyh Ebû Hafs 52, 140, 193
 Şeyh Ebû Hafs Haddât 52, 140
 Şeyh Ebû Hasan Ali b. Muhammet b. Yusuf Kureşî Hakkârî 368
 Şeyh Ebû Husâme 252
 Şeyh Ebû İmran Kebîr 140
 Şeyh Ebû İmrân Râzî 150
 Şeyh Ebû İshak 14, 200, 241-243, 265
 Şeyh Ebû İshak Gâzirûnî 200
 Şeyh Ebû İshak Şâmî 14, 241, 242, 243
 Şeyh Ebû İshak Şirazî 265
 Şeyh Ebû Kasım Hakîm Semerkandî 138
 Şeyh Ebû'l-Abbas 14, 17, 52, 133-136, 182, 214, 221-223, 228, 230, 236, 240, 252, 393, 395-396, 401-402
 Şeyh Ebû'l-Abbas Âmulî 52
 Şeyh Ebû'l-Abbas Atâ 136
 Şeyh Ebû'l-Abbas Demenhûrî 17, 401
 Şeyh Ebû'l-Abbas Kassâp 214, 228, 252
 Şeyh Ebû'l-Abbas Kassap Âmulî 14, 221
 Şeyh Ebû'l-Abbas Mursî 17, 393, 395, 396
 Şeyh Ebû'l-Abbas Nesâyî 252
 Şeyh Ebû'l-Abbas Nihavendî 134, 182, 240, 252
 Şeyh Ebû'l-Ezher İstahrî 177
 Şeyh Ebû'l-Fazl Abdulvahit b. Abdula-ziz Taymimî 368
 Şeyh Ebû'l-Fazl b. Hasan el-Huttalî 236
 Şeyh Ebû'l-Fazl Hasan 14, 220, 227
 Şeyh Ebû'l-Fazl Hasan Serahsî 14, 220
 Şeyh Ebû'l-Ferec Tarsusî 252
 Şeyh Ebû'l-Gays Cemil Yemenî 17, 390
 Şeyh Ebû'l-Hasan 17, 53, 119, 133, 149, 188, 201, 203, 228-229, 238, 249, 252, 261, 264, 290-291, 308, 392-393, 396, 409, 410
 Şeyh Ebû'l-Hasan Abdullah Cahzâm Hemedânî 201
 Şeyh Ebû'l-Hasan Bısrî Sencerî 15, 248
 Şeyh Ebû'l-Hasan Cahzam Hemedânî 252
 Şeyh Ebû'l-Hasan Harakânî 14, 228
 Şeyh Ebû'l-Hasan Işkî 18, 409
 Şeyh Ebû'l-Hasan Kureşî 379
 Şeyh Ebû'l-Hasan Mağribî Şâzili 17, 392
 Şeyh Ebû'l-Hasan Muammer 188
 Şeyh Ebû'l-Hasan Müzeyyin 53, 149
 Şeyh Ebû'l-Hasan Serkî 133, 252
 Şeyh Ebû'l-Hasan Sühân-âjen 188
 Şeyh Ebû'l-Hasan Şâzeli 264
 Şeyh Ebû'l-Hasan Şâzili 393, 396
 Şeyh Ebû'l-Hasan Tîşe-sâv 249
 Şeyh Ebû'l-Hayr 121, 175, 252
 Şeyh Ebû'l-Hayr Askalânî 121
 Şeyh Ebû'l-Hayr Habeşî 175, 252
 Şeyh Ebû'l-Hüseyin Müzeyyin 194
 Şeyh Ebû'l-Hüseyin Selâmî 12, 151
 Şeyh Ebû'l-Hüseyin Cahzam 212
 Şeyh Ebû'l-Hüseyin Müzeyyin 195
 Şeyh Ebû'l-Hüseyin Nurî 151
 Şeyh Ebû'l-Hüseyin Varrâk 12, 150
 Şeyh Ebû'l-Kasım 14, 91, 136, 138, 154, 170, 226, 231-232, 234, 240, 251, 261-262, 292
 Şeyh Ebû'l-Kasım Bısr Yâsin 14, 226
 Şeyh Ebû'l-Kasım Bu Seleme Ebîverdi 91
 Şeyh Ebû'l-Kasım Dımışkî 154
 Şeyh Ebû'l-Kâsım Ebû Seleme Bâverdi 207
 Şeyh Ebû'l-Kasım Gürgânî 14, 231, 232, 261-262, 292

- Şeyh Ebu'l-Kasım Kuşeyri 14, 235
 Şeyh Ebû'l-Kasım Nasrâbâdî 136, 170, 234, 251
 Şeyh Ebu'l-Kasım Şakânî 14, 235
 Şeyh Ebu'l-Leys Fûşencî 15, 253
 Şeyh Ebu'l-Mekârim Rûknüddin Ala-uddevle Simnânî 16, 309
 Şeyh Ebû'l-Vefa 380
 Şeyh Ebû Mansur 18, 138, 415
 Şeyh Ebû Mansûr Gâzer 15, 251
 Şeyh Ebû Mansur Maturidî 18, 415
 Şeyh Ebû Medyen Mağribî 17, 375, 389
 Şeyh Ebû Muhammet Abdulkadir b. Ebû Salih b. Abdullah Cili 368
 Şeyh Ebû Muhammet Abdurrahman Tafşûncî 17, 371
 Şeyh Ebû Müslim Fesevî 216
 Şeyh Ebû Müzahim Şirazî 193
 Şeyh Ebû Nasr 15, 188, 220, 251, 345
 Şeyh Ebû Nasr Habbâz 188
 Şeyh Ebû Nasr Kabbânî 15, 251
 Şeyh Ebû Nasr Sarrâc 220, 251, 345
 Şeyh Ebû'n-Necip Suhreverdi 335, 389
 Şeyh Ebû'n-Necip 201, 203, 293-294, 369, 373, 438
 Şeyh Ebû'n-Necip Suhreverdi 294, 438
 Şeyh Ebû'n-Necip Sühreverd 203
 Şeyh Ebû'n-Necip Sühreverdi 201, 293, 369, 373
 şeyh Ebû Osman 100
 Şeyh Ebû Osman Hirî 150, 161
 Şeyh Ebû Osman Mağribî 179, 231
 Şeyh Ebû'r-Rebi Mâleki 467
 Şeyh Ebû Sait 14-15, 52, 123, 130, 136, 184, 220-221, 225-227, 229-234, 236, 238, 240, 252, 259, 261-262, 276, 344, 373, 388, 428, 468, 469
 Şeyh Ebû Sait b. Ebu'l-Hayr 14, 229
 Şeyh Ebû Sait Ebû'l-Hayr 136, 220-221, 225-227, 232-234, 236, 238, 240, 259, 261-262, 276, 344, 428, 468
 Şeyh Ebû Sait Filevî 373
 Şeyh Ebû Sait Harrâz 52, 123, 130
 Şeyh Ebû Saiti Filevî 369
 Şeyh Ebû Sait Mâlinî 184
 Şeyh Ebû Sa'it Mâlinî 144
 Şeyh Ebû Sait Muallim 15, 252
 Şeyh Ebû Seleme Baverdi 15, 250
 Şeyh Ebû Send Mübarek Ali Mahzûmî 368
 Şeyh Ebû's-Suût 369, 373, 375
 Şeyh Ebû Su'ût 374
 Şeyh Ebû Tahîr 259-261
 Şeyh Ebû Talip Hazrec Bağdadî 189
 Şeyh Ebû Usâme 213
 Şeyh Ebû Yezit 229
 Şeyh Ebû Yezit Bistâmî 228
 Şeyh Ebû Zer Buzcânî 15, 257
 Şeyh Ebû Zur'a Erdebilî 14, 239
 Şeyh Ebû Zur'a Râzî 14, 239
 Şeyh Ebû Zür'a Taberî 183
 Şeyh Evhaduddin Hamit Kirmânî 19, 438
 Şeyh Evhaduddin Kirmânî 364
 Şeyh Evhadüddin 19, 266, 329, 351, 438-439, 449
 Şeyh Evhadüddin Hamit Kirmânî 266
 Şeyh Evhadüddin Kirmânî 329, 351, 438-439, 449
 Şeyh Fahrüddin Irakî 265, 329, 348, 386-387, 447
 Şeyh Fahrüddin Irakî Leme'at 265
 Şeyh Fahrüddin İbrahim Müştehir Irakî 19, 445
 Şeyh Feridüddin 19, 40, 43, 50, 326, 332, 349, 417, 442-443
 Şeyh Feridüddin Attar 40, 43, 50
 Şeyh Feridüddin Attâr Nişaburî 19, 442
 Şeyh Ferit 16, 349, 350
 Şeyh Ferit Şekker-genc 16, 350
 Şeyh Fetha 15, 292
 Şeyh Feth Mavsilî 115
 Şeyh Hafız 317-318, 320
 Şeyh Hafız Ömer 318, 320
 Şeyh Hâfız Ömer Eberdihî 16, 317
 Şeyh Hamit Esvet Zencî 144
 Şeyh Hammât Debbâs 17, 368, 378

- şeyh Hasan Basrî 61
 Şeyh Hasan Cûrî 424
 Şeyh Hasan Kırâfî 143
 Şeyh Hasan Mısırî 251
 Şeyh Hasan Sâlbe 217
 Şeyh Hasan Sekkâk Simnânî 15, 290
 Şeyh Hasan Simmânî 266
 Şeyh Hayat Harrânî 380
 Şeyh Hubeyre Basrî 241
 Şeyh Husrî 223, 250
 Şeyh Huzeyfe Ma'raşî 241
 Şeyh Hüsamüddin Hasan b. Muham-
 met b. Hüseyin b. Ahî Türk 16, 332
 Şeyh Hüsamüddin Şemşirî 342
 Şeyh Hüseyin Mansûr 139
 Şeyh İbn el-Efleh Yemenî 391
 Şeyh İbn Fariz 383
 Şeyh İbn Sekine 390
 Şeyh İbnü'l-Arabî 266
 Şeyh İbrahim 16, 53, 178, 252, 336, 339,
 384
 Şeyh İbrahim Acuri 53
 Şeyh İbrahim Keyyân 252
 Şeyh İbrahim Meczûp 16, 339
 Şeyh İlyas 19, 437
 Şeyh İmadüddin Fakîh 19, 457
 Şeyh İmadüddin Muhammet b. Şey-
 hüş-şuyûh Şihabuddin Sühreverdî
 389
 Şeyh İmam Ahmet Gazzâlî 291
 Şeyh İmrân Sülüsî 14, 216
 Şeyh İsa Hattâr Yemenî 17, 390
 Şeyh İsmail Debbâs Cîrefî 15, 252
 Şeyh İsmail Kasrî 296
 Şeyh İsmail Nasrâbâdî 15, 251
 Şeyh İsmail Sisî 454
 Şeyh İsrâfil 65
 Şeyh-i Şiraz 431
 Şeyh İzzüddin Mahmud Kâşî 340
 Şeyh Kazibü'l-bân Mavsîlî 373
 Şeyh Kemâl Hocendî 19, 453, 454
 Şeyh Kemaluddin Abdurrezzak Kâşî
 16, 340, 341
 Şeyh Kutbuddin Bahtiyâr 17, 363, 364,
 365
 Şeyh Kutbuddin Bahtiyâr Kâkî 17, 363
 Şeyh Kutbuddin Ebherî 438
 Şeyh Kutbuddin Mevdût 243
 Şeyh Kutbüddin Ebû Reşit Ebherî 203
 Şeyh Lokman 14, 227, 229, 230
 Şeyh Lokman Serahsî 14, 227
 Şeyh Mahmut Bihârî 17, 362
 Şeyh Mahmut Çebüşterî 19, 448
 Şeyh Mahmut Mathara-düz 358
 Şeyh Mahmut Uşnuvî 257
 Şeyh Mansur Hallac 442
 Şeyh Marûf Kerhî 379
 Şeyh Mecdüddin Bağdâdî 15, 298, 307,
 388, 442
 Şeyh Melikyâr Perrân 17, 362
 Şeyh Muhalleb b. Ahmet b. Mezrûk
 157
 Şeyh Muhammed Yemenî 16, 338
 Şeyh Muhammet Ebû Hafs Küretî 15,
 252
 Şeyh Muhammet Halit 318
 Şeyh Muhammet Kassap Âmulî 14,
 228
 Şeyh Muhammet Sâherî 14, 213
 Şeyh Muhammet Sekkâk 52
 Şeyh Muhammet Sofî 18, 411
 Şeyh Muhammet Şah 16, 321-322
 Şeyh Muhammet Şah Ferâhî 16, 321
 Şeyh Muhammet Vâsî 62
 Şeyh Muhyiddin Abdulkadir 17, 366,
 374, 472
 Şeyh Muhyiddin Abdulkadir Cîlî 17,
 366
 Şeyh Muhyiddin Abdulkadir Gilânî
 472
 Şeyh Muhyiddin Ali Çiştî 17, 358
 Şeyh Muhyiddin Arabî 335, 341, 344,
 373, 438, 447, 454
 Şeyh Muhyiddin el-Arabî 266, 281,
 374, 376, 381, 469
 Şeyh Muhyiddin Muhammet b. Ali b.
 Arabî 17, 384
 Şeyh Muiniddin 339
 Şeyh Muinüddin Sencerî 363
 Şeyh Murta'îş 132

- Şeyh Musa 17, 389-390
 Şeyh Musa Sidrânî 17, 389
 Şeyh Mu'teber Talha b. Abdullah Talha et-Tusterî el-İrâkî 389
 Şeyh Mücir 17, 363
 Şeyh Müemmen 241
 Şeyh Mü'emmen Şirâzî 14, 241
 Şeyh Müeyyedüddin Cendî 328, 386
 Şeyh Müeyyedüddin el-Cendî 300
 Şeyh Müeyyet 328
 Şeyh Müferrih 17, 401
 Şeyh Mümin Şirâzî 252
 Şeyh Nazım 417
 Şeyh Necibüddin 16-17, 336, 339-340, 357-358, 370, 388-389, 473
 Şeyh Necibüddin Ali b. Burguş Şirâzî 16, 336
 Şeyh Necibüddin Ali Burguş 339-340, 388, 473
 Şeyh Necibüddin Ali Burguş eş-Şirâzî 388
 Şeyh Necibüddin Mütevekkil 17, 357
 Şeyh Necibüddin Sühreverdi 370, 389
 Şeyh Necmettin 395-396, 406
 Şeyh Necmettin Kübrâ 406
 Şeyh Necmüddin 15, 16, 293-294, 296, 298, 300-303, 306-307, 313, 324, 338, 342, 388, 409
 Şeyh Necmüddin Ali Burguş 338
 Şeyh Necmüddin Kübrâ 15, 293-294, 296, 300-302, 306-307, 388, 409
 Şeyh Necmüddin Muhammet Edkânî 16, 313
 Şeyh Necmüddin Râzî 16, 298, 306
 Şeyh Necmüddin Râzî Marûf bi-Dâye 16, 306
 Şeyh Nizamî 19, 450
 Şeyh Nizamuddin 16, 349-350
 Şeyh Nizamüddin Dihlevî Hâlidî mâ-ruf Şeyh Nizamuddin Evliyâ 16, 349
 Şeyh Nizamüddin Evliya 452
 Şeyh Nurettin Abdurrahman Kesrakî 309
 Şeyh Nuruddin Abdurrahman 16, 308, 318
 Şeyh Nuruddin Abdurrahman Esferâ-yini Kesrakî 16, 308
 Şeyh Nuruddin Abdussamet Natanzî 16, 340, 341
 Şeyh Nuruddin Muhammet 18, 427
 Şeyh Nurüddin Abdurrahman 16, 309, 341-342, 375
 Şeyh Nurüddin Abdurrahman Mısri 16, 341-342
 Şeyh Raziyüddin Ali Lala 298
 Şeyh Raziyüddin Ali Lala Gaznevî 16, 306
 Şeyh Reşit Bîdvâzî 18, 417
 Şeyh Reşn Evliyâ 17, 361
 Şeyh Reyhan 17, 400, 402-403
 Şeyh Riyazüddin Ali Lala 406
 Şeyh Rûzbehân Baklî 85
 Şeyh Rûzbihân 13, 15, 201-203, 294, 297
 Şeyh Rûzbihân Baklî 13, 201, 203
 Şeyh Rûzbihân Kebir Mısri 15, 294
 Şeyh Rüknettîn Alauddevle 298
 Şeyh Rüknüddin 290, 307, 308, 313, 315-316, 322, 327, 329, 335, 341, 375, 397, 438, 447, 448
 Şeyh Rüknüddin Alauddevle 290, 307, 308, 313, 315-316, 322, 327, 335, 341, 375, 397, 438
 Şeyh Rüknüddin Ebû'l-Feth 447
 Şeyh Rüknüddin Secâsî 329, 438
 Şeyh Sadaka Bağdâdî 17, 369
 Şeyh Sa'd Haddât 17, 394
 Şeyh Sadi 203
 Şeyh Sadruddin 17, 18, 300, 306, 327-328, 348, 350, 386-388, 397, 427, 439, 446-447
 Şeyh Sadruddin Ali Yemenî 439
 Şeyh Sadruddin Erdebilî 397, 439
 Şeyh Sadruddin Konevî 300, 306, 327
 Şeyh Sadruddin Muhammet b. İshak Konyevî 17, 386
 Şeyh Sadruddin Revvâsî 18, 427

- Şeyh Saduddin Hamevî 15, 295, 298-300, 308, 335, 422
- Şeyh Saduddin Hammuyî 386
- Şeyh Sadullah Zengüle 18, 427
- Şeyh Saidüddin Farganî 386
- Şeyh Saidüddin Fergânî 17, 387, 389
- Şeyh Sait 306, 328, 388
- Şeyh Sait Fergânî 328
- Şeyh San'an 18, 417
- Şeyh Selahuddin b. Feridun el-Konyevî Marûf bi-Zerküb 16, 331
- Şeyh Selahüddin 331-333
- Şeyh Semsüddin 329
- Şeyh Serî Sakatî 306
- Şeyh Seyfüddin Abdulvahhâp 17, 370
- Şeyh Seyfüddin Bâherzî 16, 298, 301, 351
- Şeyh Seyfüddin Halvetî 348
- Şeyh Siracuddin Mahmut b. Halife b. Abdusselam b. Ahmet b. Salbe 201
- Şeyh Sirevânî 133, 159, 162, 166, 212-213, 252
- Şeyh Sultan Sofî 18, 411
- Şeyh Sülemî 145, 187, 209, 211, 234
- Şeyh Süleyman Türkmen Müvelleh 17, 399
- Şeyh Şâdi 17, 366
- Şeyh Şâh Bidvâzi 18, 417
- Şeyh Şah Ziyaretgâhî 424, 426
- Şeyh Şemsüddin Safî 16, 339
- Şeyh Şemsüddin Tebrizî 327, 332-333, 405, 439
- Şeyh Şerefüddin Der-güzinî 397
- Şeyh Şerefüddin Mahmut 315, 316
- Şeyh Şerefüddin Mahmut b. Abdullah el-Mezdekânî 315
- Şeyh Şerefüddin Muslih b. Abdullah Sa'dî Şirâzi 19, 444
- Şeyh Şerif 245, 249
- Şeyh Şerif Hamza Ukaylî 249
- Şeyh Şeyhullah 320
- Şeyh Şibli 136-137, 379
- Şeyh Şihabuddin Maktül 405
- Şeyh Şihabuddin Suhreverdî 16, 335, 337-339, 351, 438
- Şeyh Şihabuddin Sühreverdî 18, 324, 325, 336, 339, 348, 385, 388-389, 405
- Şeyh Şihabuddin Sühreverdî Maktül 18, 405
- Şeyh Ukayl Menbicî 378, 379
- Şeyhuş-şuyûh Şihabuddin Sühreverdî 388
- Şeyhülislam 15, 19, 43, 53-54, 58, 64-67, 70-72, 74, 77, 79, 88, 91-94, 97, 99-105, 107, 109-111, 113, 116, 118, 120-121, 124, 126-127, 130-132, 134-139, 141-142, 144-164, 166-171, 173-178, 180-190, 198, 205-208, 210-219, 221, 223-225, 228, 234-235, 239, 241, 243-255, 257-260, 320, 324, 344, 348-350, 364, 398, 420, 429, 458
- Şeyhülislam Ahmet Câm 259, 344, 398
- Şeyhülislam Ahmet Nâmakî Câmî 15, 258
- Şeyhülislam Ebû İsmail Abdullah el-Ensârî 243
- Şeyhülislam Ebû Sehl Sülûkî 234
- Şeyhülislam Hâce Kutbuddin Mevdüt Çiştî 349
- Şeyhülislam Harrâz 104
- Şeyhülislam Kutbuddin Mevdüt Çiştî 350
- Şeyhülislam Mahdûmî Nuruddîn Abdurrahman Câmî 19, 458
- Şeyh Üveys Karanî 9, 60
- Şeyh Yahya 18, 430
- Şeyh Yakup 393
- Şeyh Yasin Mağribî Haccâmu'l-Esvet 17, 392
- Şeyhzade Ebû'l-Hasan 18, 410
- Şeyh Zahirüddin İsa 259
- Şeyh Zekerriyya Multânî 329, 447
- Şeyh Zeynüddin Ali Külâl 277
- Şeyh Zeynüddin Ebû Bekr Havâfî 16, 342
- Şeyh Zeynüddin Havâfî 344
- Şeyh Ziyauddin Ebu'n-Necip Abdulkâdir Suhreverdî 15, 292

Şeyh Ziyaüddin Rûmî 17, 357
 Şeyh Zuhûr 288
 Şiblî 12, 17, 54, 65, 86, 95, 117, 122, 125-126, 132, 136-137, 154-157, 161, 164, 172, 182-183, 185, 187, 191, 207, 210, 217, 221, 224, 229, 234, 238-239, 251, 254, 308, 368, 374, 379
 Şihabuddin Ebû Hafs Ömer b. Muhammet Bekr Suhreverdi 335
 Şuayp b. el-Hasan 375

T

Tahir Makdisî 115, 182, 189
 Takıyüddin Ali Dostî 315, 316
 Tâkî 15, 124, 184, 205, 212, 248
 Talha b. Muhammet Sabbah Nîlî 10, 100
 Tavusu'l-Harameyn 162
 Tayfur b. İsa 84
 Tâyi 303
 Tilmizetün Serî Sakatî 19, 467
 Timur Bey 407, 414, 431
 Timürçi Ata 18, 409
 Tuhfe 19, 468

Ü

Ümmi Ali zevcehu Ahmat Hazrûye 19, 466
 Ümmi Hassan 19, 464
 Ümmi Muhammet 19, 466, 467, 468
 Ümmi Muhammet vâlidehu Şeyh Ebû Abdullah Hafîf 19, 466
 Üstât Merdân 14, 242
 Üveysî 60, 345, 347, 442, 459

V

Vâiz 83
 Vâsûtî 12, 121, 132, 133, 140, 151, 152, 185
 ve Ebû'l-Abbas b. Atâ 114
 Velît b. Abdullah es-Sakkâ 9, 71
 Velît Sakkâ 71

Y

Yahya b. Habeş 405

Yahya b. Muâz Râzî 10, 83
 Yahya Celâ 102
 Yahya Halit 64
 Yahya Muaz 68, 97-98
 Yahya Muaz Râzî 68
 Yakut 400-401
 Yiğit Ahmet 18, 408
 Yusuf Ata 412
 Yusuf b. el-Bennâ 108
 Yusuf b. el-Hüseyn 105-106, 115, 127, 131, 157, 166, 189, 208
 Yusuf b. el-Hüseyn er-Râzî 189
 Yusuf b. el-Hüseyn Râzî 150
 Yusuf b. Hemedan 123
 Yusuf b. Hüseyin Râzî 140
 Yûsuf Hayyât Tirmizî 120
 Yusuf Şeyh 18, 412

Z

Zahirüddin Abdurrahman b. Ali b. Burguş 16, 337
 Zakkâk Kebîr 12, 152, 159, 160
 Zakkâk Mısırî 118, 146
 Zâlim b. Muhammet 10, 86
 Zeccâc 13, 78, 95, 99, 181
 Zehhât Han 18, 409
 Zehrûn Mağribî 10, 107
 Zekeriyya 10, 16, 83, 98-99, 135, 329, 348-349, 351, 364, 446-447
 Zekeriyya b. Raveyh 10, 98
 Zekeriyya b. Yahya el-Hirevî 10, 99
 Zengî Ata 18, 412
 Zeynüddin 16, 263, 277, 279, 283, 286, 323, 342, 344, 345-346, 348, 419, 421-422, 424, 427, 429-430
 Zeytûne 19, 465
 Ziyad b. Kebir Hemedânî 10, 99
 Ziyaüddin Mesut 203-204
 Zureyk 163
 Zünnûn Mısırî 9, 65, 69, 82, 92, 94, 101, 104, 111, 113-114, 121-122, 164, 192, 465
 Zürâre b. Ebî Evfâ 164

Yer Adları Dizin

A

- abadan 159
 Acem 5, 33, 149, 280, 342, 369, 396,
 462, 472
 Aden 394, 402
 Ahvaz 463
 Akka 241
 Amul 127, 230
 Anadolu 5, 23, 34, 38, 44, 80, 118, 223,
 289, 306, 324-325, 333-334, 365,
 386, 403, 431, 436, 440, 446-447, 456
 Antakya 79, 89, 142
 Arasat 60
 Âzâdân 245
 Azerbaycan 164, 289, 324

B

- Bâd-gis 398
 Bağdat 44, 69, 73, 79, 81, 85, 95-97, 101,
 103, 111, 113, 115, 119, 121, 124-126,
 128, 135, 137, 142, 145, 147, 150-151,
 155, 167, 169, 172, 176, 181-182, 187,
 209, 219, 221, 223, 238, 244, 263, 265,
 293, 298, 306, 309, 311, 318, 324, 329,
 335, 340, 342, 348, 367-369, 371-372,
 374-376, 384, 413, 416, 472
 Bâherz 429
 Bahrâbâd 422
 Basra 108, 110, 115, 119, 123, 130, 144,
 162, 164, 171, 461, 463
 Bâverd 71, 86, 88
 Bedehşan 283, 455
 Bedehşan Kûhistanı 455
 Belh 55, 80, 83-84, 115-116, 119, 137,
 215-216, 244-245, 249, 278, 281, 324-
 325, 441, 443, 451, 454
 Bernişâbâd 416
 Beytül-Mukaddes 93, 174, 222, 256,
 264, 370, 445, 465
 Bidvâz 417
 Bihre 18, 424

- Bi'r-i Meymûn 143
 Bistam 83, 410
 Buhara 186, 244, 252, 267-268, 271-273,
 278, 284, 301-302, 346, 409
 Buluç 436
 Buzcân 258

C

- Câm 17, 58, 244, 259, 278, 320, 344-
 345, 356, 397-398, 421, 449
 Cemre 166
 cennet 59, 111, 267, 426, 462
 Cerçerâbât 166
 Cezayir 99
 Cidde 97
 Cil 177
 Cîref 205
 Cûn ırmağı 362
 Cüzcanân 115

Ç

- Çâker-dize 415
 Çâkervîze 120
 Çâvpâre 11, 118
 Çebüşter 448
 Çegâniyân 278, 282-283
 Çerh 282
 Çerkes 434
 Çiçektü Kısar 409
 Çilgezi 420
 çin 473
 Çişt 241, 243-244, 250

D

- Dâmegân 178, 228
 Dehli 349-356, 358-360, 363-366
 Demenhûr 401
 Dervâze-i Hoş 427
 Dervişâbât 343
 Dest-cerd-i Hoş-engûr 416
 Deyrân 317

Dımaşk 185
 Dicle 128, 374
 Dihkenar 456
 Dimyat 184
 Dînever 121, 127, 143, 168
 Dizbâd 247
 Dizful 296

E

Eberdih 318
 Eber-Kûh 175
 Ebîverd 440
 Endhod 414-415, 422
 Endülüs 44, 386
 Ercan 182
 Erdebil 466
 Ergân 207
 Esferayin 455
 Esterâbât 238, 424-425, 432-433
 Evlas 75

F

Faris 86, 138
 Ferah 321, 418
 Ferket 289
 Firengistan 334
 Fîrûzâbâd 419
 Fûşenc 253

G

Garcistân 316
 Gâzirûn 200
 Gazne 282, 360, 432, 441
 Gâzürgâh 188, 254, 324, 348, 425
 Gilân 468
 gûr 17, 360
 Gûrmeken 320

H

Hakkâri 378
 Hankâh-ı Cedîdî 440
 Harem 100, 130, 153, 180, 202, 211-
 213, 220, 222-223, 248, 252, 255,
 385, 396, 417
 Haremeyn-i Şerifeyn 320, 425, 446

Harezm 269, 297-299, 302, 306-307,
 348, 408-409, 435, 472

Harrân 380

Havaf 242

Havz-ı Şemsi 358

Hemedan 93, 96, 123, 291, 296, 306,
 367, 445, 446

Herat 7, 27-31, 34, 42-43, 58, 76, 87,
 99, 127, 136, 164, 186, 188, 208, 216,
 243-248, 253, 255-257, 259, 266,
 278, 282-283, 286, 322, 343, 345-
 347, 366, 397-398, 410, 419-424,
 426-427, 429, 430, 432, 435-436,
 438, 440-441, 448, 456, 459

Hıtay 44, 301, 409

Hicaz 194, 200-201, 239, 280, 282, 287,
 309, 382, 404

Hille 131

Hindistan 24, 30, 38, 43, 50, 304, 307,
 349, 350, 352, 396, 416, 444, 452, 455

Hint 13, 24, 29, 44, 179, 289, 304-305,
 349, 351, 353, 358-359, 361-363, 365-
 366, 379, 452-453, 455

Hint Denizi 379

Hivek 304, 305

Horasan 24, 27, 29, 39-41, 43-44, 53, 69,
 79-81, 83, 89, 120-121, 135, 138, 140,
 152, 159, 161, 182, 186, 209, 222-
 223, 239, 245, 252, 254, 261, 282,
 286, 288, 289, 300, 306, 312, 320,
 324, 342, 351, 365, 396, 406, 409,
 414-415, 425, 429, 433, 441, 448,
 456, 465

Huld 181

Huşk 257

Huttelan 80

Huzistan 296

Hürmüz 321

I

Irak 44, 73, 87, 91, 102, 111, 121-122,
 129, 136, 151, 158, 172, 182, 187,
 194, 200-201, 289, 335, 351, 380,
 396-398, 448, 456

İ

- İhmim 65
 İrec 366
 İscil 318
 İsferyin 313
 İskenderiye 201, 264, 296, 392
 İstahr 190, 196, 199

K

- Kâbe 144, 176, 202, 267, 273, 315, 374,
 382, 389, 397, 450, 470
 Kabil 432
 Kandeher 432
 Karafe 320
 Karan 60
 Kasr-ı Arifân 269
 Kasr-ı Hinduvân 269
 Kayseri 325
 Kazvin 76, 265, 302
 Kefşir 167
 Keşmir 407
 Kırâfe 184, 383
 Külûkkûheri 362
 Kirman 205, 278, 416
 Kiş 411
 Kiziv 447
 Konya 266, 324-325, 329, 331-332, 334,
 386

- Kûfe 60, 80, 129, 162, 464
 Kûhendâz 245, 249
 Kûhendiz 253
 Kûh-ı Sâf 412
 Kûhistan 157, 421, 455
 Kümüş 408

M

- Mâlîn 343
 Mâlîni 15, 144, 246, 251, 255
 Masrah 448
 Maverâünnahir 24, 29, 44, 272, 282,
 288-289, 412, 437, 440
 Mâyân 318
 Medine 44, 63, 149, 150, 175, 221, 244-
 245, 256, 279, 310, 312, 315, 318,
 364, 404, 433

- Medrese-i Sebz 419
 Mehine 18, 226, 233, 261, 262, 428
 Mekke 44, 63, 74, 80, 88, 92-94, 97, 99-
 100, 103, 107, 109, 119, 123-124, 127,
 133, 135, 140-143, 146, 148-150, 153,
 162, 165, 175, 180-181, 185, 188, 194,
 201-202, 210, 21-214, 221, 244, 253,
 255-256, 279, 286-287, 312, 315, 318,
 322, 324, 326, 335-336, 346, 364, 382,
 392, 395, 396, 397, 399, 404, 410, 416,
 422, 423, 425, 437, 443, 455, 457, 465,
 472, 473

Menucan 321

Merâga 449

Merv 14, 31, 40, 71, 79, 87, 111, 132,
 133, 151, 217, 223, 224, 225, 266,
 346, 428, 434, 468

Mescid-i Haram 72, 144, 175, 212, 363

Mescit Camisi 188, 190, 192, 208, 256,
 287, 313, 322, 339, 345, 414, 423, 429

Meşhet 320, 345, 398

Meştul 170

Mevlânâ Pehlevî Medresesi 331

Mısır 38, 44, 65, 70, 75, 92-93, 115, 125,
 135, 140, 142-144, 146-148, 152,
 157-158, 166-167, 169, 170, 174,
 184, 207, 210, 216-217, 264, 279,
 289, 294, 297, 320, 342, 382, 396,
 401-402, 433-434, 447, 471-472

Mina 133, 380, 403, 438

Mir Fahr-bâyî 427

Multan 304, 349, 446-447

Murgâb 347

Mursiye 386

N

Nâgûr 364, 365

Nahşep 271

Nesa 135

Nesây 433

Nesef 274, 278

Nihavent 95

Nil 179

Nişâbur 69, 83-85, 87, 98-99, 105, 111,
 115, 119, 126, 131-132, 147, 150,
 156, 161-162, 164, 169, 173, 178,

182-183, 185, 186, 209, 216, 224,
233, 236, 240, 247, 261-264, 278,
299, 317, 326, 346, 397, 443-444
Nûkân 232, 416
Nusaybin 125, 160

P

Pây-ı Hisâr 434
Pûrân 347
Pûşeng 246

R

Rakka 172, 177
Remle 64, 158, 163
Revniz 422
Rey 79, 91, 98, 104, 105, 115, 119, 140
Reyhânetü'ş-Şam 73
Rivertin 273

S

Sâgarç 415
Salihyye 333, 386, 447
Samarra 126, 380
Sarîfin 371, 372
Sebzvar 426
Semerkant 27-29, 115, 120, 131, 138,
265, 284, 365-366, 410-411, 415,
422, 426, 428, 437, 439, 441
Sengûle 359
Serahs 139, 220, 227, 229, 237
Simnân 290, 316, 321
Sincan 242, 243, 244, 343
Sîrevân 184
Sistan 251, 427
Sûmnât 444
Sur 108, 164, 206
sus 124
Sülüs 216, 217

Ş

Şâgân 428
Şam 64, 73-75, 89, 91, 107, 115, 122,
139, 145, 163, 16-169, 182, 201, 206,
209, 236, 241, 264, 267, 312, 333-
334, 336, 368-369, 386, 396, 399-
400, 404-405, 445, 447, 464

Şaş 453
Şicen 429
Şiraz 112, 135, 166, 189, 191-192, 194,
196-200, 202-203, 205, 216-217,
240-241, 247, 282, 302, 336-337,
339, 340, 431, 438, 457, 474
Şunizyye 172, 182, 219, 306
Şümafilan 243

T

Taberistan 80, 221
Tafsûnc 371
Tarsus 44, 92, 112, 151, 153, 174, 223
Tarz 212
Taşkent 88, 288, 453
Tebâdegân 419
Tebriz 295, 440, 448-449, 453-454
Teft 437-438
Tinât 174
Tirmiz 119, 131, 214, 278, 325
Tus 206, 219-220, 232-233, 262-263,
316, 345, 346, 398
Türbet 406
Türkistan 24, 27, 29, 30, 38, 41, 44, 266,
303, 307, 396, 405-406, 408, 411, 412

U

Ubulle 162, 462
Urun 251

V

Vâdiü'l-Kurâ 210
Vâsıt 136
Vâsıtî 12, 121, 132-133, 140, 151-152,
185

Y

Yemen 44, 60, 97, 153, 165, 215, 376,
379, 394
Yesi 406
Yezd 58, 437

Z

Zâve 406
Zemzem 72
Ziyaretgâh 40, 414, 418-419, 424